

**ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

**ŠIAULIŲ MIESTO
MOKINIŲ
GYVENSENOS
TYRIMAS**

2013 m.

ŠIAULIAI

TURINYS

TYRIMO METODAS IR KONTINGENTAS.....	3
TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS	6
1. SVEIKATA	6
2. MITYBA	10
3. FIZINIS AKTYVUMAS.....	14
4. ELGSENA.....	16
5. ŠEIMA.....	21
6. DRAUGAI.....	25
7. MOKYKLA.....	28
8. PATYČIOS.....	35
9. LAISVALAIKIS.....	41
10. SUSIŽEIDIMAI IR KITI NELAIMINGI ATŠITIKIMAI.....	47
11. PSICHOEMOCINĖ SAVIJAUTA	54
IŠVADOS	59
PAGRINDINĖS PROBLEMOS IR REKOMENDACIJOS	61

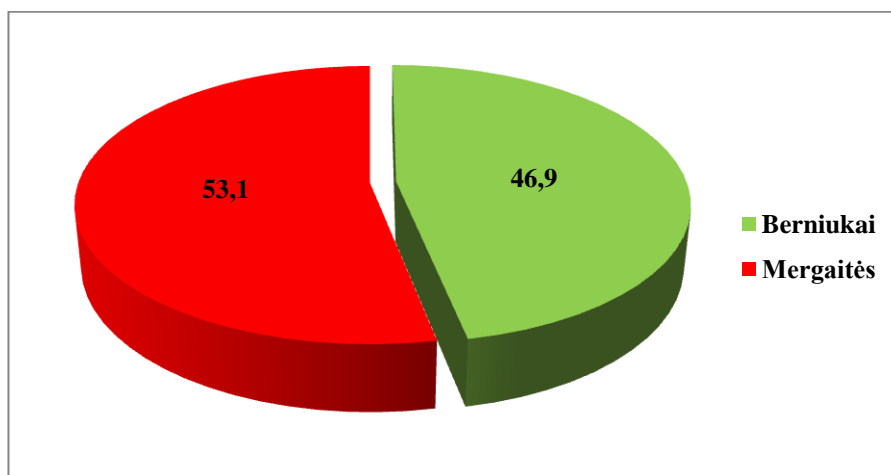
TYRIMO METODAS IR KONTINGENTAS

Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, vykdydamas Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2011-2013 metų programą, įgyvendino 2013 metų priemonių plano priemonę: atlikti „Mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimos“ tyrimą. Tyrimas atliktas 2013 m. balandžio-gegužės mėn. Buvo apklausiami atrinktų mokyklų 5, 7 ir 9 A klasės mokiniai arba vienintelė mokykloje esanti to amžiaus grupės klasė.

Tyrimo tikslas – ištirti Šiaulių miesto paauglių gyvenimos ypatumai (mitybos, fizinio aktyvumo, laisvalaikio, rizikingos elgsenos, bendravimo) bei gyvenimą veikiančius veiksnius.

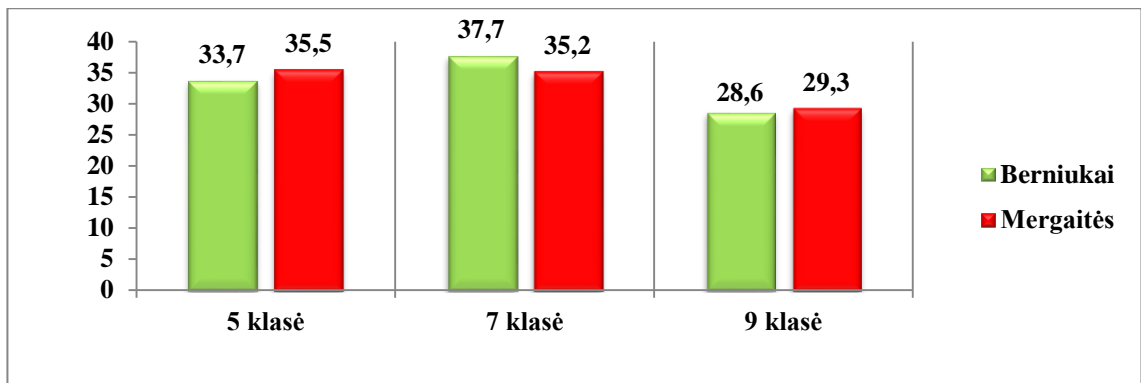
Tiriamosios imties charakteristikos

Buvo išdalinta 1 040 anketų, užpildytos grįžo 797, tiriamųjų skaičius $n=797$ (76,6 proc.). Iš grįžusių anketų kai kurios buvo užpildytos ne pilnai (nebuvo atsakymų į atskirus klausimus). Apklaustųjų mokinių pasiskirstymas pagal lytį: berniukų – 374 (46,9 proc.), mergaičių – 423 (53,1 proc.) (žr. 1 pav.).

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

Pasiskirstymas pagal klases buvo panašus: 5 klasės mokinių buvo 34,6 proc., 7 klasės mokinių – 36,4 proc., 9 klasės mokinių - 29 proc. (žr. 2 pav.). Didžioji dalis (91,3 proc.) mokinių gyvena mieste, 8,5 proc. kaime ir 0,1 proc. nurodė gyvenantys miestelyje.

2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal lytį ir klases (proc.)

Tyrimo metodas

Apklausiai naudotos 2 anketos. Viena anketa, skirta penktų ir septintų klasių mokiniams, kita – devintų klasių mokiniams. Devintų klasių mokinių anketa šiek tiek skyrėsi nuo anketos, pateiktos penktų bei septintų klasių mokiniams, nes devintokų buvo klausiama ir apie narkotikų vartojimą bei lytinius santykius. Klausimynas buvo parengtas pagal tarptautinį mokinių sveikatos ir gyvenamos tyrimo klausimyną (Health Behaviour in School-aged Children), siekiant analizuoti sveikatos ugdymo poreikius. Klausimynas sudarytas iš 11 dalių:

✚ Sveikata	✚ Mokykla
✚ Mityba	✚ Draugai
✚ Elgsena	✚ Šeima
✚ Fizinis aktyvumas	✚ Laisvalaikis
✚ Patyčios	✚ Susižeidimai ir kiti nelaimingi atsitikimai
✚ Psichoemocinė savijauta	

Tyrimo eiga

Gavus Šiaulių miesto Švietimo skyriaus leidimą atlikti „Šiaulių miesto moksleivių gyvenamos tyrimą“, klasių auklėtojai, mokiniai nei sveikatos specialistai supažindinti su tyrimu bei jo eiga. Kiekvienam mokiniui įteikta asmens informavimo forma „Dėl Šiaulių miesto mokinių gyvenamos tyrimo“ vykdymo bei informuoto asmens sutikimo dalyvauti vykdomame tyrime forma, kurias mokiniai perdavė savo tėvams ar globėjams. Apklausti buvo tik tie mokiniai, kurių tėvai ar globėjai pasirašė informuoto asmens sutikimo formą ir grąžino tyrimą vykdančiam visuomenės sveikatos specialistui.

Duomenų analizės metodai

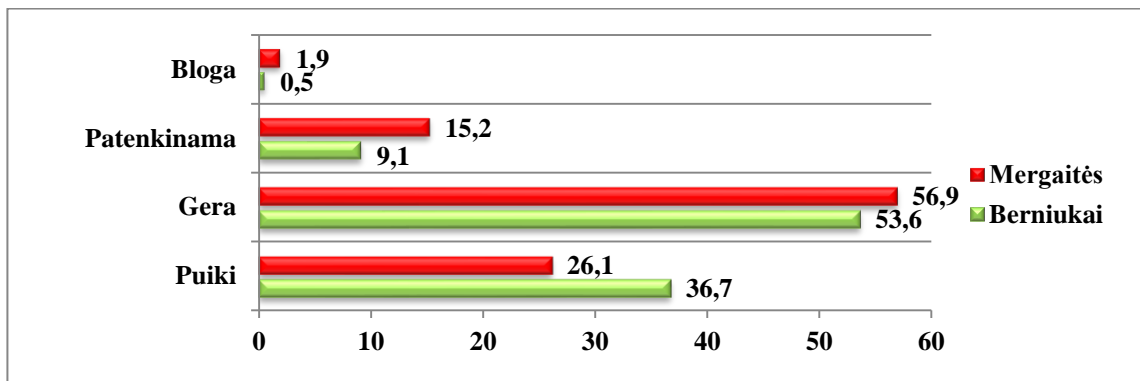
Surinkti anketinės apklausos duomenys buvo apdoroti „SPSS 15.0 for Windows“ bei „MS Excel“ programomis. Atliekant duomenų analizę buvo laikytasi nuostatos, kad požymių skirtumai statistiškai reikšmingi, kai $p < 0,05$. Hipotezės tikrintos taikant z ir χ^2 testus.

Duomenys analizuoti taikant aprašomąją statistiką.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

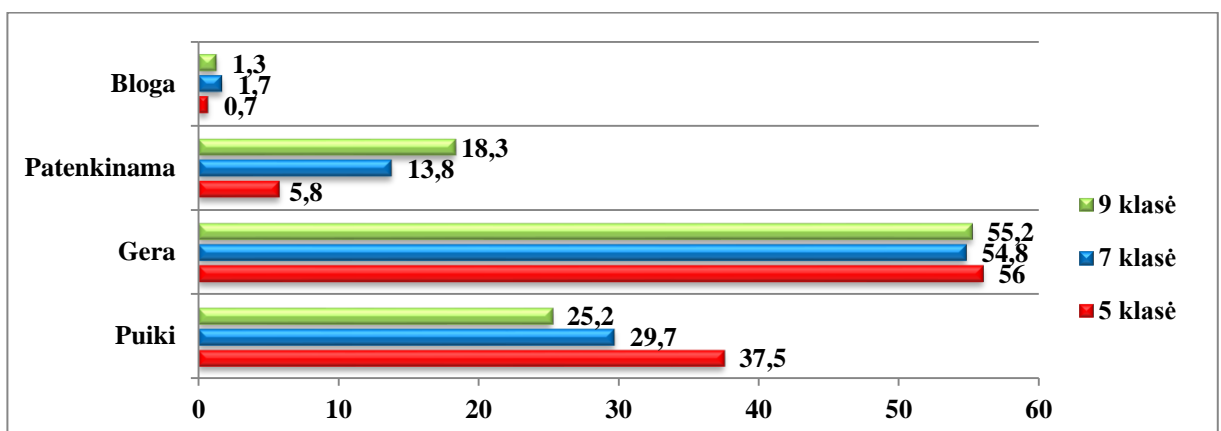
1. SVEIKATA

Didžioji dalis mokinių teigiamai (puiki – 31 proc., gera – 55,2 proc.) vertina savo sveikatą. Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) savo sveikatą geriau vertina berniukai. 36,7 proc. berniukų ir 26,1 proc. mergaičių sveikatą vertina puikiai, gerai vertina 53,6 proc. berniukų, 56,9 proc. mergaičių. 9,1 proc. berniukų ir 15,2 proc. mergaičių sveikatą vertina patenkinamai, kad sveikata bloga atsakė 0,5 proc. berniukų, 1,9 proc. mergaičių (žr. 1.1 pav.).

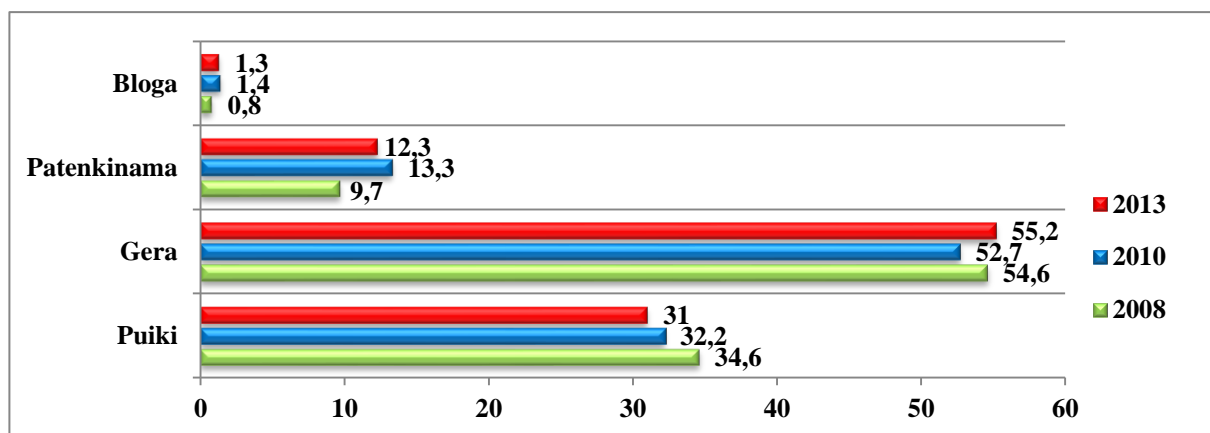
1.1 pav. Mokinių savo sveikatos vertinimas, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p < 0,05$

Savo sveikatos vertinimas, lyginant pagal klases statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Geriausiai savo sveikatą vertina penktokai. 37,5 proc. jų atsakė, kad sveikata yra puiki, 56 proc. – gera. 29,7 proc. septintų klasių mokinių teigė, kad jų sveikata yra puiki, 54,8 proc. savo sveikatą įvertino gerai, 13,8 proc. patenkinamai ir 1,7 proc. – blogai. Daugiau nei pusė (55,2 proc.) devintokų savo sveikatą įvertino gerai, puikiai – 25,2 proc., patenkinamai – 18,3 proc. ir blogai 1,3 proc. (žr. 1.2 pav.).

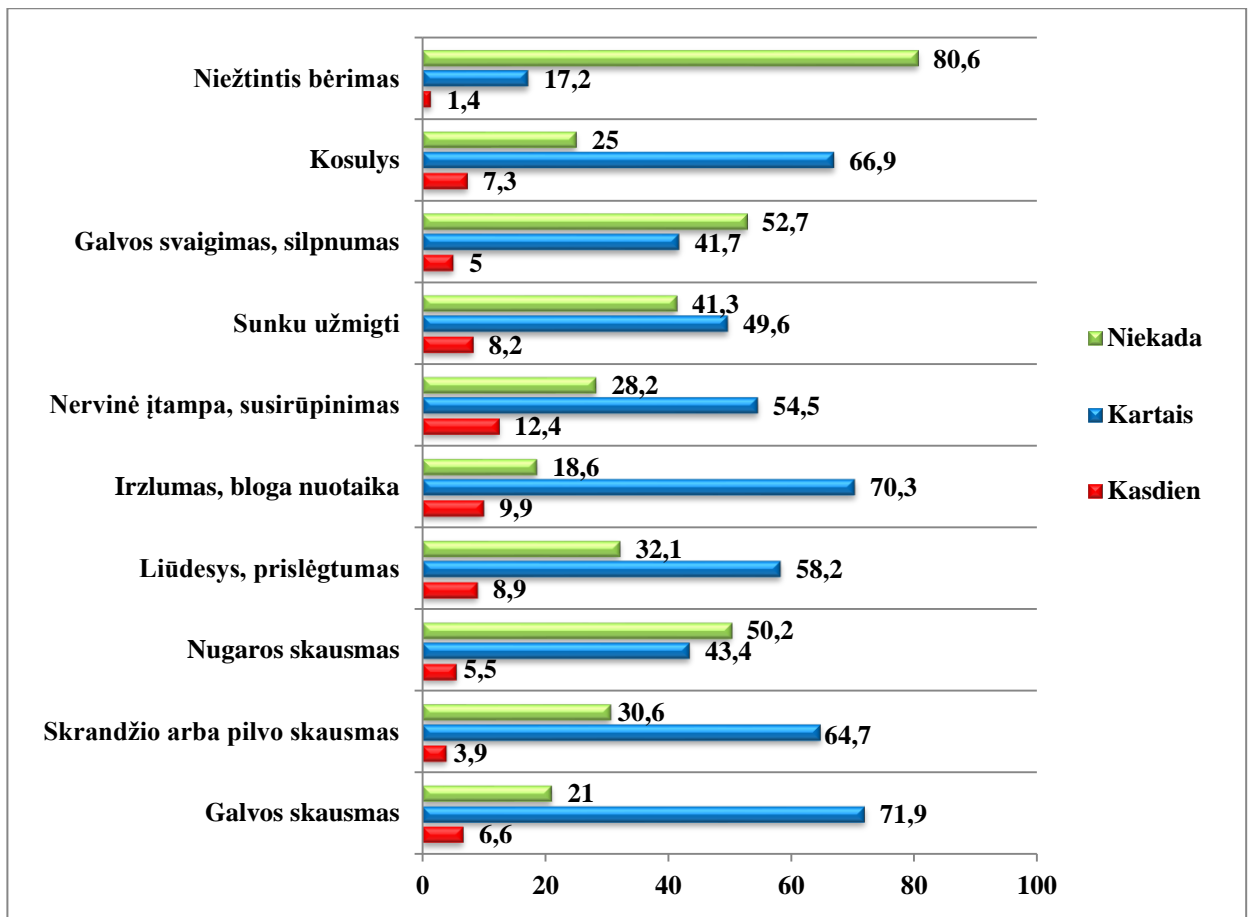
1.2 pav. Mokinių savo sveikatos vertinimas, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p < 0,05$

2008 m., 2010 m. ir 2013 m. tyrimų rezultatai rodo, kad mažėja mokinių, puikiai vertinančių savo sveikatą ir didėja gerai vertinančių savo sveikatą dalis. Taip pat, lyginant su 2010 m. tyrimo rezultatais, šiek tiek mažėja mokinių, kurie savo sveikatą vertina patenkinamai arba blogai (žr. 1.3 pav.).

1.3 pav. Mokinių savo sveikatos vertinimas, atsižvelgiant į metus (proc.)

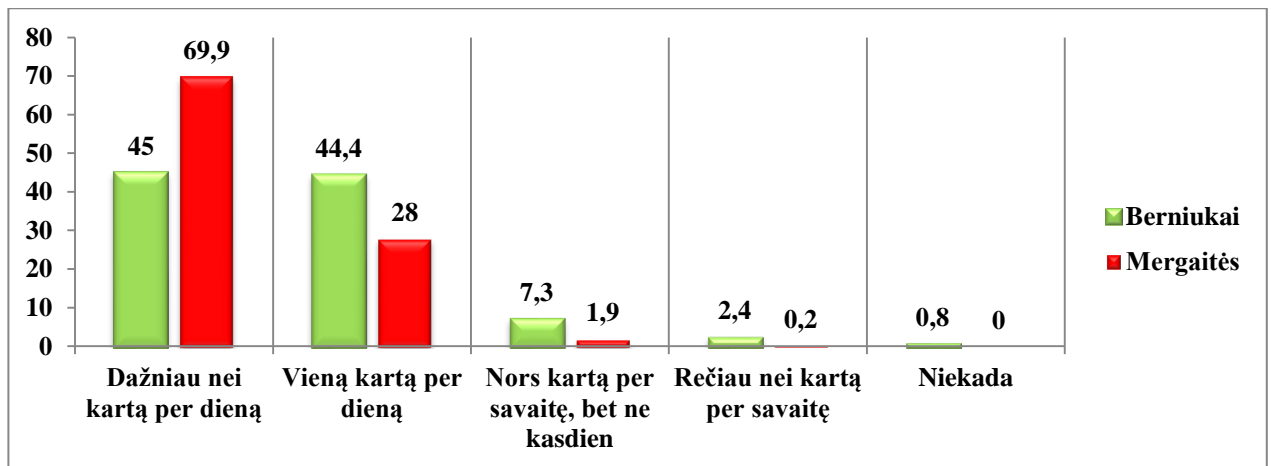
Vertinant sveikatos sutrikimus, didžioji dalis mokinių teigė, kad tik kartais jaučia arba niekada nejaučia klausimyne išvardintų negalavimų. Dažniausi kasdien jaučiami sveikatos sutrikimai buvo: liūdesys, prislėgtumas (8,9 proc.); irzlumas, bloga nuotaika (9,9 proc.); nervinė įtampa, susirūpinimas (12,4 proc.) bei 8,2 proc. - sunku užmigti (žr. 1.4 pav.). Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) dažniau mergaitės, nei berniukai skundžiasi galvos, skrandžio arba pilvo skausmais bei galvos svaigimu. Taip pat mergaitės dažniau jaučia liūdesį, prislėgtumą, nervinę įtampą, susirūpinimą, joms sunkiau užmigti.

1.4 pav. Negalavimai, su kuriais mokiniai susidūrė per pastaruosius 6 mėnesius (proc.)

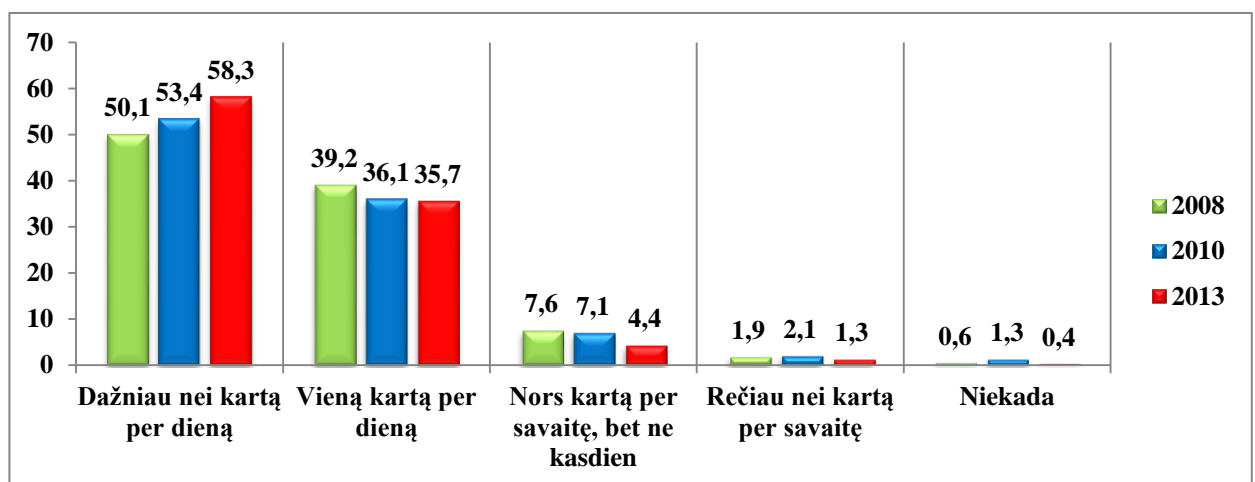
69,9 proc. mergaičių ir 45 proc. berniukų teigė dantis valantys dažniau nei kartą per dieną. Vieną kartą per dieną dantis valosi didesnė dalis berniukų nei mergaičių, atitinkamai: 44,4 proc. ir 28 proc. Nors kartą per savaitę, bet ne kasdien dantis valo 7,3 proc. berniukų ir 1,9 proc. mergaičių. Rečiau nei kartą per savaitę dantis valo 2,4 proc. berniukų ir 0,2 proc. mergaičių. Visai dantų nevalo 0,8 proc. berniukų (žr. 1.5 pav.). Lyginant pagal klases, didžioji dalis mokinių nurodė, jog dantis plauna dažniau nei kartą per dieną (62,1 proc. penktokų, 55,4 proc. septintokų, 57,4 proc. devintokų).

Rezultatai rodo, kad mergaitės labiau rūpinasi savo burnos higiena nei berniukai ($p < 0,05$).

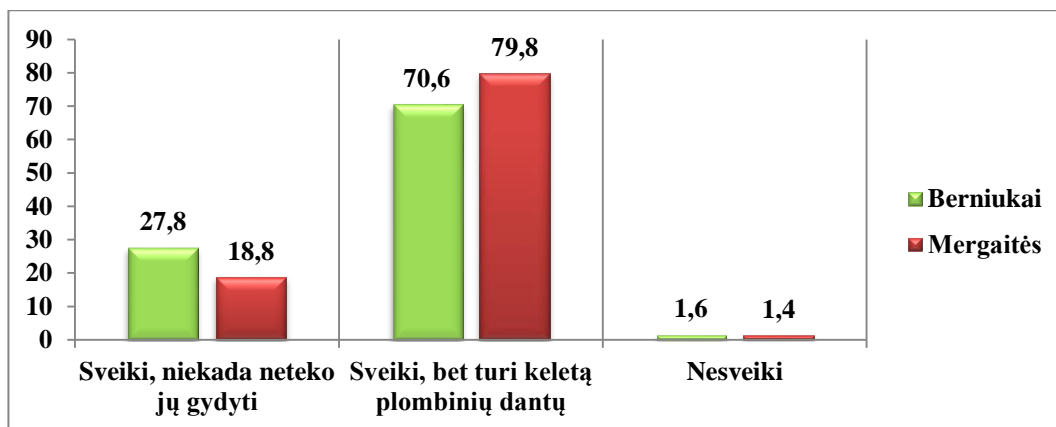
1.5 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai valosi dantis šepetėliu ir pasta, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p < 0,05$

2008 m., 2010 m. ir 2013 m. tyrimų rezultatai rodo, kad daugėja mokinių, kurie dažniau nei kartą per dieną valosi dantis ir mažėja mokinių, kurie vieną kartą per dieną bei nors kartą per savaitę, bet ne kasdien valosi dantis. Taip pat, lyginant su 2010 m., šiek tiek mažėja mokinių, kurie rečiau nei kartą per savaitę bei niekada nesivalo dantų (žr. 1.6 pav.).

1.6 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai valosi dantis šepetėliu ir pasta, atsižvelgiant į metus (proc.)

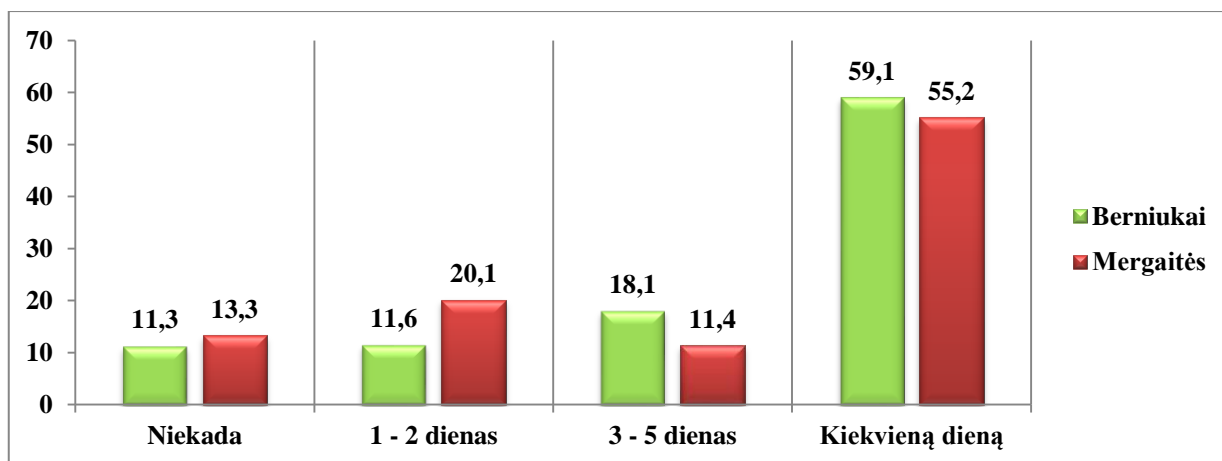
Sveikus, dar niekada netaisytus dantis turėjo vos trečdalis mokinių – 27,8 proc. berniukų ir 18,8 proc. mergaičių. Didžiosios dalies mokinių dantys yra sveiki, tačiau jau taisyti, atitinkamai: 70,6 proc. berniukų ir 79,8 proc. mergaičių, o 1,6 proc. berniukų ir 1,4 proc. mergaičių dantys yra nesveiki (žr. 1.7 pav.). Mokinių atsakymus lyginant pagal klases, statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas ($p > 0,05$), tačiau didžioji dalis mokinių nurodė, kad jų dantys yra sveiki, tačiau keletas jų yra plombuoti (77,2 proc. penktokų, 77,7 proc. septintokų, 70,7 proc. devintokų).

1.7 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kokios būklės yra jų dantys, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p < 0,05$

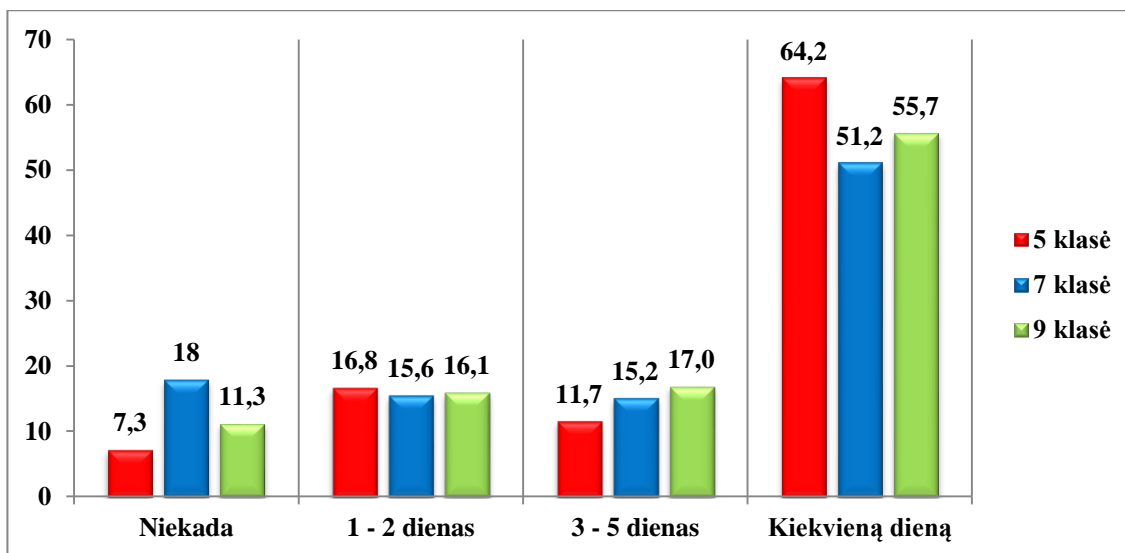
2. MITYBA

Vykdyto tyrimo metu buvo įvertinti Šiaulių miesto mokinių mitybos įpročiai. Nustatyta, jog didžioji dalis mokinių (59,1 proc. berniukų ir 55,2 proc. mergaičių) pusryčiauja kiekvieną dieną. 1–2 dienas per savaitę pusryčius valgo 20,1 proc. mergaitės bei 11,6 proc. berniukai. 3–5 dienas per savaitę pusryčius valgo 18,1 proc. berniukai bei 11,4 proc. mergaitės (žr. 2.1 pav.).

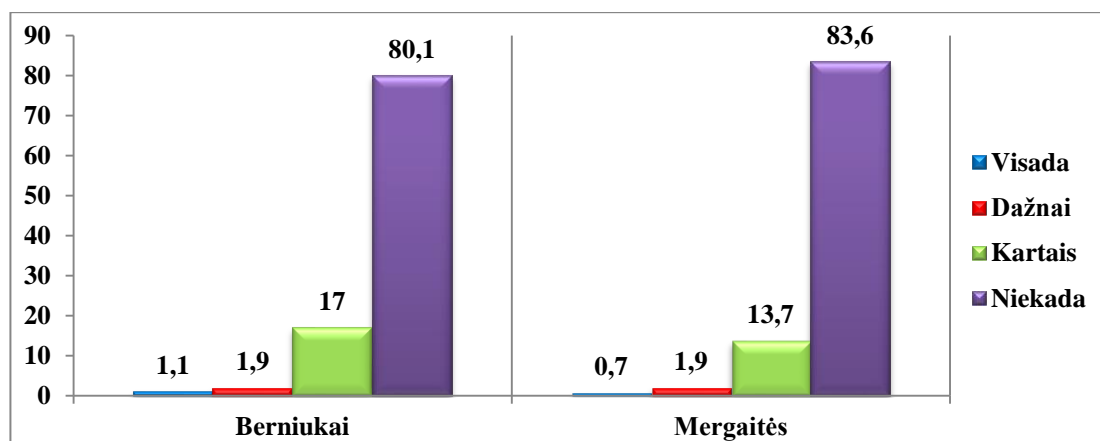
2.1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek vidutiniškai dienų per savaitę jie pusryčiauja, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p < 0,05$

Duomenis analizuojant pagal klases, niekada pusryčių nevalgo 18 proc. septintos klasės, 7,3 proc. penktos bei 11,3 proc. devintos klasės mokinių. Penktos klasės mokiniai (64,2 proc.) dažniau nei septintos klasės mokiniai (51,2 proc.) pusryčiauja kasdien (žr. 2.2 pav.).

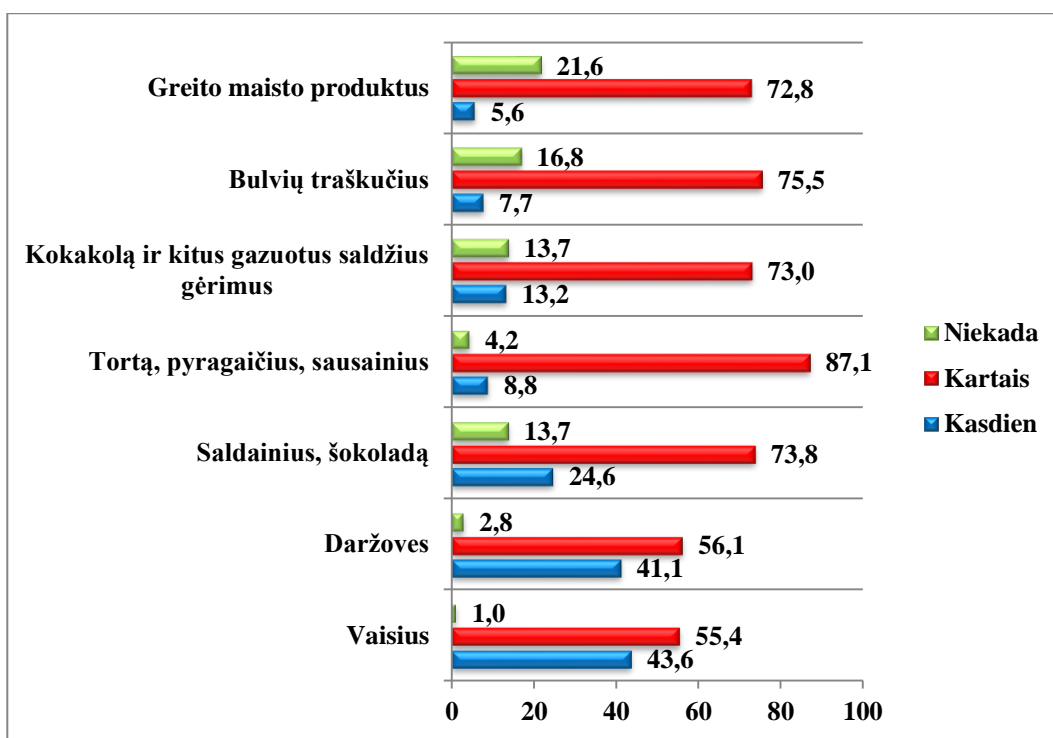
2.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek vidutiniškai dienų per savaitę jie pusryčiauja, atsižvelgiant į klasę (proc.) $p < 0,05$

Į klausimą „Kaip dažnai vaikai į mokyklą arba miegoti eina alkani“ 80,1 proc. berniukų ir 83,6 proc. mergaičių teigė, kad niekada neina į mokyklą arba miegoti alkani. 17 proc. berniukų ir 13,7 proc. mergaičių kartais, o 1,1 proc. berniukų ir 0,7 proc. mergaičių visada eina alkani (žr. 2.3 pav.).

2.3 pav. Mokinių pasiskirstymas, kurie į mokyklą arba miegoti eina alkani, nes namuose nėra pakankamai maisto, atsižvelgiant į lytį (proc.) $p > 0,05$

Kasdien vaisius (43,6 proc.) ir daržoves (41,1 proc.) valgo daugiau nei trečdalis vaikų. 60 proc. mokinių valgo juos kartais, o niekada vaisių nevalgo 1 proc., daržovių – 2,8 proc. vaikų. Saldainius ir šokoladą kasdien valgo 24,6 proc. vaikų, kartais – 73,8 proc. ir niekada – 13,7 proc. vaikų. Tortą, pyragaičius ar sausainius tiriamieji valgo kartais (87,1 proc.), 8,8 proc. valgo kasdien. Kokakolos ir kitų gazuotų gėrimų niekada negeria 13,7 proc. vaikų. 73 proc. mokinių geria kartais, o kasdien – 13,2 proc. vaikų. Net 7,7 proc. kasdien valgo bulvių traškučius, 5,6 proc. - greito maisto produktus (žr. 2.4 pav.).

2.4 pav. Kai kurių maisto produktų vartojimo dažnumas (proc.)

Mergaitės dažniau nei berniukai kasdien valgo vaisius, daržoves, saldainius, šokoladą. Tačiau berniukai dažniau nei mergaitės geria kokakolą ir kitus saldžius gazuotus gėrimus. Taip pat jie dažniau valgo traškučius, greitą maistą (žr. 1 lentelę).

1 lentelė
Kai kurių maisto produktų vartojimo dažnumas, atsižvelgiant į lytį (proc.)

	Kasdien		Kartais		Niekada	
	Berniukas	Mergaitė	Berniukas	Mergaitė	Berniukas	Mergaitė
Vaisius*	35,9	50,4	62,4	49,2	1,6	0,5
Daržoves*	35,1	46,3	61,4	51,5	3,5	2,1
Saldainius, šokoladą*	18	30,3	79,6	68,7	2,4	0,9
Tortą, pyragaičius, sausainius	10,6	7,1	85,9	88,1	3,5	4,8
Kokakolą ir kitus gazuotus saldžius gėrimus*	17,8	9,2	69,7	75,9	12,4	14,9
Bulvių traškučius*	11,1	4,7	72,4	78,3	16,5	17
Greito maisto produktus*	9,3	2,4	72,2	73,3	18,5	24,3

*p<0,05

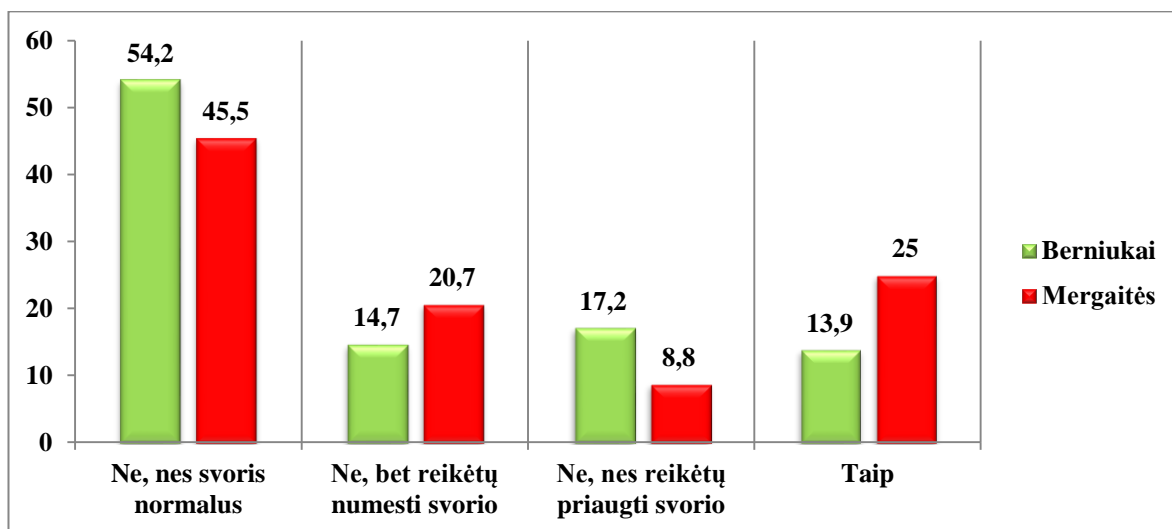
Atsakymus lyginant pagal klases, daržoves dažniau kasdien valgo devintos klasės mokiniai (48,7 proc.) nei septintos klasės mokiniai (35,2 proc.). Septintos (29,1 proc.) ir devintos (30,9 proc.) klasės mokiniai dažniau nei penktos klasės mokiniai (14,5 proc.) kasdien valgo saldainius, šokoladą. Septintos klasės mokiniai (19,0 proc.) dažniau nei devintos klasės mokiniai (9,1 proc.) kasdien geria kokakolą ir kitus gazuotus saldžius gėrimus (žr. 2 lentelę).

Kai kurių maisto produktų vartojimo dažnumas, atsižvelgiant į klasę (proc.)

	Kasdien			Kartais			Niekada		
	5 klasė	7 klasė	9 klasė	5 klasė	7 klasė	9 klasė	5 klasė	7 klasė	9 klasė
Vaisius	43,8	40,9	46,7	55,4	57,0	53,3	0,7	2,1	0
Daržovės*	40,9	35,2	48,7	56,5	61,0	49,6	2,5	3,8	1,7
Saldainius, šokoladą*	14,5	29,1	30,9	84,0	69,2	67,4	1,5	1,7	1,7
Tortą, pyragaičius, sausainius	6,2	10,9	9,2	89,8	85,2	86,0	4,0	3,9	4,8
Kokakolą ir kitus gazuotus saldžius gėrimus*	10,6	19,0	9,1	75,8	70,7	72,6	13,6	10,3	18,3
Bulvių traškučius	6,6	10,1	6,1	76,6	75,3	74,3	16,8	14,6	19,6
Greito maisto produktus	4,0	8,7	3,5	73,5	71,9	73,0	22,4	19,4	23,5

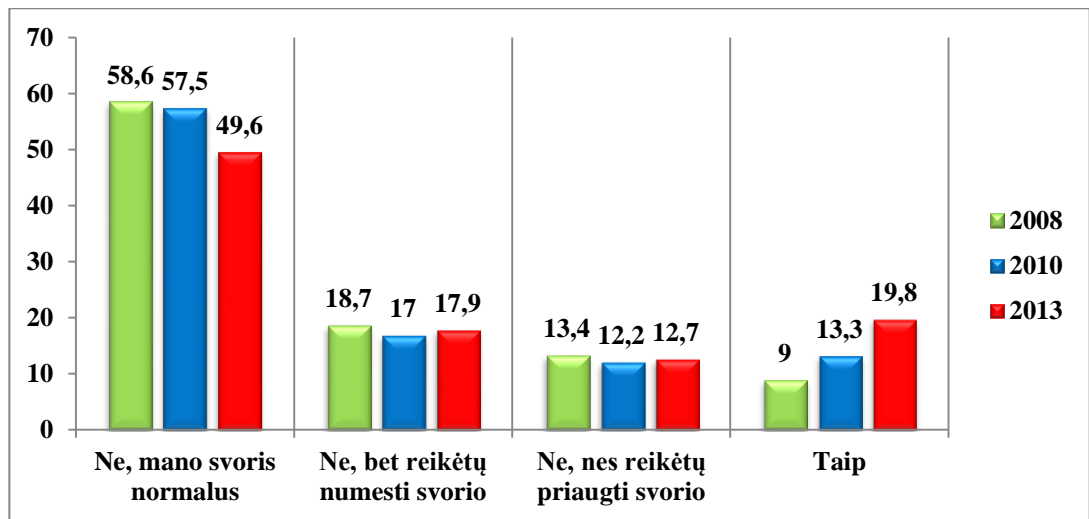
*p<0,05

Berniukai (17,2 proc.) dažniau nei mergaitės (8,8 proc.) nurodė, jog jiems reikėtų priaugti svorio. 25 proc. mergaičių ir 13,9 proc. berniukų nurodė, kad laikosi dietos arba daro ką nors kitą, kad sumažintų kūno svorį (žr. 2.5 pav.)

2.5 pav. Mokinių kūno svorio mažinimo arba didinimo pasiskirstymas, atsižvelgiant į lytį (proc.) p<0,05

Atsižvelgiant į 2008 m., 2010 m. ir 2013 m. tyrimų rezultatus, nustatyta, kad statistiškai reikšmingai daugiau mokinių 2013 m. (19,8 proc.) laikosi dietos, nei jos laikėsi 2008 m. (9 proc.) ir 2010 m. (13,3 proc.) apklausti mokiniai (p<0,05) (žr. 2.6 pav.).

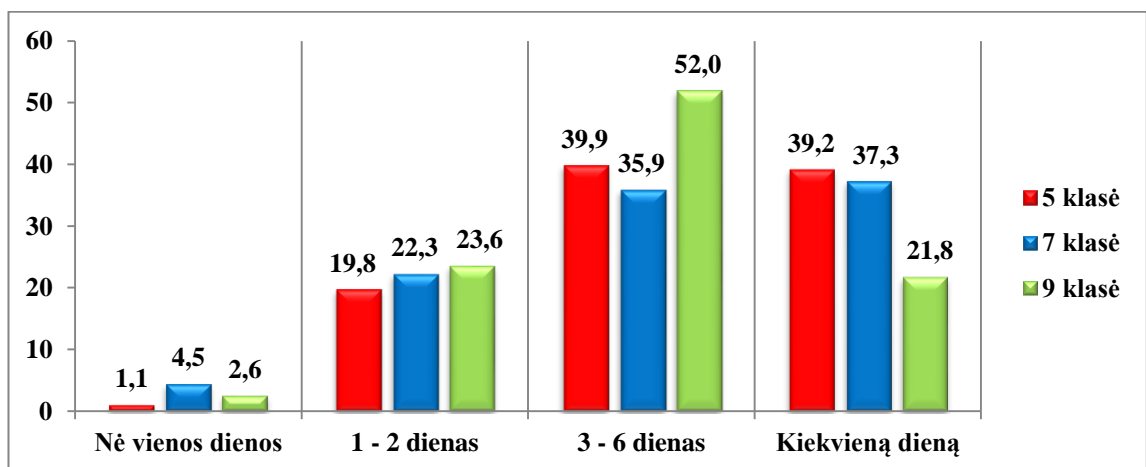

2.6 pav. Mokinių kūno svorio mažinimo arba didinimo pasiskirstymas, atsižvelgiant į metus (proc.)

3. FIZINIS AKTYVUMAS

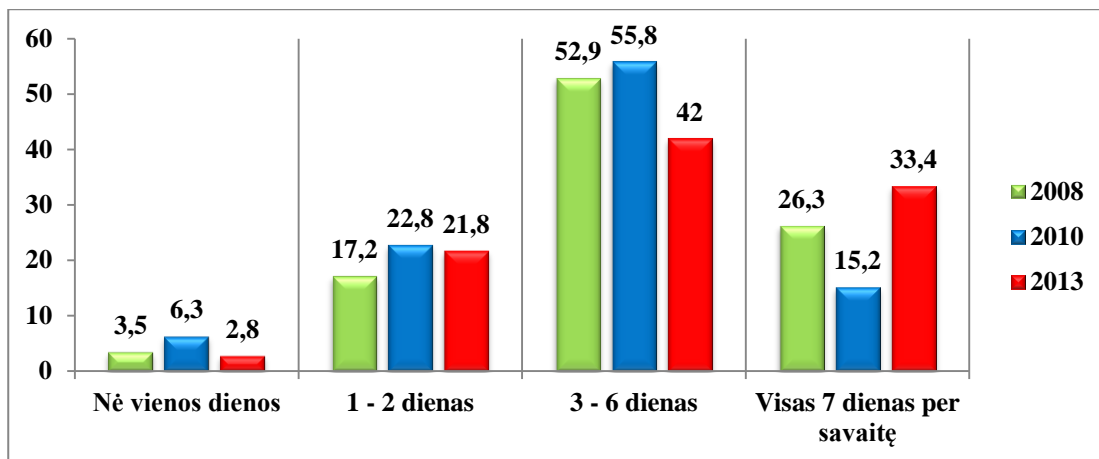
Tyrimo metu mokiniams buvo pateiktas klausimas fiziniam aktyvumui įvertinti – „Kiek dienų per pastarąsias 7 dienas buvai fiziškai aktyvus?“ Atsakymus analizuojant pagal lytį, statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas ($p > 0,05$).

Atsižvelgiant į klases, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$). 3–6 dienas per savaitę fiziškai aktyvūs dažniau būna devintos klasės (52,0 proc.) nei penktos (39,9 proc.) bei septintos klasės mokiniai (35,9 proc.). Kiekvieną dieną fiziškai aktyvūs dažniau būna penktos klasės (39,2 proc.) nei septintos (37,3 proc.) bei devintos klasės mokiniai (21,8 proc.) (žr. 3.1 pav.).

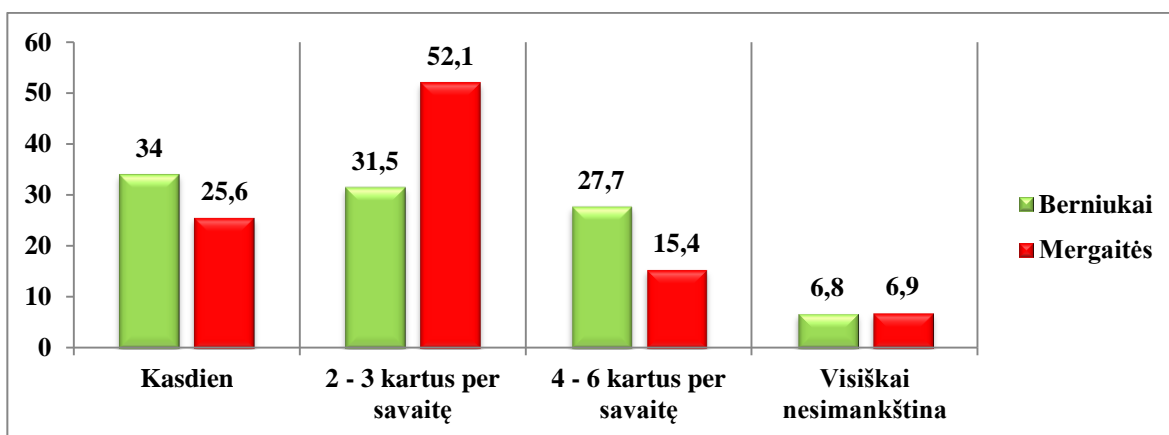
3.1 pav. Dienų skaičius per pastarąsias 7 dienas, kai mokiniai buvo fiziškai aktyvūs, atsižvelgiant į klases (proc.) $p < 0,05$

Atsižvelgiant į 2008 m., 2010 m. ir 2013 m. tyrimų rezultatus, nustatyta, kad 2010 n. (6,3 proc.) daugiau mokinių nei 2008 m. (3,5 proc.) ir 2013 m. (2,8 proc.) per savaitę nesportuoja nė vienos dienos. 3–6 dienas per savaitę fiziškai aktyvūs mokiniai dažniau buvo 2008 m. (52,9 proc.) ir 2010 m. (55,8 proc.) nei 2013 m. (42,0 proc.). 2013 m. mokiniai dažniau (33,4 proc.) teigė būnantys fiziškai aktyvūs visas dienas per savaitę nei mokiniai 2008 m. (26,3 proc.) ir 2010 m. (15,2 proc.) (žr. 3.2 pav.).

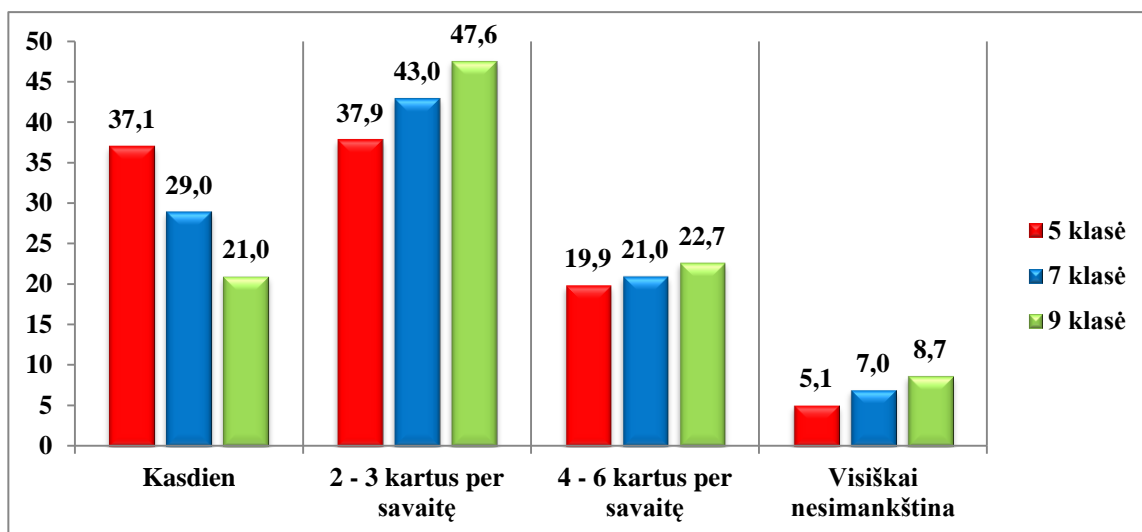
3.2 pav. Dienų skaičius per pastarąsias 7 dienas, kai mokiniai buvo fiziškai aktyvūs, atsižvelgiant į metus (proc.) $p < 0,05$

Tyrimo metu buvo domėtasi, ar dažnai mokiniai mankštinasi ne kūno kultūros pamokų metu. Atsakymus vertinant pagal lytį, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$). Berniukai (34 proc.) dažniau nei mergaitės (25,6 proc.) mankštinasi kasdien ne kūno kultūros pamokų metu. Mergaitės (52,1 proc.) dažniau nei berniukai (31,5 proc.) mankštinasi 2–3 kartus per savaitę. Berniukai (27,7 proc.) dažniau nei mergaitės (15,4 proc.) mankštinasi 4 – 6 kartus per savaitę (žr. 3.3 pav.).

3.3 pav. Besimankštinančių mokinių ne kūno kultūros pamokų metu dalis, atsižvelgiant į lytį (proc.)

Atsakymus analizuojant pagal klases, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$). Penktos klasės mokiniai (37,1 proc.) dažniau nei devintos klasės mokiniai (21,0 proc.) mankština kasdien. Devintos klasės mokiniai (47,6 proc.) dažniau nei penktos klasės mokiniai (37,9 proc.) mankština 2–3 kartus per savaitę ne kūno kultūros pamokų metu (žr. 3.4 pav.).

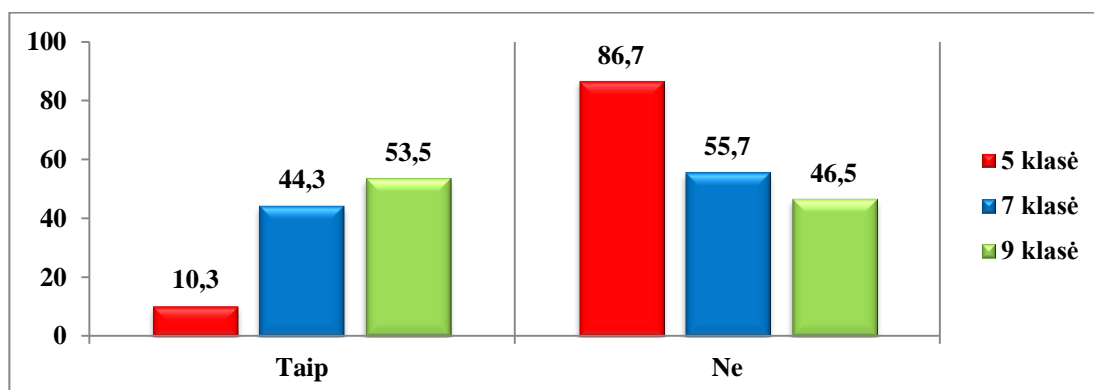

3.4 pav. Besimankštinančių mokinių ne kūno kultūros pamokų metu dalis, atsižvelgiant į klases (proc.) $p < 0,05$

4. ELGSENA

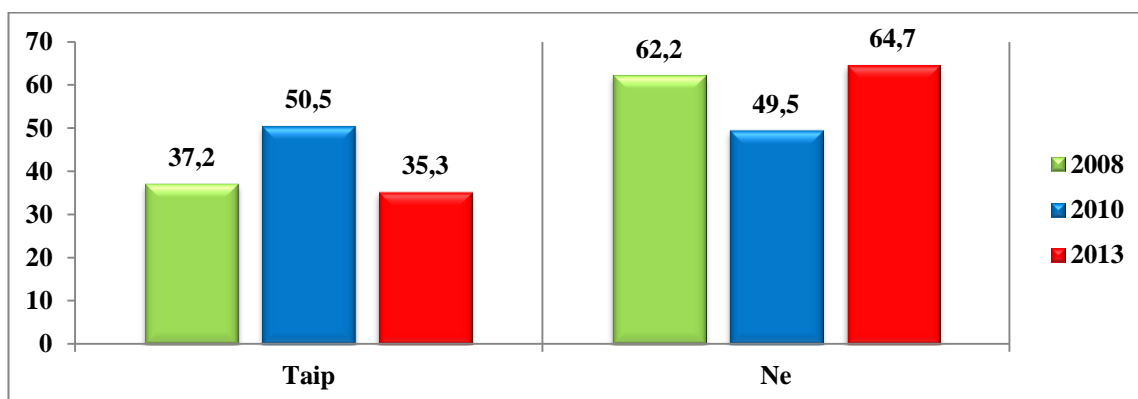
Mokinių gyvenamosios tyrimo metu nustatyta, kad 38 proc. berniukų ir 32,9 proc. mergaičių yra bandę rūkyti.

Atsakymus vertinant pagal klases, nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$). 10,3 proc. penktos klasės, 44,3 proc. septintos klasės bei 53,5 proc. devintos klasės mokinių yra kada nors bandę rūkyti (žr. 4.1 p).

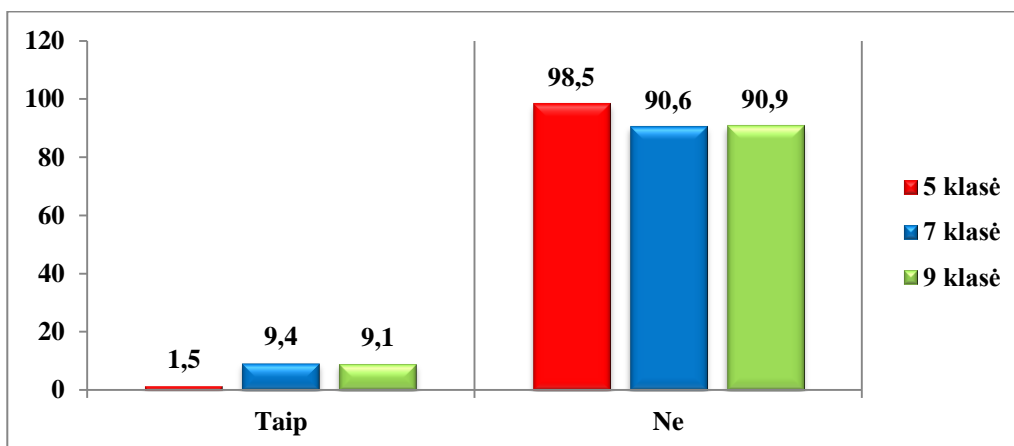
4.1 pav. Mokinių dalis, kurie yra kada nors rūkę, atsižvelgiant į klases (proc.)

Atsižvelgiant į 2008 m., 2010 m. ir 2013 m. tyrimų rezultatus, nustatyta, kad statistiškai daugiau mokinių 2010 m. yra bandę rūkyti (50,5 proc.) nei 2008 m. (37,2 proc.) ir 2013 m. (35,3 proc.) ($p < 0,05$) (žr. 4.2 pav.).

4.2 pav. Mokinių dalis, kurie yra kada nors rūkę, atsižvelgiant į metus (proc.) $p < 0,05$

7,9 proc. berniukų ir 5,5 proc. mergaičių nurodė, kad jie dabar rūko (žr. 4.3 pav.). Septintos klasės (9,4 proc.) bei devintos klasės (9,1 proc.) mokiniai, statistiškai reikšmingai dažniau dabar rūko nei penktos klasės mokiniai (1,5 proc.) ($p < 0,05$).

4.3 pav. Mokinių dalis, kurie dabar rūko, atsižvelgiant į klases (proc.)

Mokinių buvo klausama, ar jie dažnai dabartiniu metu geria alkoholinius gėrimus: alų, vyną, spiritinius gėrimus ir kt. Atsakymus analizuojant pagal lytį, gauti statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$).

Kiekvieną dieną alų dažniau geria berniukai (1,9 proc.) nei mergaitės (0,2 proc.). Kiekvieną mėnesį alų dažniau geria berniukai (5,9 proc.) nei mergaitės (0,9 proc.). Retai alų geria 28,0 proc. berniukų ir 13,7 proc. mergaičių. Niekada alaus negeria didesnė dalis mergaičių (84,6 proc.) nei berniukų (63,7 proc.). Degtinę ir kitus stiprius gėrimus kiekvieną dieną geria didesnė dalis berniukų (1,6 proc.) nei mergaičių (0,2 proc.). Kiekvieną savaitę stiprius alkoholinius gėrimus dažniau geria

berniukai (1,6 proc.) nei mergaitės (0,2 proc.). Niekada stipriųjų alkoholinių gėrimų nevartoja daugiau mergaičių (90 proc.) nei berniukų (83,8 proc.) (žr. 3 lentelę).

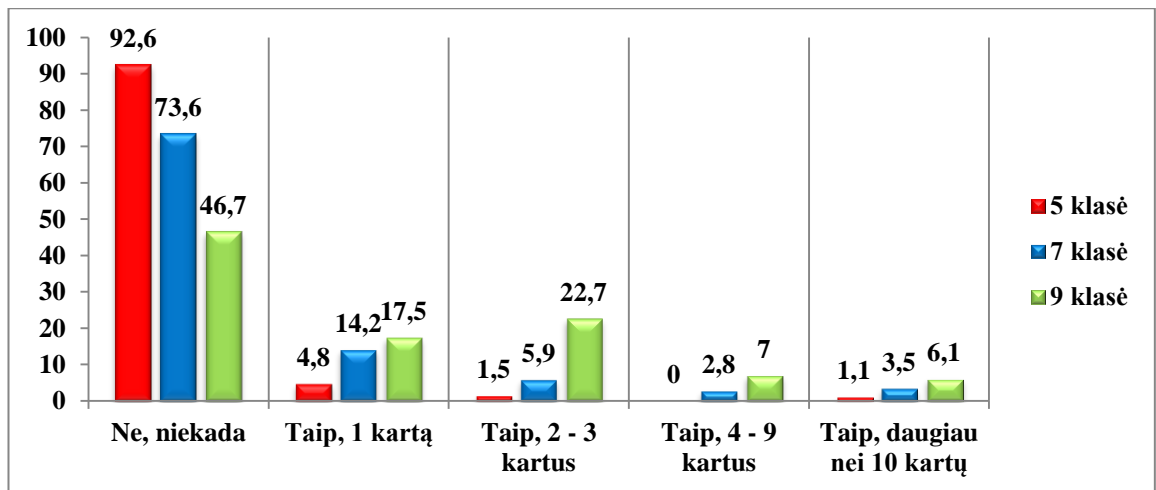
3 lentelė.

Alkoholinių gėrimų vartojimas, atsižvelgiant į lytį (proc.)

		Kiekvieną dieną	Kiekvieną savaitę	Kiekvieną mėnesį	Retai	Niekada
ALŪ	IŠ VISO	1,0	0,9	2,9	20,4	74,8
	Berniukai	1,9	1,3	5,1	28,0	63,7
	Mergaitės	0,2	0,5	0,9	13,7	84,6
VYNA	IŠ VISO	0,3	0,4	1,1	14,6	83,7
	Berniukai	0,5	0,5	1,6	16,8	80,4
	Mergaitės	0	0,2	0,7	12,6	86,5
ŠAMPANĄ	IŠ VISO	0,1	1,0	3,5	32,5	62,8
	Berniukai	0,3	1,3	2,7	31,2	64,5
	Mergaitės	0	0,7	4,3	33,6	61,4
LIKERĮ	IŠ VISO	0,1	0,5	1,0	10,1	88,2
	Berniukai	0	0,8	1,7	11,8	85,7
	Mergaitės	0,2	0,2	0,5	8,6	90,4
DEGTINĘ ir kitus stiprius gėrimus	IŠ VISO	0,9	1,0	1,6	9,4	87,1
	Berniukai	1,6	1,9	1,9	10,8	83,8
	Mergaitės	0,2	0,2	1,4	8,1	90,0
SILPNUS ALKOHOLINIUS GĖRIMUS	IŠ VISO	2,0	1,6	4,9	29,8	61,6
	Berniukai	2,9	2,1	5,1	31,6	58,2
	Mergaitės	1,2	1,2	4,8	28,3	64,6

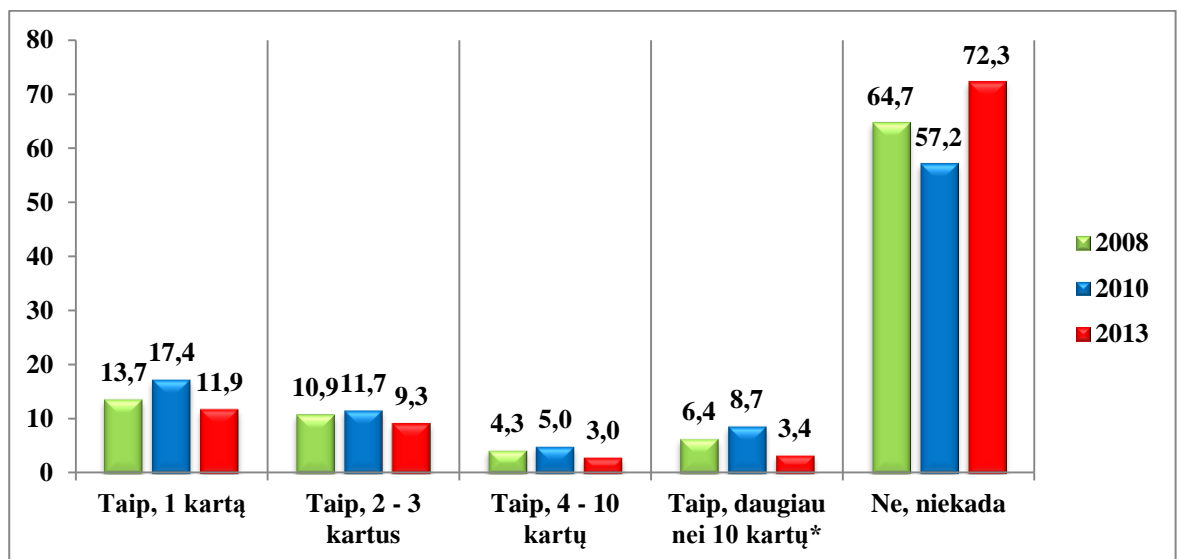
Tyrimo metu buvo domėtasi, ar mokiniai kada nors buvo išgėrę tiek, kad pasijustų apsvaigę. 72,6 proc. berniukų ir 72,1 proc. mergaičių teigė, kad niekada taip nesijuto.

Atsakymus analizuojant pagal klases, paaiškėjo, jog statistiškai reikšmingai didesnei daliai penktokų (92,6 proc.) nei septintokų (73,6 proc.) ir devintokų (46,7 proc.) niekada neteko jaustis apsvaigusiam nuo alkoholinių gėrimų ($p < 0,05$). Vieną kartą apsvaigusiems nuo alkoholinių gėrimų teko pasijausti didesnei daliai devintos klasės mokiniams (17,5 proc.) nei penktos klasės (4,8 proc.) ir septintos klasės mokiniams (14,2 proc.). 2–3 kartus apsvaigusiems nuo alkoholio teko būti daugiausiai devintos klasės mokiniams (22,7 proc.). 4–9 kartus apsvaigti nuo alkoholio teko didesnei daliai devintos klasės mokinių (7,0 proc.) nei penktos klasės mokiniams (0 proc.). 10 ir daugiau kartų nuo alkoholio buvo apsvaigę 6,1 proc. devintokų ir 1,1 proc. penktokų (žr. 4.4 pav.).

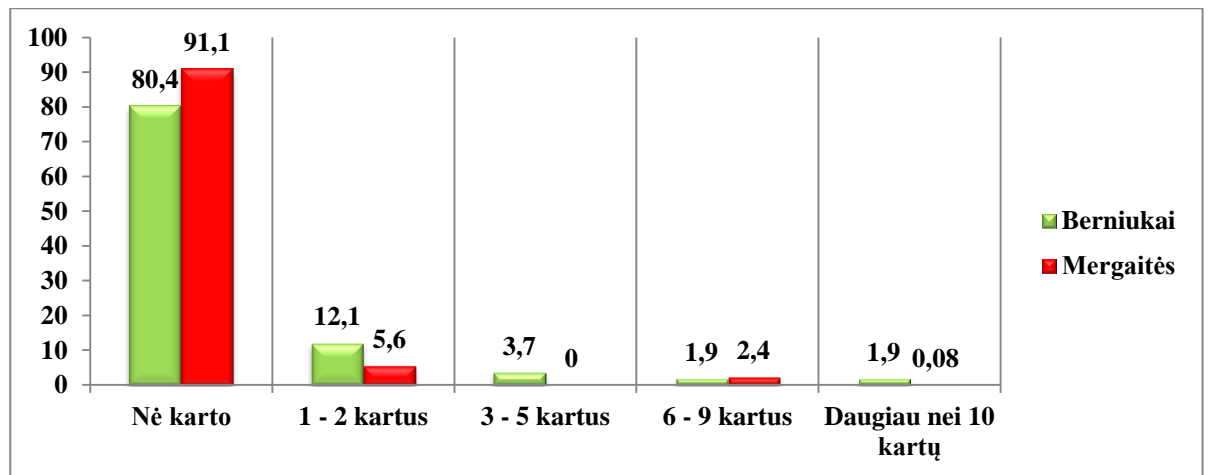
4.4 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, ar kada nors buvo išgėrę tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę, atsižvelgiant į lytį (proc.)

Atsižvelgiant į 2008 m., 2010 m. ir 2013 m. tyrimų rezultatus, nustatyta, kad statistiškai reikšmingai daugiau mokinių 2010 m. (8,7 proc.) buvo išgėrę daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę daugiau nei dešimt kartų, nei mokiniai 2013 m. (3,4 proc.) ($p < 0,05$). Statistiškai reikšmingai daugiau mokinių 2013 m. (73 proc.) nei 2008 m. (64,7 proc.) ir 2010 m. (57,2 proc.) niekada nebuvo išgėrę daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę (žr. 4.5 pav.).

4.5 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, ar kada nors buvo išgėrę tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijustų apsvaigę, atsižvelgiant į metus (proc.)

9 klasės mokinių buvo klausiama, ar jie kada nors rūkė kanapes. Atsižvelgiant į lytį, nustatyta, jog statistiškai reikšmingai dažniau mergaitėms (91,1 proc.) nei berniukams (80,4 proc.) nė karto neteko rūkyti kanapių ($p < 0,05$). 3–5 kartus rūkyti kanapių dažniau teko berniukams (12,1 proc.) nei mergaitėms (5,6 proc.) (žr. 4.6 pav.).

4.6 pav. Kanapių rūkymas, atsižvelgiant į lytį (proc.)

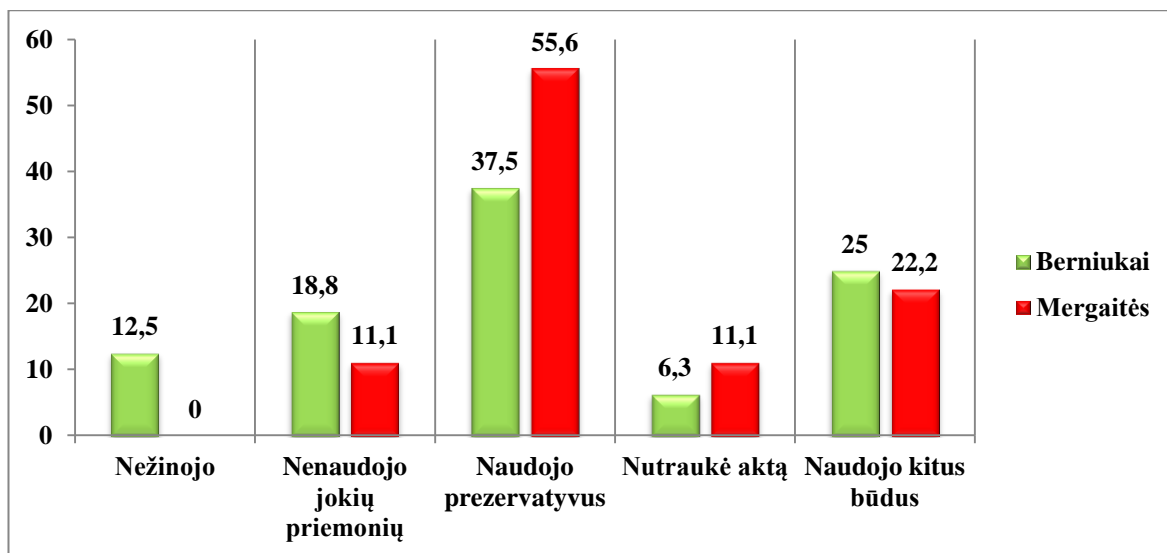
Atliekant tyrimą, mokinių buvo teirujamasi, ar jie kada nors svaiginosi uostydami klijus, tirpiklius, ar ką kitą. Atsakymus vertinant pagal lytį, statistiškai reikšmingi skirtumai nenustatyti ($p > 0,05$).

Domėtasi, ar mokiniai yra kada nors lytiškai santykiavę. Atsakymus analizuojant pagal lytį, statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas ($p > 0,05$), tačiau paaiškėjo, kad lytiškai santykiavę yra 14 proc. berniukų ir 7,3 proc. mergaičių.

Mokinių buvo klausama, kiek jiems buvo metų, kai pirmą kartą lytiškai santykiavo. Atsakymus vertinant pagal lytį, statistiškai reikšmingi skirtumai nenustatyti ($p > 0,05$), tačiau didžiausia dalis berniukų buvo 12–15 m. (58,8 proc.), mergaičių 44,4 proc. 12–15 m. bei 16 metų ir daugiau.

56,3 proc. berniukų ir 55,6 proc. mergaičių nurodė, kad paskutinį kartą lytiškai santykiavę su partneriu naudojo prezervatyvą. Atsakymus vertinant pagal lytį, statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas ($p > 0,05$).

Mokinių buvo teirujamasi, kaip paskutinių lytinių santykių metu jie arba jų partneriai saugojosi nuo nėštumo. Atsakymus vertinant pagal lytį, statistiškai reikšmingi skirtumai nenustatyti ($p > 0,05$), tačiau paaiškėjo, jog didžiausia dalis mokinių naudojo prezervatyvus – atitinkamai atsakė 37,5 proc. berniukų ir 55,6 proc. mergaičių. (žr. 4.7 pav.).

4.7 pav. Mokinių saugojimosi nuo nėštumo būdai (proc.)

Didžiausia dalis 11 m. amžiaus ar mažiau devintokų (14,8 proc.) teigė pirmą kartą pabandę rūkyti. Pirmą kartą alkoholinių gėrimų vartojusių didžiausia dalis pastebėta 14 m. mokinių tarpe (18,9 proc.). Pirmą kartą nuo alkoholio apsvaigę buvo daugiausiai 14–15 m. mokiniai (16,7 proc.) (žr. 4 lentelę).

4 lentelė.

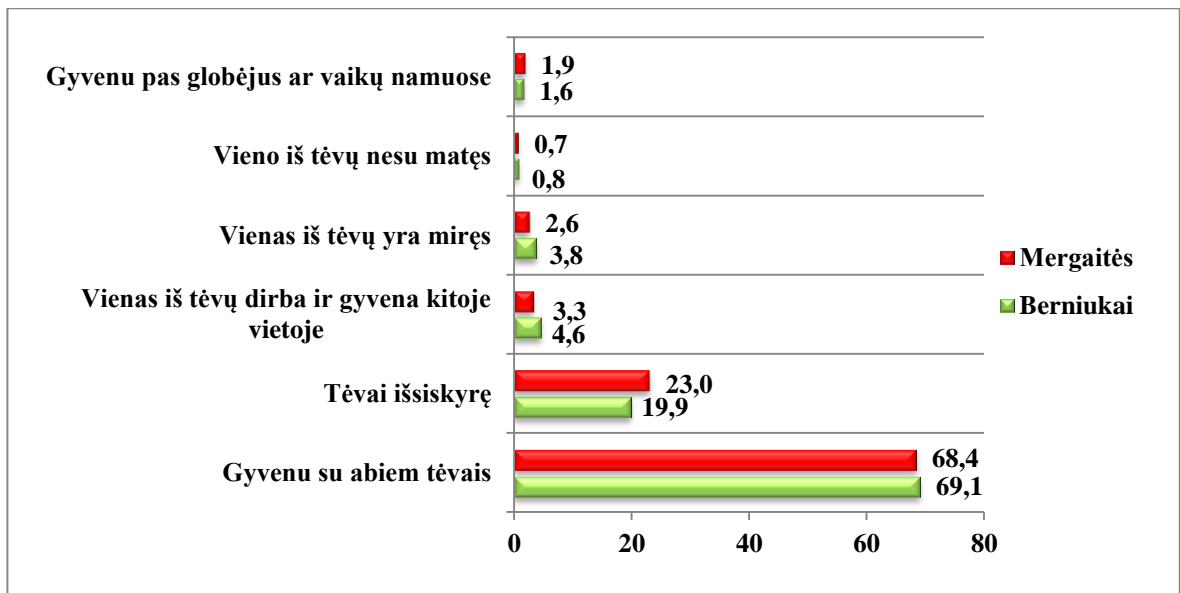
Mokinių amžius, kai pirmą kartą rūkė, išgėrė alkoholio ir pasijuto apsvaigę (proc.)

	Niekada	11 m. ar mažiau	12 m.	13 m.	14 m.	15 m.	16 m.
Rūkymas	45,4	14,8	13,1	7,4	11,4	6,1	1,7
Alkoholiniai gėrimai	22,4	17,1	11,4	14,0	18,9	12,7	3,5
Apsvaigę nuo alkoholio	46,7	2,6	4,0	7,0	16,7	16,7	6,2

5. ŠEIMA

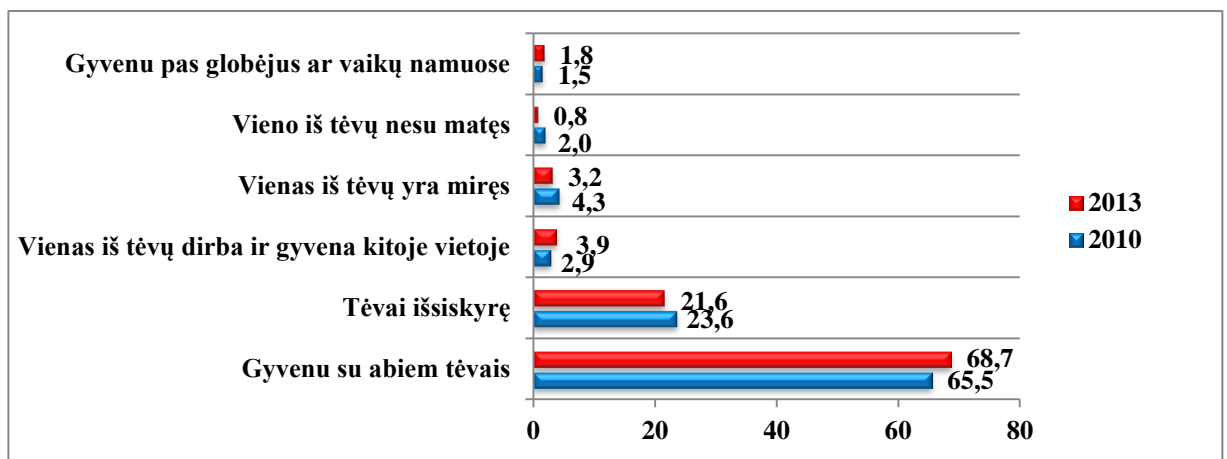
Apibūdindami šeimyninę padėtį, didžioji dalis mokinių (68,4 proc. mergaičių ir 69,1 proc. berniukų) nurodė, kad jie gyvena su abiem tėvais ($p > 0,05$). Beveik ketvirtadalio mergaičių (23,0 proc.) ir penktadalio berniukų (19,9 proc.) tėvai yra išsiskyre ($p > 0,05$). 4,6 proc. berniukų ir 3,3 proc. mergaičių vienas iš tėvų dirba ir gyvena kitoje vietoje (žr. 5.1 pav.).

Lyginant mokinių atsakymus pagal klases, jie taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

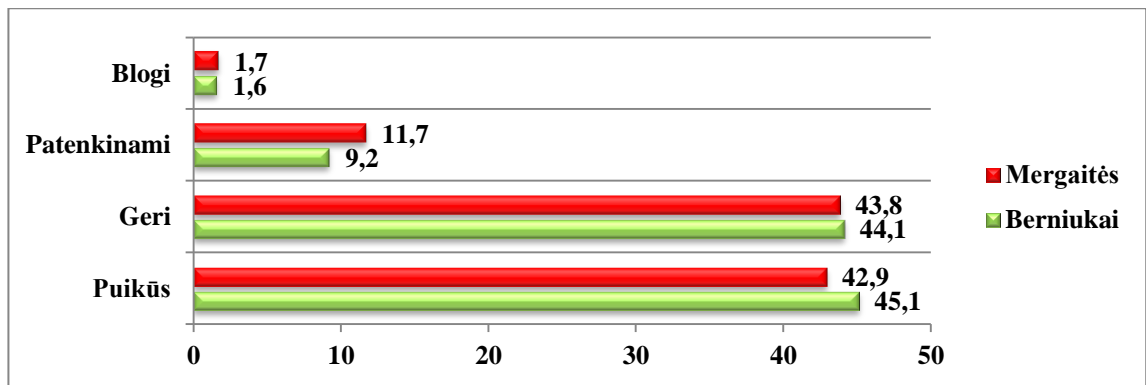
5.1 pav. Berņiuku ir mergaičiu atsakumu pasiskirstymas pagal apibūdinimus, geriausiai nusakančius ju šeimos padēti (proc.)

Lyginant 2010 m. ir 2013 m. mokiniu apklausu rezultatus matyti, kad kiek didesnē dalis respondentu 2013 m. (68,7 proc.) nei 2010 m. (65,5 proc.) ($p>0,05$) atsakē, kad gyvena su abiem tėvais, kiek mažesnēs dalies (2013 m. – 21,6 proc., 2010 m. – 23,6 proc.) ($p>0,05$) tėvai - išsiskyrē. Kiek didesnēs dalies tyrime dalyvavusiuju 2013 m. (3,9 proc.) nei 2010 m. (2,9 proc.) ($p>0,05$), vienas iš tēvų dirba ir gyvena kitojē vietojē (žr. 5.2 pav.).

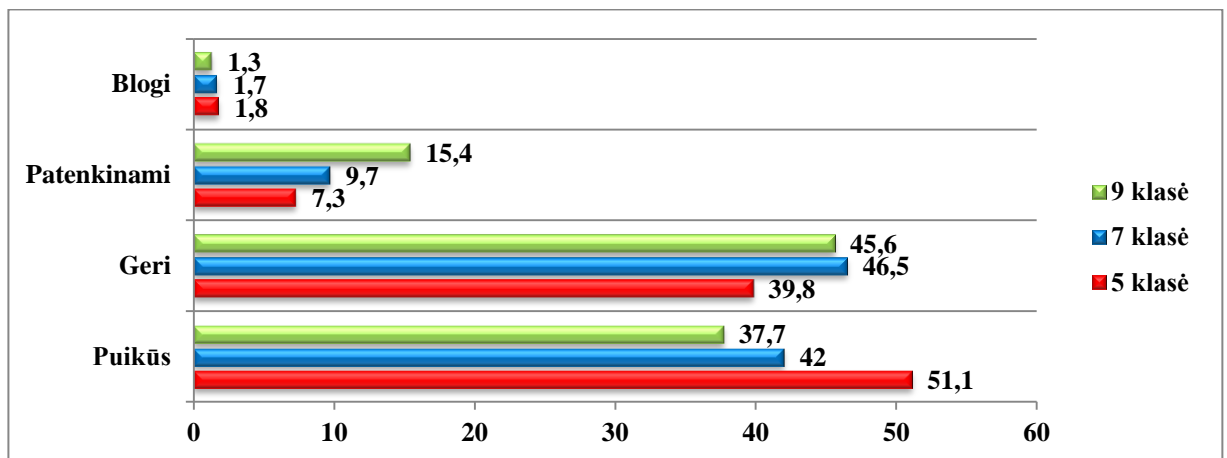
5.2 pav. Mokiniu atsakumu pasiskirstymas pagal apibūdinimus, geriausiai nusakančius ju šeimos padēti, lyginant 2010 m. ir 2013 m. (proc.)

Šiauliu miesto mokiniu nuomonē apie tarpusavio santykius šeimojē buvo teigiama ir, lyginant pagal lytį, statistiškai reikšmingai nesiskyrē. 45,1 proc. berņiuku ir 42,9 proc. mergaičiu ($p>0,05$) teigē, kad santykiai šeimojē yra puikūs. 44,1 proc. berņiuku ir 43,8 proc. mergaičiu nurodē, kad šeimojē santykiai yra geri ($p>0,05$). Nedidelē dalis mokiniu (11,7 proc. mergaičiu ir 9,2 proc. berņiuku) atsakē, kad santykiai yra patenkinami ($p>0,05$) (žr. 5.3 pav.).

5.3 pav. Berniukų ir mergaičių nuomonių apie tarpusavio santykius šeimoje pasiskirstymas (proc.)

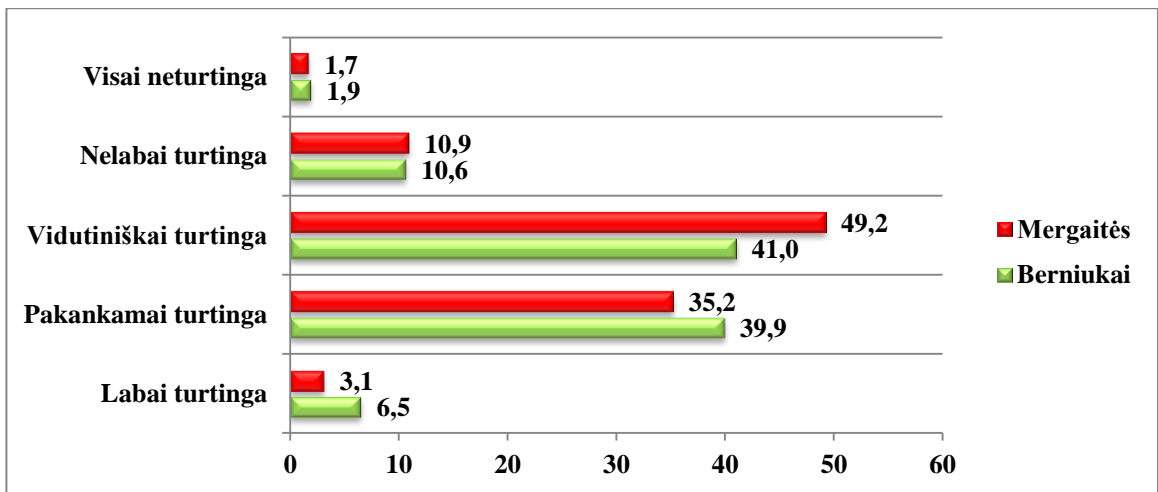
Lyginant pagal klases, mokinių nuomonės apie tarpusavio santykius šeimoje, statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau penktokų (51,1 proc.) nei devintokų (37,7 proc.) ar septintokų (42,0 proc.), atsakė, kad jų šeimoje santykiai yra puikūs ($p < 0,05$). 45,6 proc. devintokų, 46,5 proc. septintokų ir 39,8 proc. penktokų ($p > 0,05$) nurodė, kad santykiai yra geri. Didesnė dalis devintokų (15,4 proc.) nei penktokų (7,3 proc.) ($p < 0,05$), atsakė, kad jų šeimoje savitarpio santykiai yra tik patenkinami (žr. 5.4 pav.).

5.4 pav. Mokinių nuomonių apie tarpusavio santykius šeimoje pasiskirstymas, lyginant pagal klases (proc.)

Berniukų ir mergaičių atsakymai į klausimą apie jų šeimos turtingumą statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau berniukų (6,5 proc.) nei mergaičių (3,1 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad jų šeima yra labai turtinga. Tuo tarpu daugiau mergaičių (49,2 proc.) nei berniukų (41,0 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad jų šeima – vidutiniškai turtinga. Daugiau nei trečdalis apklaustųjų (39,9 proc. berniukų ir 35,2 proc. mergaičių) laikė savo šeimą pakankamai turtinga. 10,8 proc. mokinių manė, kad jų šeima nelabai turtinga, o 1,8 proc. tiriamųjų laikė savo šeimą visai neturtinga (žr. 5.5 pav.).

Lyginant pagal klases, respondentų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

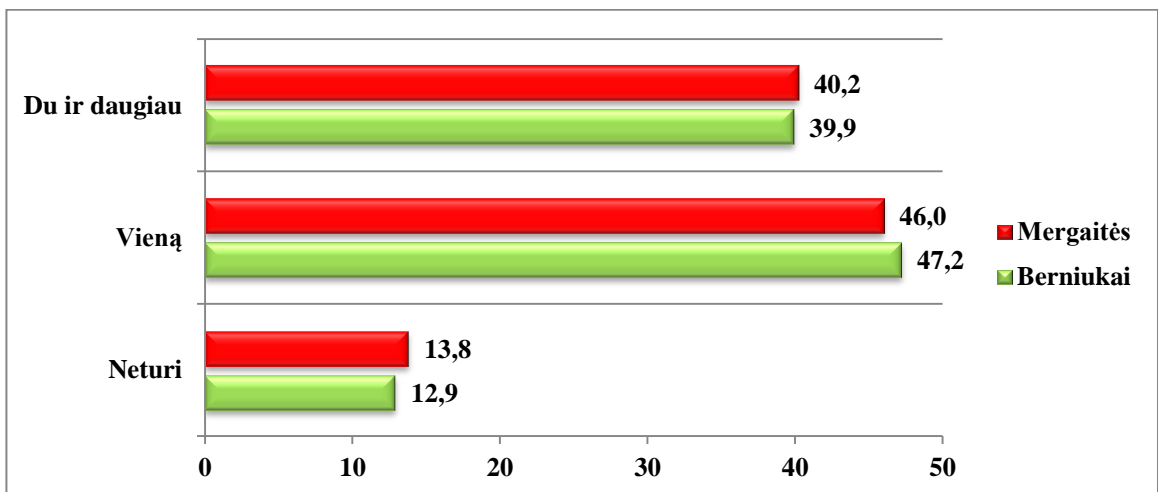

5.5 pav. Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Ar tavo šeima turtinga?“ pasiskirstymas (proc.)

Lyginant pagal lytį ir klases, mokinių atsakymai į klausimą „Ar tavo šeima turi automobilį?“ statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

Didžioji dalis apklaustų mokinių (47,2 proc. berniukų ir 46,0 proc. mergaičių) teigė, kad jų šeima turi vieną automobilį ($p > 0,05$). 40,2 proc. mergaičių ir 39,9 proc. berniukų nurodė, kad jų šeima turi du ir daugiau automobilius ($p > 0,05$) (žr. 5.6 pav.).

Lyginant pagal klases daugiau kaip 46,5 proc. mokinių nurodė, kad šeima turi vieną, o 40,1 proc. atsakė, kad turi du ir daugiau automobilius ($p > 0,05$).

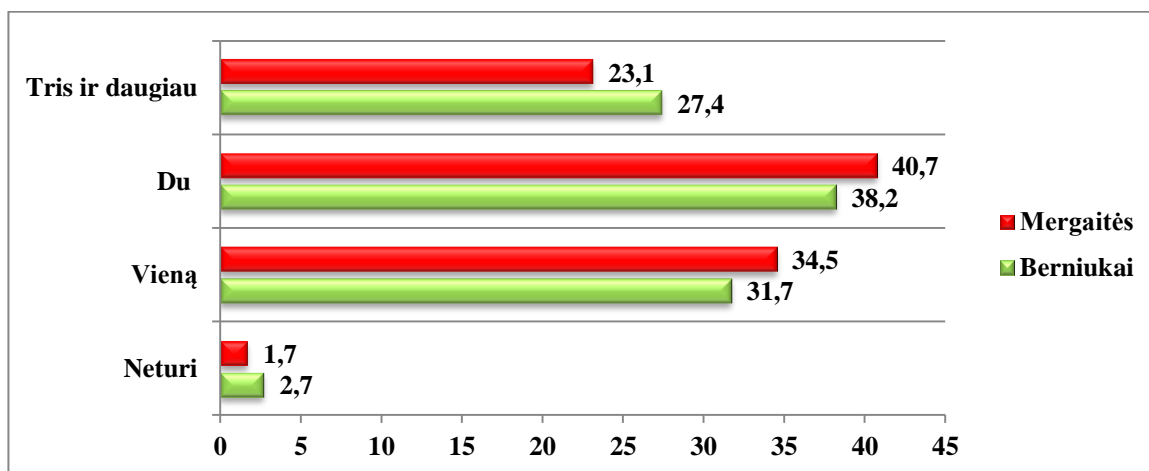

5.6 pav. Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Ar tavo šeima turi automobilį?“ pasiskirstymas (proc.)

Lyginant pagal lytį ir klases, mokinių atsakymai į klausimą „Ar tavo šeima turi kompiuterį?“ statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

Daugiau nei trečdalis apklausoje dalyvavusių mergaičių (34,5 proc.) ir berniukų (31,7 proc.) ($p > 0,05$) nurodė, kad jų šeima turi vieną kompiuterį. 40,7 proc. mergaičių bei 38,2 proc. berniukų

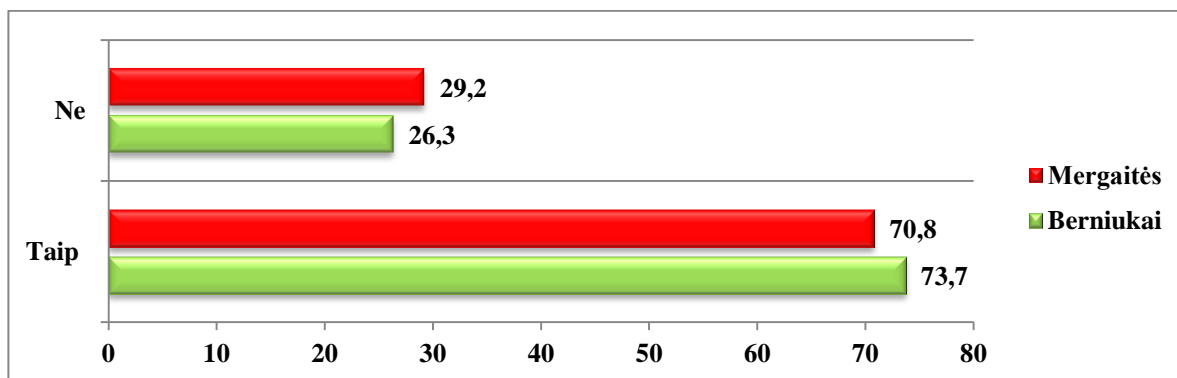
teigė, kad jų šeima turi du kompiuterius ($p > 0,05$). Tris ir daugiau kompiuterių turi 27,4 proc. berniukų ir 23,1 proc. mergaičių šeimos (žr. 5.7 pav.).

5.7 pav. Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Ar tavo šeima turi kompiuterį?“ pasiskirstymas (proc.)

Daugiau nei pusė apklaustų mokinių (73,7 proc. berniukų ir 70,8 proc. mergaičių) nurodė, kad turi atskirą kambarį ($p > 0,05$) (žr. 5.8 pav.).

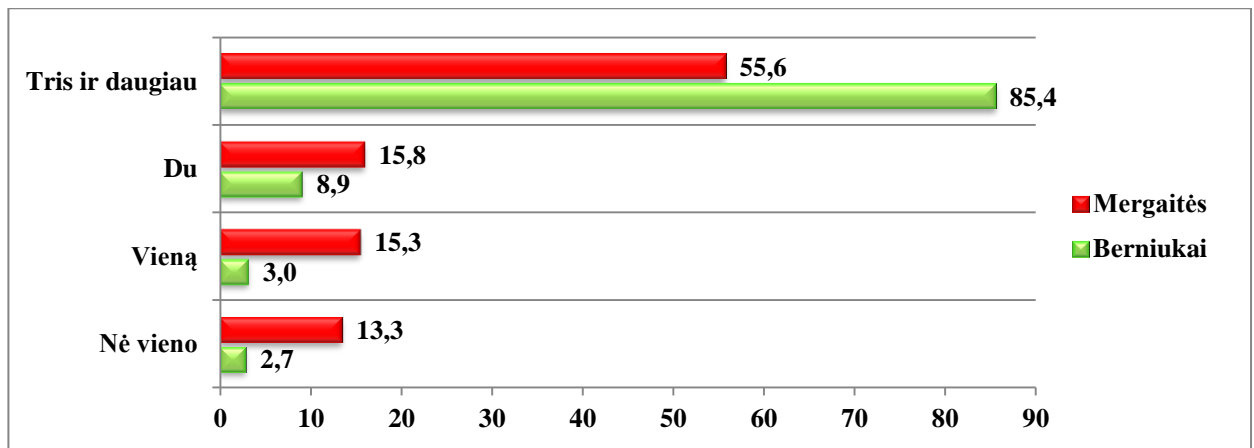
Lyginat pagal klases, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

5.8 pav. Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Ar turi atskirą kambarį?“ pasiskirstymas (proc.)

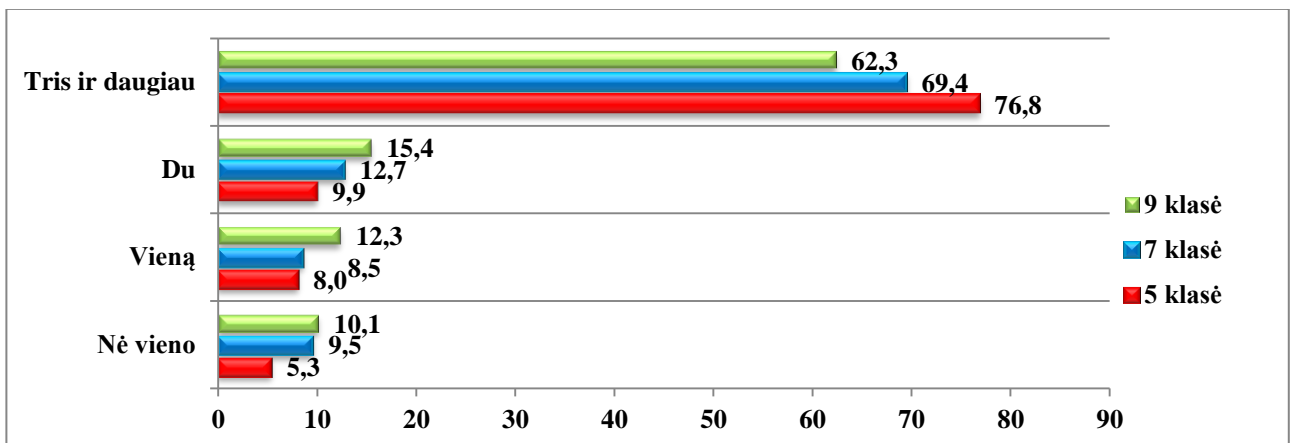
6. DRAUGAI

Šiaulių miesto mokinių gyvenimo tyrimas parodė, kad mokiniai labiau linkę draugauti su tos pačios lyties atstovais nei su priešingos lyties. Statistiškai reikšmingai didesnė dalis berniukų (85,4 proc.) nei mergaičių (55,6 proc.) nurodė turintys tris ir daugiau draugus berniukus ($p < 0,05$) (žr. 6.1 pav.). Nė vieno draugo berniuko neturėjo 13,3 proc. mergaičių ir tik 2,7 proc. berniukų ($p < 0,05$).

6.1 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal tai, kiek jie turi artimų draugų berniukų (proc.)

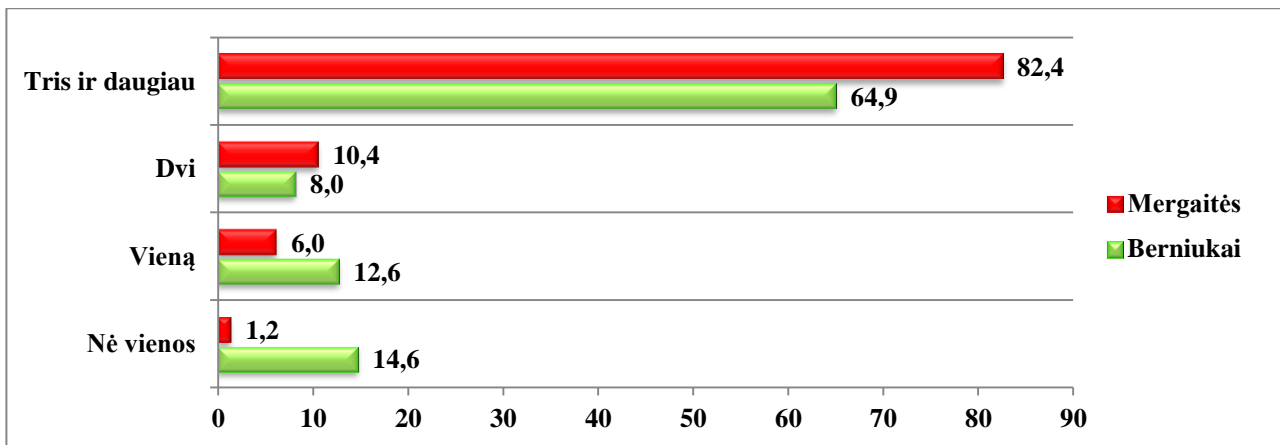
Daugiau penktokų (76,8 proc.) nei devintokų (62,3 proc.) nurodė, kad jie turi tris ir daugiau draugus berniukus. Daugiau devintokų (10,1 proc.) nei penktokų (5,6 proc.) ($p < 0,05$), atsakė, kad neturi nė vieno draugo berniuko (žr. 6.2 pav.).

6.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek jie turi artimų draugų berniukų, lyginant pagal klases (proc.)

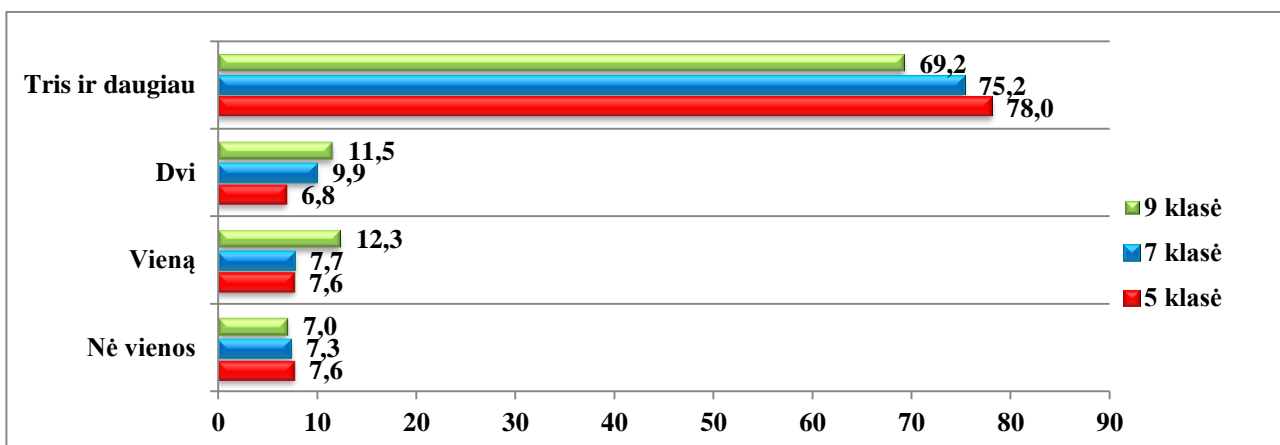
Lyginant pagal lytį ir klases, mokinių atsakymai apie artimas drauges mergaites, statistiškai reikšmingai skyrėsi.

Didesnė dalis mergaičių (82,4 proc.) nei berniukų (64,9 proc.) nurodė, kad turi tris ir daugiau drauges mergaites ($p < 0,05$). 14,6 proc. berniukų ir tik 1,2 proc. mergaičių ($p < 0,05$) neturi nė vienos draugės mergaitės (žr. 6.3 pav.).

6.3 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal tai, kiek jie turi artimų draugių mergaičių (proc.)

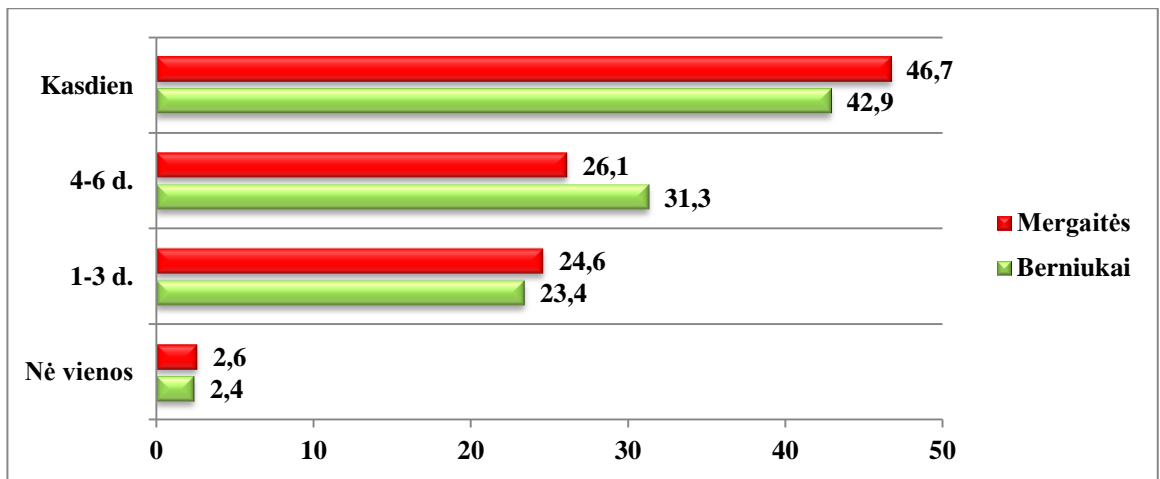
Daugiau penktokų (78,0 proc.) nei devintokų (69,2 proc.) ($p < 0,05$) turi tris ir daugiau drauges mergaites (žr. 6.4 pav.).

6.4 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kiek jie turi artimų draugių mergaičių, lyginant pagal klases (proc.)

Mokinių gyvenimo tyrimas parodė, kad mokiniai mėgsta leisti laiką su draugais. Lyginant pagal lytį ir klases, mokinių su draugais praleistas laikas statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

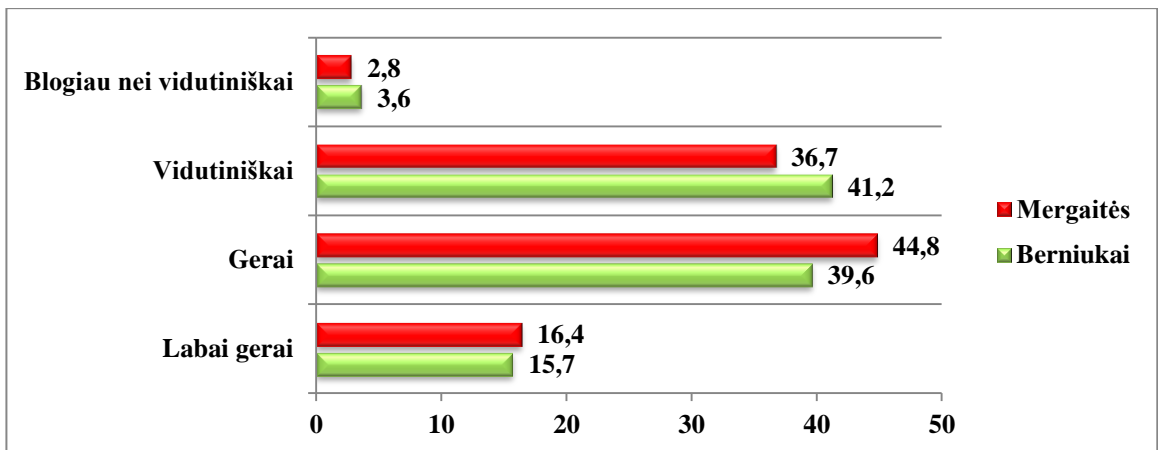
Beveik pusė mergaičių (46,7 proc.) ir berniukų (42,9 proc.) ($p > 0,05$) su draugais laiką leidžia kasdien. Daugiau nei trečdalis berniukų (31,3 proc.) ir ketvirtadalis mergaičių (26,1 proc.) ($p > 0,05$) su draugais susitinka 4-6 dienas per savaitę. Nė vienos dienos per savaitę su draugais nesusitinka tik nedidelė dalis mokinių (2,4 proc. berniukų ir 2,6 proc. mergaičių) (žr. 6.5 pav.).

6.5 pav. Berniukų ir mergaičių per savaitę su draugais praleistos dienos (proc.)

7. MOKYKLA

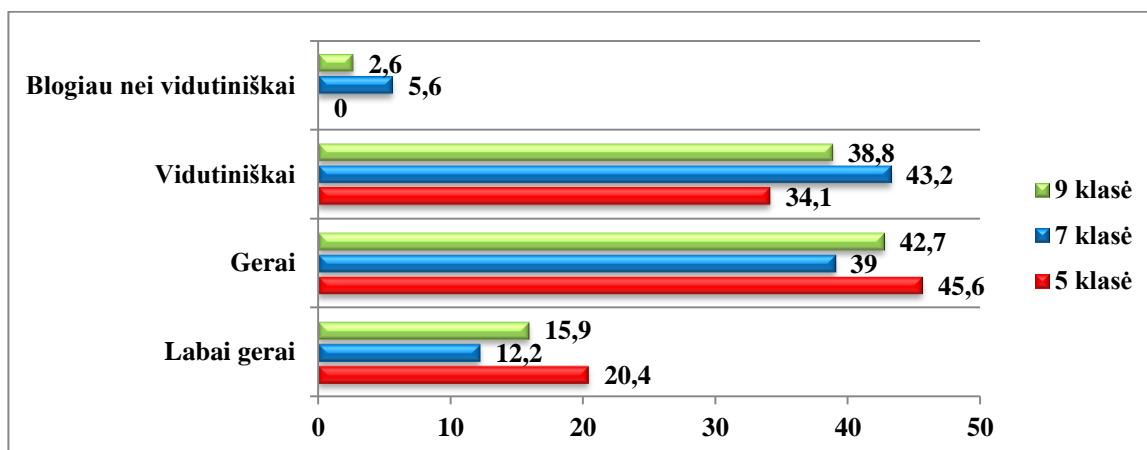
Berniukų ir mergaičių atsakymai į klausimą „Kaip klasės auklėtojas vertina tavo mokymąsi, lyginant su kitais bendraklasiais?“ statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Kiek daugiau mergaičių (44,8 proc.) nei berniukų (39,6 proc.) ($p > 0,05$) manė, kad auklėtojas jų mokymąsi vertina gerai. Tuo tarpu daugiau berniukų (41,2 proc.) nei mergaičių (36,7 proc.) ($p > 0,05$) manė, kad auklėtojas jų mokymąsi vertina tik vidutiniškai. 16,1 proc. mokinių atsakė, kad jų mokymasis, lyginant su kitais bendraklasiais vertinamas labai gerai, tik nedidelė jų (2,8 proc.) dalis manė, kad mokymasis vertinamas blogiau nei vidutiniškai (žr. 7.1 pav.).

7.1 pav. Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Kaip klasės auklėtojas vertina tavo mokymąsi, lyginant su kitais bendraklasiais?“ pasiskirstymas (proc.)

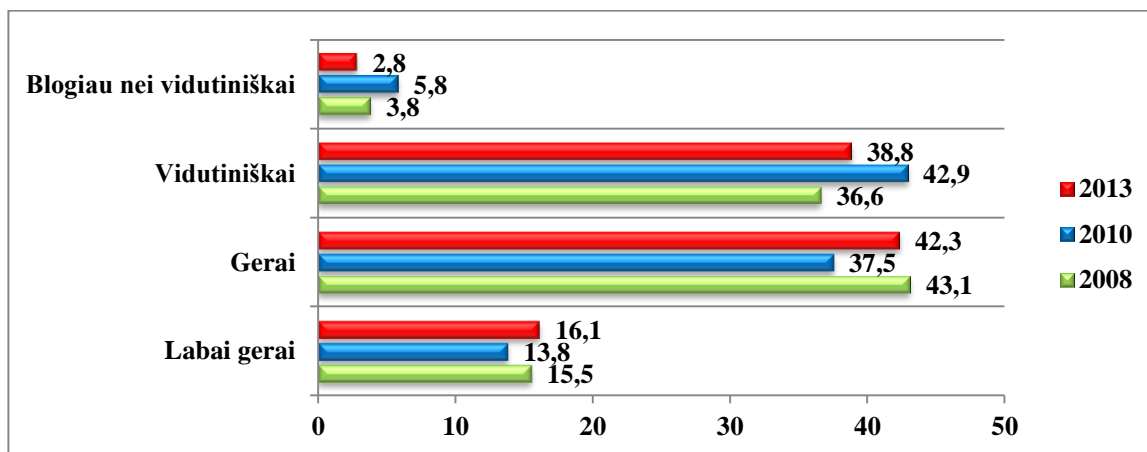
Lyginant mokinių atsakymus pagal klases, atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau penktokų (20,4 proc.) nei septintokų (12,2 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad klasės auklėtojas jų mokymąsi vertina labai gerai. Daugiau septintokų (43,2 proc.) nei penktokų (34,1 proc.) ($p < 0,05$)

atsakė, kad auklėtojas jų mokymąsi vertina tik vidutiniškai. 5,6 proc. septintokų nuomone jų mokymasis vertinamas blogai, taip manančių penktokų nebuvo nė vieno ($p < 0,05$) (žr. 7.2 pav.).

7.2 pav. Mokinių atsakymų į klausimą „Kaip klasės auklėtojas vertina tavo mokymąsi, lyginant su kitais bendraklasiais?“, pasiskirstymas lyginant pagal klases (proc.)

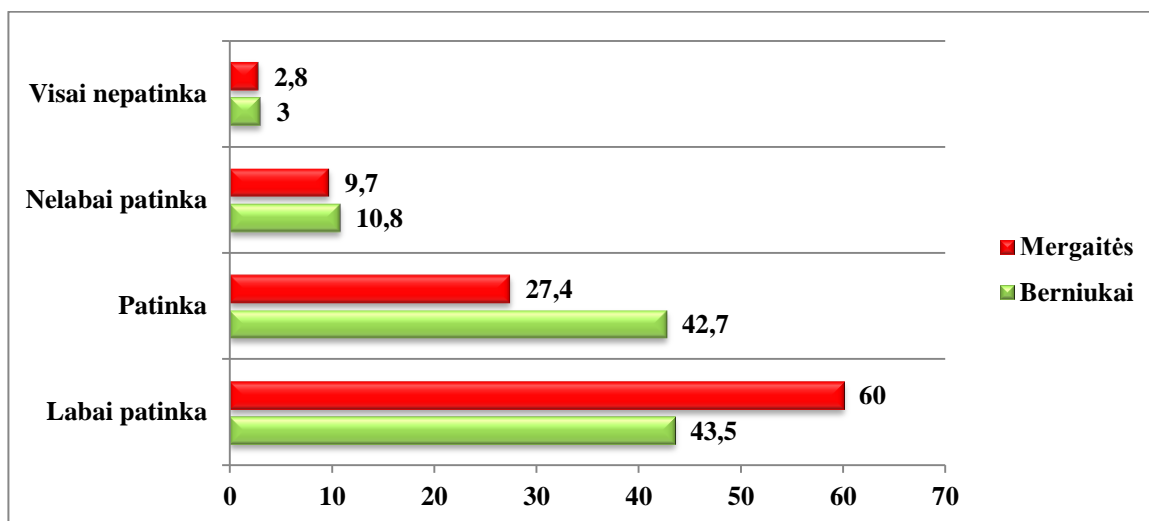
Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Kiek daugiau mokinių 2013 m. (16,1 proc.) nei 2010 m. (13,8 proc.) ar 2008 m. (15,5 proc.) ($p > 0,05$) manė, kad klasės auklėtojas jų mokymąsi vertina labai gerai. Daugiau nei trečdalis mokinių ir 2013 m., ir 2010 m., ir 2008 m. atsakė maną, jų mokymasis vertinamas gerai, o kitas trečdalis manė, kad mokymasis vertinamas tik vidutiniškai. 2013 m. (2,8 proc.) buvo mažiau manančių, kad jų mokymasis vertinamas blogiau nei vidutiniškai, nei 2010 m. (5,8 proc.) ar 2008 m. (3,8 proc.) (žr. 7.3 pav.).

7.3 pav. Mokinių atsakymų į klausimą „Kaip klasės auklėtojas vertina tavo mokymąsi, lyginant su kitais bendraklasiais?“, pasiskirstymas pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

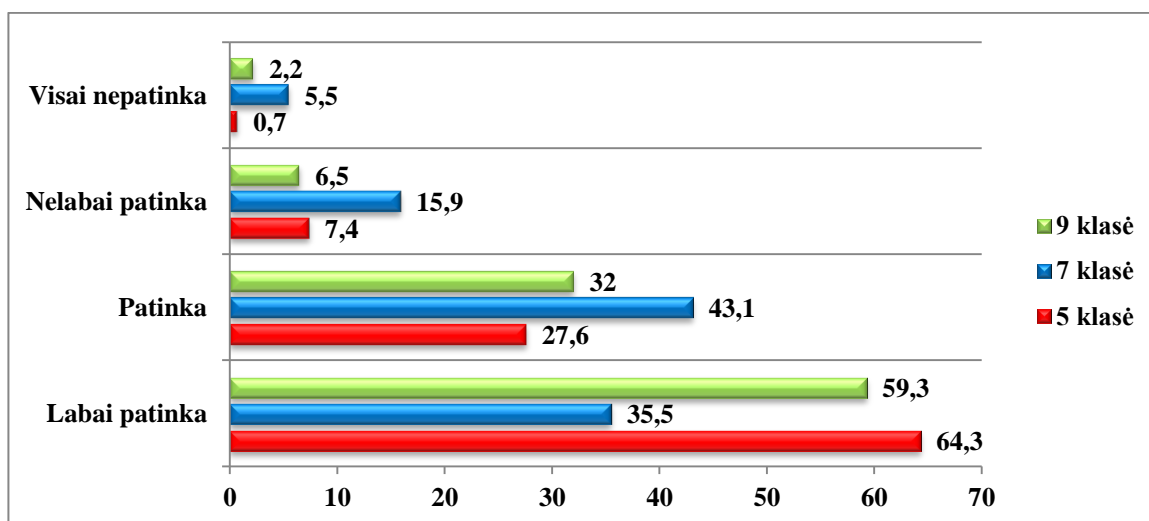
Apklausos metu mokinių buvo klausama, kaip jie vertina savo mokyklą dabartiniu metu. Tiriamųjų berniukų ir mergaičių savo mokyklos vertinimas statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau mergaičių (60,0 proc.) nei berniukų (43,5 proc.) atsakė, kad joms mokykla labai patinka. 42,7 proc.

berniukų ir 27,4 proc. mergaičių dabartiniu metu mokykla patinka ($p < 0,05$). Mokykla visai nepatinka 3 proc. berniukų ir 2,8 proc. mergaičių (žr. 7.4 pav.).

7.4 pav. Bērniukų ir mergaičių savo mokyklos vertinimas dabartiniu metu (proc.)

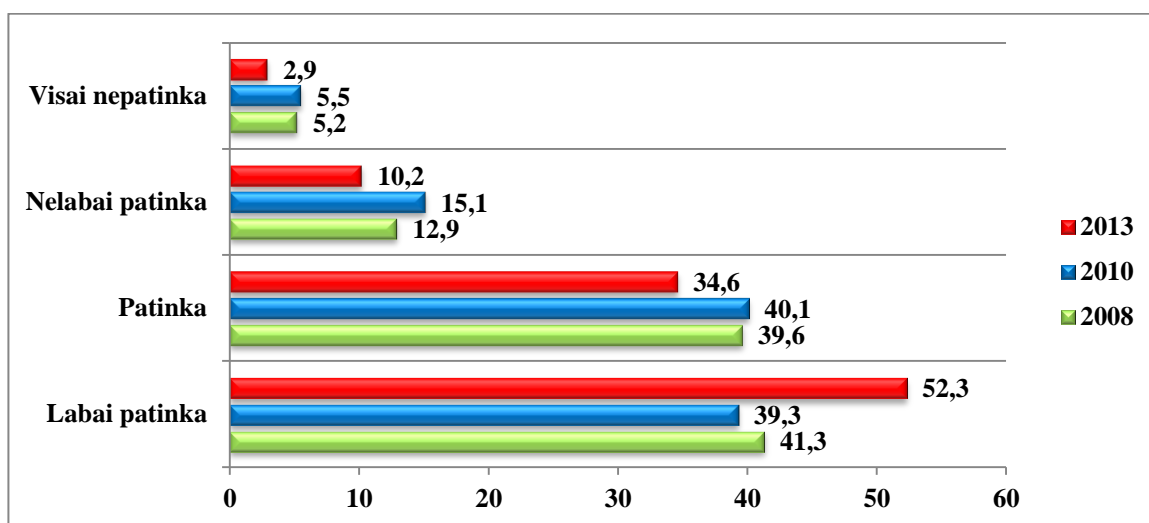
Tyrimo duomenimis, septintokai prasčiau vertino savo mokyklą dabartiniu metu nei kitų klasių mokiniai. Didesnė dalis penktokų (64,3 proc.) ir devintokų (59,3 proc.) nei septintokų (35,5 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad mokykla jiems labai patinka. Mokykla nelabai patinka 15,9 proc. septintokų ir tik 7,4 proc. penktokų bei 6,5 proc. devintokų ($p < 0,05$). Visai mokykla nepatinka 5,5 proc. septintokų, 2,2 proc. devintokų ir 0,7 proc. penktokų ($p < 0,05$) (žr. 7.5 pav.).

7.5 pav. Mokinų savo mokyklos vertinimas dabartiniu metu, lyginant pagal klases (proc.)

Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau apklaustųjų 2013 m. (52,3 proc.) nei 2010 m. (39,3 proc.) ar 2008 m. (41,3 proc.) tvirtino, kad jiems mokykla dabartiniu metu patinka labai ($p < 0,05$). 2013 m. (10,2 proc.) sumažėjo dalis tvirtinančių, kad mokykla jiems nelabai patinka (2008 m. tokių respondentų buvo 12,9 proc., 2010 m. – 15,1 proc.) ($p > 0,05$). 2013 m. (2,9 proc.) beveik per pusę sumažėjo tvirtinančių, kad mokykla

jiems visai nepatinka (2008 m. taip manančių buvo 5,2 proc., 2010 m. – 5,5 proc.) ($p > 0,05$) (žr. 7.6 pav.).

7.6 pav. Mokinių atsakymų į klausimą „Kaip tu dabartiniu metu vertini savo mokyklą?“ pasiskirstymas, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

Tyrimo dalyvių buvo klausiama, ką jie mano apie savo klasės mokinius. Berniukai lyginant su mergaitėmis pozityviau galvojo apie savo bendraklasius.

Kad mokiniams patinka būti drauge manė 78,7 proc. berniukų ir 66 proc. mergaičių ($p < 0,05$). 68,0 proc. berniukų ir 70,4 proc. mergaičių ($p > 0,05$) atrodė, kad dauguma jų klasės mokinių yra geri ir pasiruošę padėti kitiems. Daugiau berniukų (83,3 proc.) nei mergaičių (75,4 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad juos kiti mokiniai priima tokius, kokie jie yra (žr. 5 lentelę).

5 lentelė.

Berniukų ir mergaičių nuomonių apie savo klasės mokinius pasiskirstymas (proc.)

Ką manai apie savo klasės mokinius		Sutinku	Nesutinku
Mokiniams patinka būti drauge*	Berniukai	78,7	21,3
	Mergaitės	66	34
Dauguma mokinių yra geri ir pasiruošę man padėti	Berniukai	68	32
	Mergaitės	70,4	29,6
Kiti mokiniai priima mane toki, koks aš esu*	Berniukai	83,3	16,7
	Mergaitės	75,4	24,6

* $p < 0,05$

Lyginant pagal klases, pozityviausiai apie savo klasės mokinius galvojo penktokai. Daugiau penktokų (76,7 proc.) nei devintokų (65,8 proc.) atsakė manantys, kad jų klasės mokiniams patinka būti kartu ($p < 0,05$). Kad dauguma mokinių yra geri ir pasiruošę padėti kitiems, manė taip pat daugiau penktokų (72,9 proc.) nei septintokų (64 proc.) ($p < 0,05$). 81,3 proc. penktokų, 80,2 proc.

devintokų ir 76,0 proc. septintokų ($p>0,05$) atsakė, kad kiti mokiniai juos priima tokius, kokie jie yra (žr. 6 lentelę).

6 lentelė.

Mokinių nuomonių apie savo bendraklasių pasiskirstymas, lyginant pagal klases (proc.)

Ką manai apie savo klasės mokinius		Sutinku	Nesutinku
Mokiniam patinka būti drauge*	5 klasė	76,7	23,3
	7 klasė	72,2	27,8
	9 klasė	65,8	34,2
Dauguma mokinių yra geri ir pasiruošę man padėti*	5 klasė	72,9	27,1
	7 klasė	64	3
	9 klasė	71,6	28,4
Kiti mokiniai priima mane tokį, koks aš esu	5 klasė	81,3	18,7
	7 klasė	76	24
	9 klasė	80,2	19,8

* $p<0,05$

Mergaitės daugiau nei berniukai skundėsi, kad joms sunku mokytis, kad mokymasis - sunkus darbas, nuo kurio jos pavargsta. 41,1 proc. mergaičių ir 38,8 proc. berniukų teigė, kad jiems per daug užduodama mokytis. Beveik pusė tyrime dalyvavusių mergaičių (48,2 proc.) ir 41,1 proc. berniukų ($p>0,05$) sakė, kad jiems mokymasis – sunkus darbas. Daugiau mergaičių (63,3 proc.) nei berniukų (56,2 proc.) ($p<0,05$) tvirtino, kad dažnai pavargsta nuo mokymosi (žr. 7 lentelę).

7 lentelė.

Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Ar tau sunku mokytis?“ pasiskirstymas (proc.)

Ar sunku mokytis		Sutinku	Nesutinku
Man užduodama per daug mokytis	Berniukai	38,8	61,2
	Mergaitės	41,1	58,9
Man mokymasis yra sunkus darbas	Berniukai	41,1	58,9
	Mergaitės	48,2	51,8
Aš dažnai pavargstu nuo mokymosi*	Berniukai	56,2	43,8
	Mergaitės	63,3	36,7

* $p<0,05$

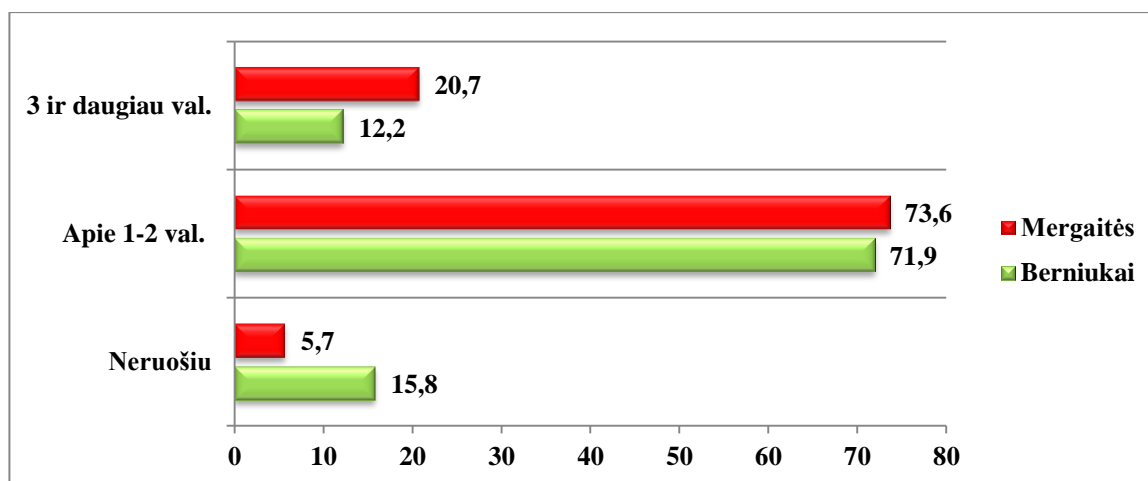
Lyginant pagal klases, daugiau vyresni respondentai nei jaunesni teigė, kad jiems užduodama per daug namų darbų, kad dažnai pavargsta nuo mokymosi, kad mokymasis - sunkus darbas. Pusė tyrime dalyvavusių devintokų (50,9 proc.) bei 43,1 proc. septintokų ir tik daugiau nei ketvirtadalis penktokų (27 proc.) ($p<0,05$) manė, kad jiems užduodama per daug mokytis. Taip pat pusė devintokų (51,5 proc.) bei septintokų (51,2 proc.) ir tik trečdalis penktokų (31,9 proc.) ($p<0,05$) nurodė, kad mokymasis yra sunkus darbas. 70,6 proc. devintokų, 64,3 proc. septintokų ir tik 46,2 proc. penktokų ($p<0,05$) teigė, kad jie dažnai jaučiasi pavargę nuo mokymosi (žr. 8 lentelę).

Mokinių atsakymų į klausimą „Ar tau sunku mokytis?“ pasiskirstymas, lyginant pagal klases (proc.)

Ar sunku mokytis		Sutinku	Nesutinku
Man užduodama per daug mokytis*	5 klasė	27	73
	7 klasė	43,1	56,9
	9 klasė	50,9	49,1
Man mokymasis yra sunkus darbas*	5 klasė	31,9	68,1
	7 klasė	51,2	48,8
	9 klasė	51,5	48,5
Aš dažnai pavargstu nuo mokymosi*	5 klasė	46,2	53,8
	7 klasė	64,3	35,7
	9 klasė	70,6	29,4

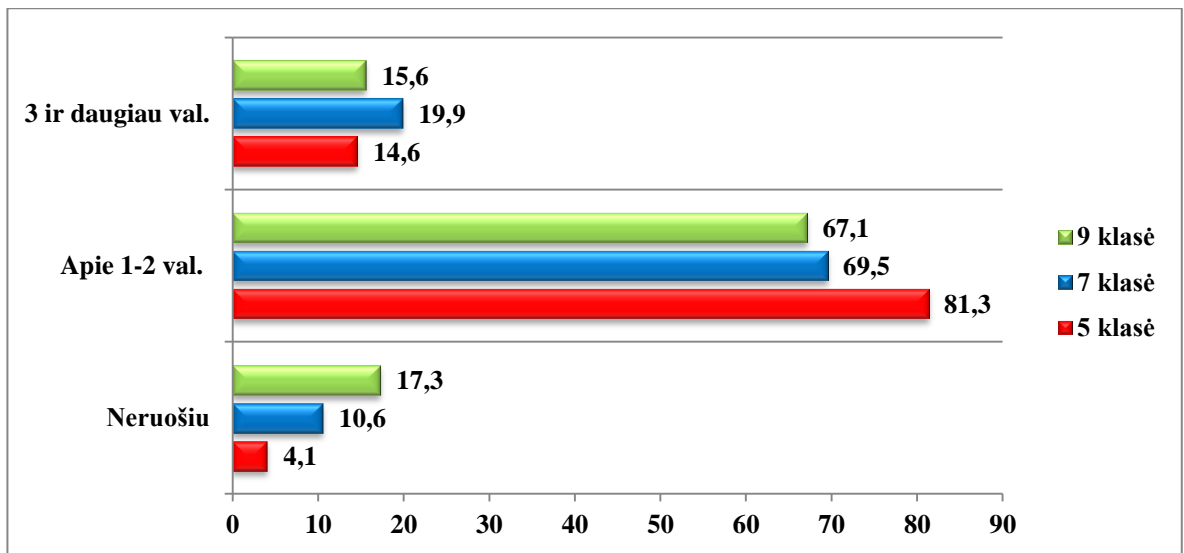
* $p < 0,05$

Mergaitės per dieną statistiškai reikšmingai daugiau laiko skiria namų darbų ruošimui nei berniukai. Daugiau mergaičių (20,7 proc.) nei berniukų (12,2 proc.) ($p < 0,05$) namų darbų ruošimui skiria 3 ir daugiau valandų per dieną. Apie 1–2 valandas per dieną namų darbų ruošimui sugaišta 73,6 proc. mergaičių ir 71,8 proc. berniukų ($p > 0,05$). Net 15,8 proc. berniukų ir 5,7 proc. mergaičių visai neruošia namų darbų ($p < 0,05$) (žr. 7.7 pav.).

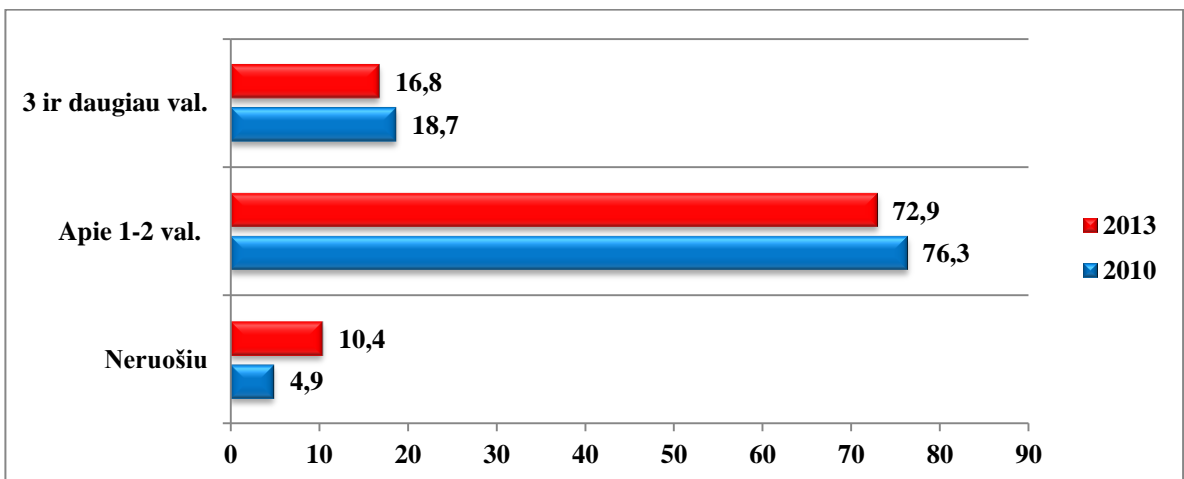
7.7 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal namų darbų ruošimui skirtą laiką (proc.)

Penktokai statistiškai reikšmingai skiria daugiau laiko namų darbų ruošimui nei devintokai ar septintokai. Apie 1-2 valandas laiko per dieną namų darbų ruošimui skiria 81,3 proc. penktokų, 69,5 proc. septintokų ir 67,1 proc. devintokų ($p < 0,05$). Beveik penktadalis devintokų (17,3 proc.) bei 10,6 proc. septintokų ir 4,1 proc. penktokų visai neruošia namų darbų ($p < 0,05$) (žr. 7.8 pav.).

7.8 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal namų darbų ruošimui skirtą laiką, lyginant pagal klases (proc.)

Lyginant tyrimų duomenis pagal atlikimo metus, matyti, kad padidėjo dalis mokinių neruošiančių namų darbų. Statistiškai reikšmingai daugiau mokinių 2013 m. (10,4 proc.) nei 2010 m. (4,9 proc.) visai neruošė namų darbų. Sumažėjo 1 – 2 val. ruošiančių namų darbų mokinių dalis (2010 m. namų darbams paruošti 1-2 valandas skyrė 76,3 proc. tiriamųjų, 2013 m. – 72,9 proc.). 3 valandas ir ilgiau ruošė namų darbus 2010 m. 18,7 proc. mokinių, 2013 m. – 16,8 proc. (žr. 7.9 pav.).

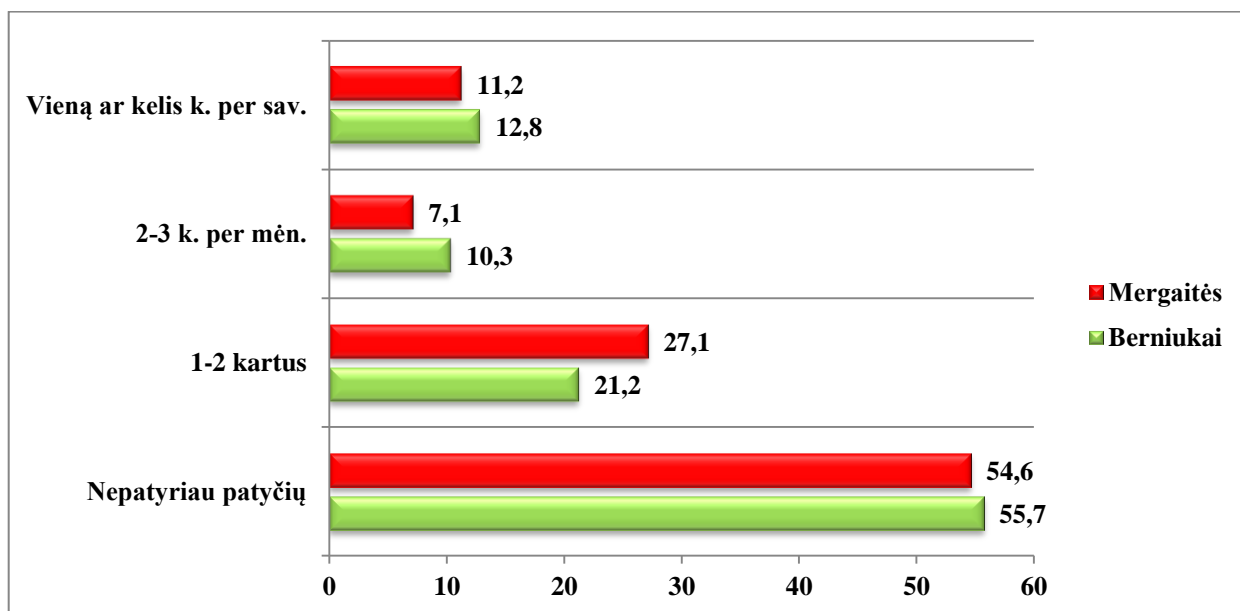

7.9 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal namų darbų ruošimui skirtą laiką, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

8. PATYČIOS

Mokinys patiria patyčias, kai kitas mokinys ar mokinių grupė jį įžeidžia arba krečia jam piktus pokštus. Tyčiojamas yra ir tada, kai mokinys nuolat erzinamas pastoviai darant tai, ko jis ypač nemėgsta, arba tyčia išskiriant iš veiklos ar žaidimo.

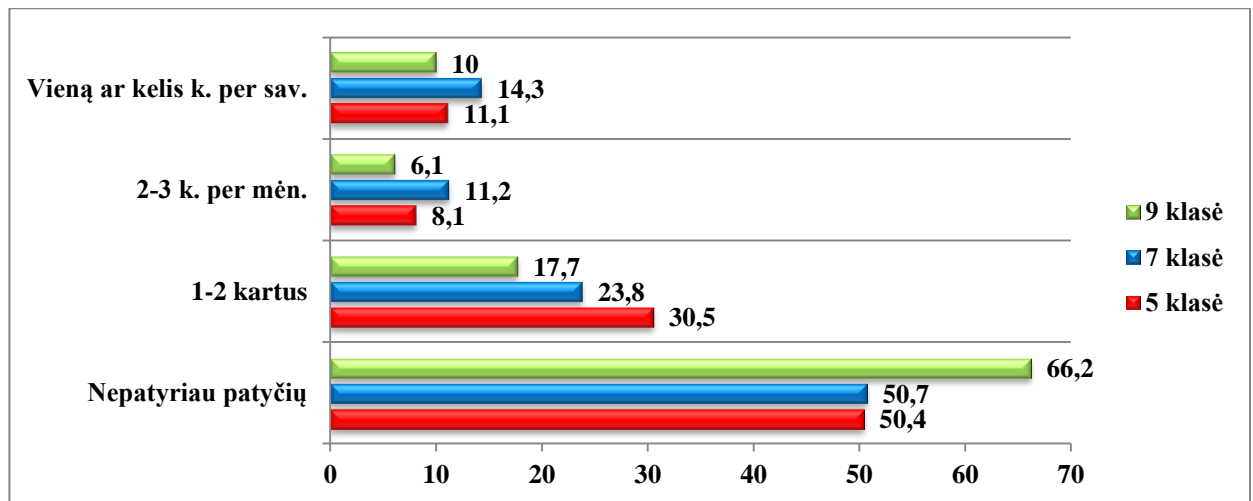
Šiaulių miesto mokinių apklausos duomenys parodė, kad iš berniukų mokykloje tyčiojamasi dažniau nei iš mergaičių. Daugiau nei pusė apklaustų mokinių (55,7 proc. berniukų ir 54,6 proc. mergaičių) teigė, kad iš jų per pastaruosius du mėnesius mokykloje nesityčiojo. Patyčias 2–3 kartus per mėnesį patyrė 10,3 proc. berniukų ir 7,1 proc. mergaičių ($p>0,05$). 12,8 proc. berniukų ir 11,2 proc. mergaičių ($p>0,05$) nurodė, kad iš jų mokykloje tyčiojosi dažnai (vieną ar net kelis kartus per savaitę) (žr. 8.1 pav.).

8.1 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal per pastaruosius du mėnesius patirtas patyčias mokykloje (proc.)

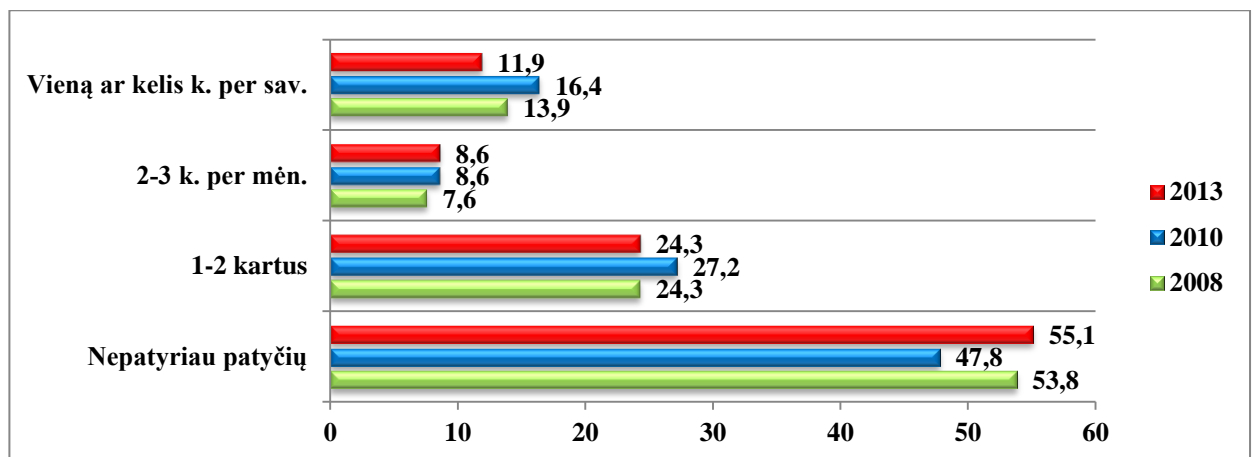
Lyginant mokinių atsakymus pagal klases, vyresnių ir jaunesnių respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi. Mokykloje dažniau tyčiojamasi iš septintų nei iš penktų ar devintų klasių mokinių.

Daugiau devintokų (66,1 proc.) nei septintokų (50,7 proc.) ar penktokų (50,4 proc.) ($p<0,05$) atsakė, kad nepatyrė patyčių mokykloje per pastaruosius du mėnesius. 1–2 kartus patyčias patyrė daugiau penktokų (30,5 proc.) nei devintokų (17,7 proc.) ($p<0,05$). Daugiau septintokų (11,2 proc.) nei devintokų (6,1 proc.) ($p<0,05$) ir penktokų, patyrė patyčias 2–3 kartus per mėnesį. Dažnas patyčias (vieną ar kelis kartus per savaitę) patyrė taip pat daugiau septintokų (14,3 proc.) nei penktokų (11,1 proc.) ir devintokų (10 proc.) ($p>0,05$) (žr. 8.2 pav.).

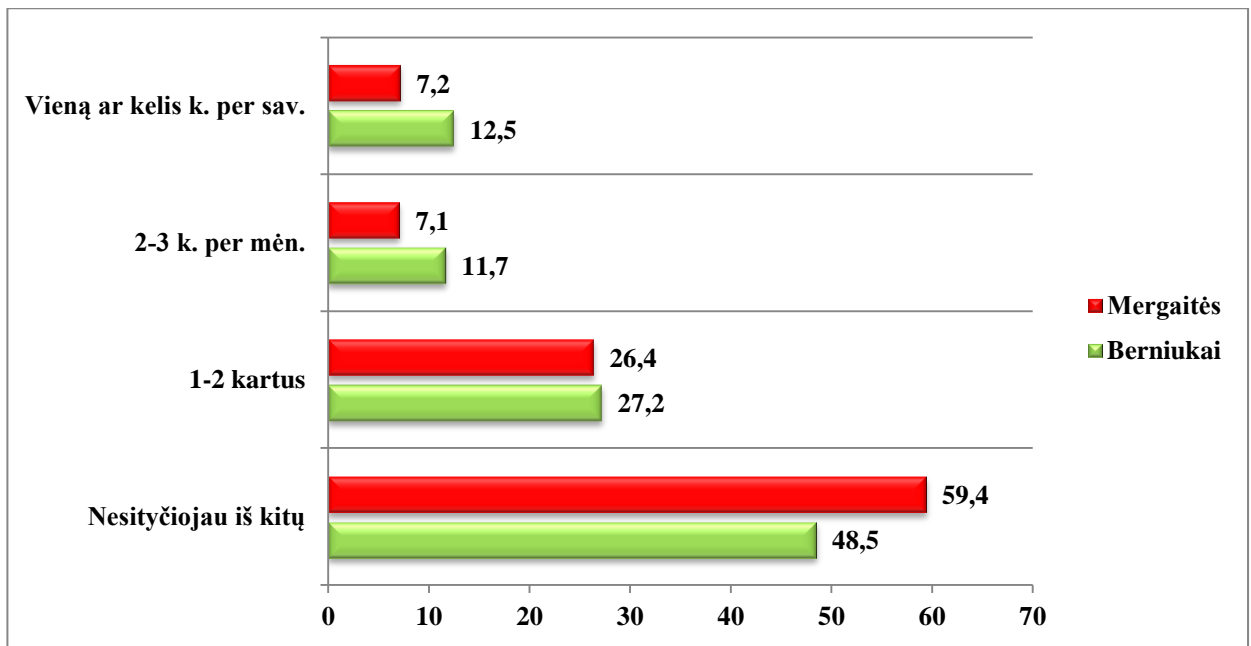
8.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per pastaruosius du mėnesius patirtas patyčias mokykloje, lyginant pagal klases (proc.)

Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau tiriamųjų 2013 m. (55,1 proc.) nei 2010 m. (47,8 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad jie nepatyrė mokykloje patyčių. Daugiau mokinių 2010 m. (16,4 proc.) nei 2013 m. (11,9 proc.) ($p < 0,05$) teigė, kad kiti iš jų mokykloje tyčiojosi vieną ar kelis kartus per savaitę (žr. 8.3 pav.).

8.3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per pastaruosius du mėnesius patirtas patyčias mokykloje, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

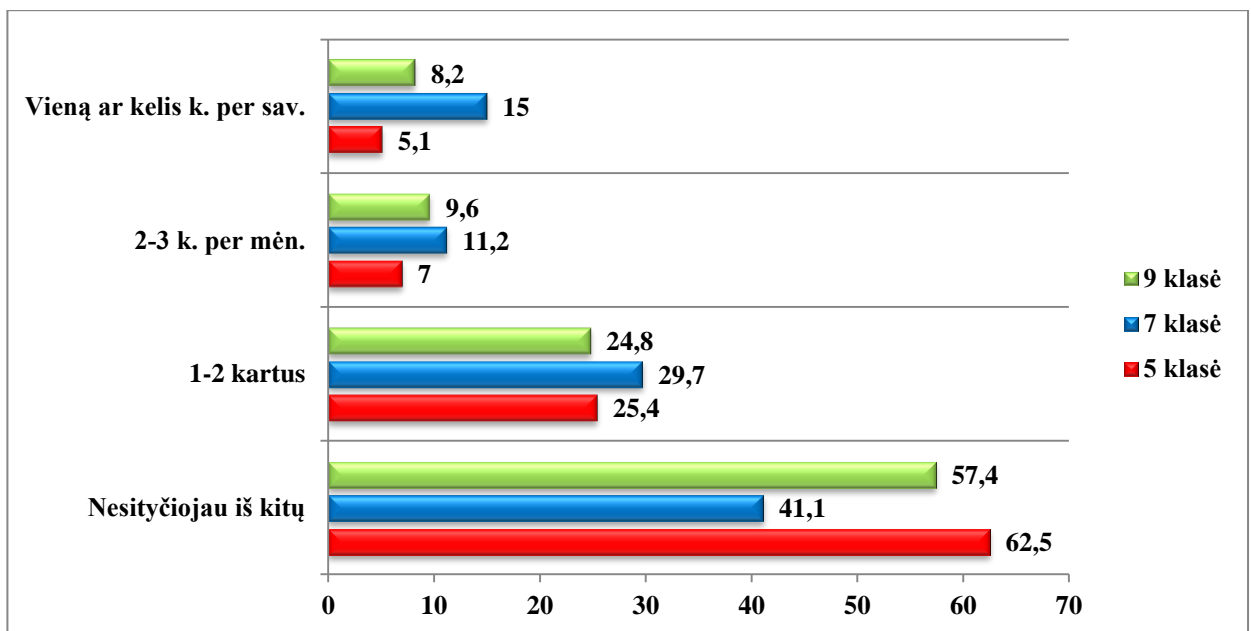
Berniukai statistiškai reikšmingai dažniau tyčiojasi iš kitų nei mergaitės. Daugiau mergaičių (59,4 proc.) nei berniukų (48,5 proc.) ($p < 0,05$) teigė, kad jos nesityčiojo iš kitų mokinių mokykloje per pastaruosius du mėnesius. Daugiau berniukų (12,5 proc.) nei mergaičių (7,2 proc.) ($p < 0,05$) tyčiojosi iš kitų mokinių vieną ar kelis kartus per savaitę. Taip pat daugiau berniukų (11,7 proc.) nei mergaičių (7,1 proc.) ($p < 0,05$) nurodė tyčiojęsi iš kitų 2–3 kartus per praėjusį mėnesį (žr. 8.4 pav.).

8.4 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal tyčiojimąsi iš kitų mokinių mokykloje per pastaruosius du mėnesius (proc.)

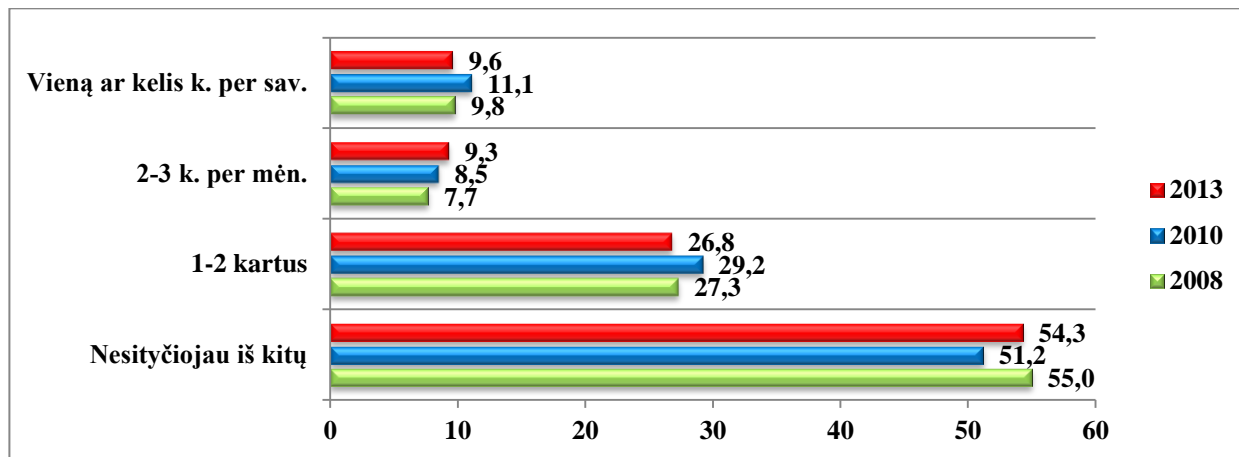
Gyvensenos tyrimo duomenys parodė, kad septintokai dažniau tyčiojasi iš kitų mokinių, nei devintokai ar penktokai.

Daugiau penktokų (62,5 proc.) ir devintokų (57,4 proc.) nei septintokų (41,1 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad nesityčiojo iš kitų mokinių mokykloje per pastaruosius du mėnesius. 2-3 kartus per mėnesį iš kitų tyčiojosi daugiau septintokų (11,2 proc.) nei penktokų (7 proc.) ($p < 0,05$). Vieną ar kelis kartus per savaitę iš kitų mokinių tyčiojosi taip pat daugiau septintokų (15,0 proc.) nei penktokų (5,1 proc.) ar devintokų (8,2 proc.) ($p < 0,05$) (žr. 8.5 pav.).

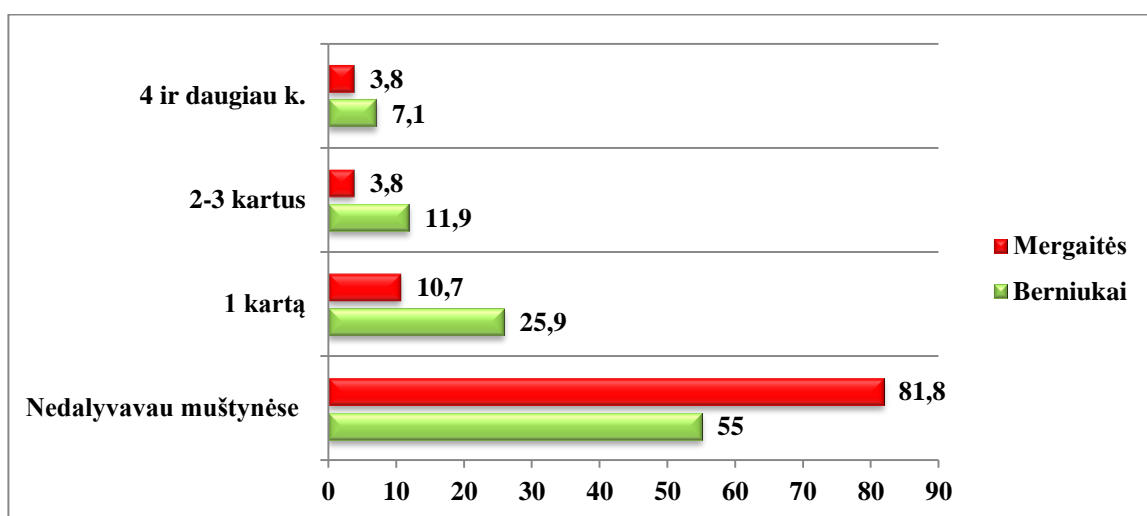
8.5 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tyčiojimąsi iš kitų mokykloje per pastaruosius du mėnesius, lyginant pagal klases (proc.)

Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Daugiau nei pusė apklaustųjų tiek 2008 m., tiek 2010 m., tiek 2013 m. tvirtino, kad nesityčiojo iš kitų mokykloje, apie trečdalis jų nurodė, kad tyčiojosi iš kitų tik 1–2 kartus. 2013 m. (9,6 proc.) mažiau mokinių nei 2010 m. (11,1 proc.) dažnai (vieną ar kelis kartus per savaitę) tyčiojosi iš kitų mokykloje (žr. 8.6 pav.).

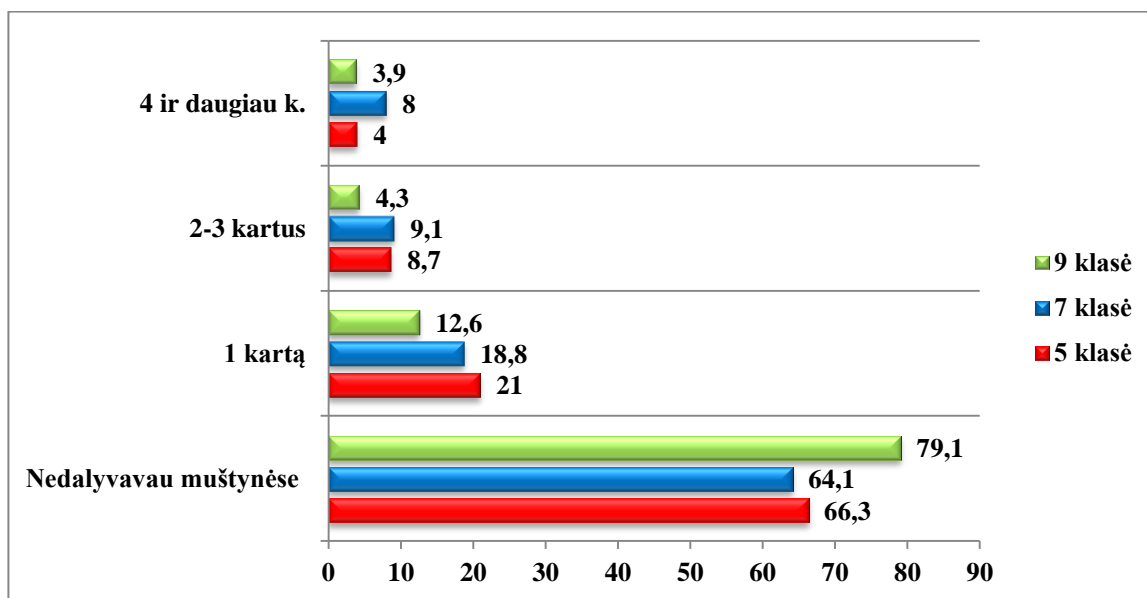
8.6 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tyčiojimąsi iš kitų per pastaruosius du mėnesius mokykloje, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

Mokinių gyvenimo tyrimas parodė, kad berniukai linkę dalyvauti peštynėse, muštynėse labiau nei mergaitės. Statistiškai reikšmingai daugiau mergaičių (81,8 proc.) nei berniukų (55 proc.) patvirtino, kad jos nedalyvavo muštynėse per pastaruosius 12 mėnesių. Vieną kartą mušėsi 25,9 proc. berniukų ir 10,7 proc. mergaičių ($p < 0,05$), 2–3 kartus pešėsi 11,9 proc. berniukų ir 3,8 proc. mergaičių ($p < 0,05$), keturis ir daugiau kartų santykius jėga aiškino 7,1 proc. berniukų ir 3,8 proc. mergaičių ($p < 0,05$) (žr. 8.7 pav.).

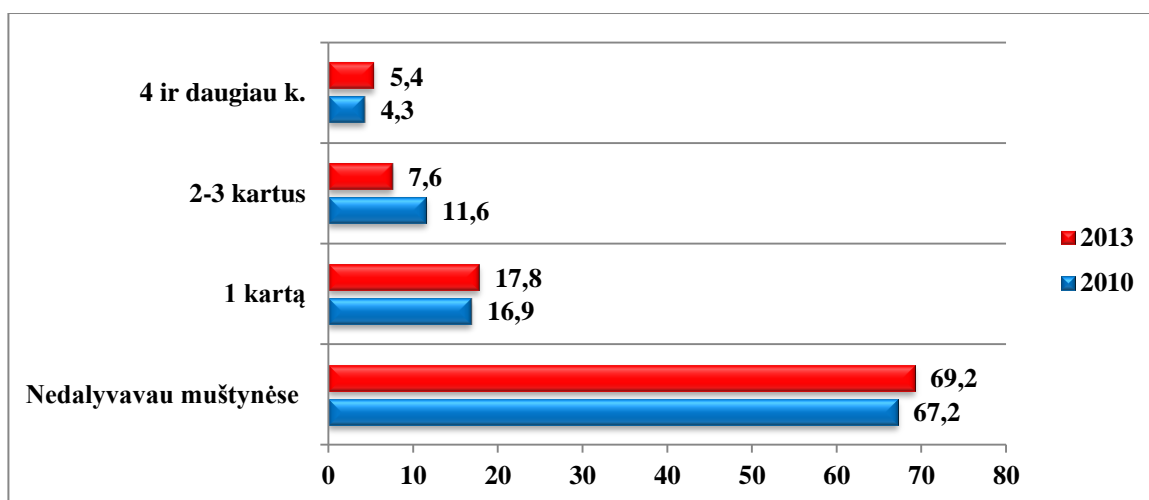
8.7 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal dalyvavimą muštynėse per pastaruosius 12 mėn. (proc.)

Vyriausi respondentai yra mažiausiai linkę santykius aiškintis jėga. Daugiau devintokų (79,1 proc.) nei septintokų (64,1 proc.) ar penktokų (66,3 proc.) (p<0,05) tvirtino, nedalyvavę muštynėse per pastaruosius 12 mėnesių. Daugiau septintokų (9,1 proc.) nei devintokų (4,3 proc.) (p<0,05) ar penktokų (8,7 proc.) patvirtino, kad mušėsi 2–3 kartus per metus. Du kartus dažniau peštynėse dalyvavo septintokai (8,0 proc.) nei devintokai (3,9 proc.) (p<0,05) ar penktokai (4,0 proc.) (žr. 8.8 pav.).

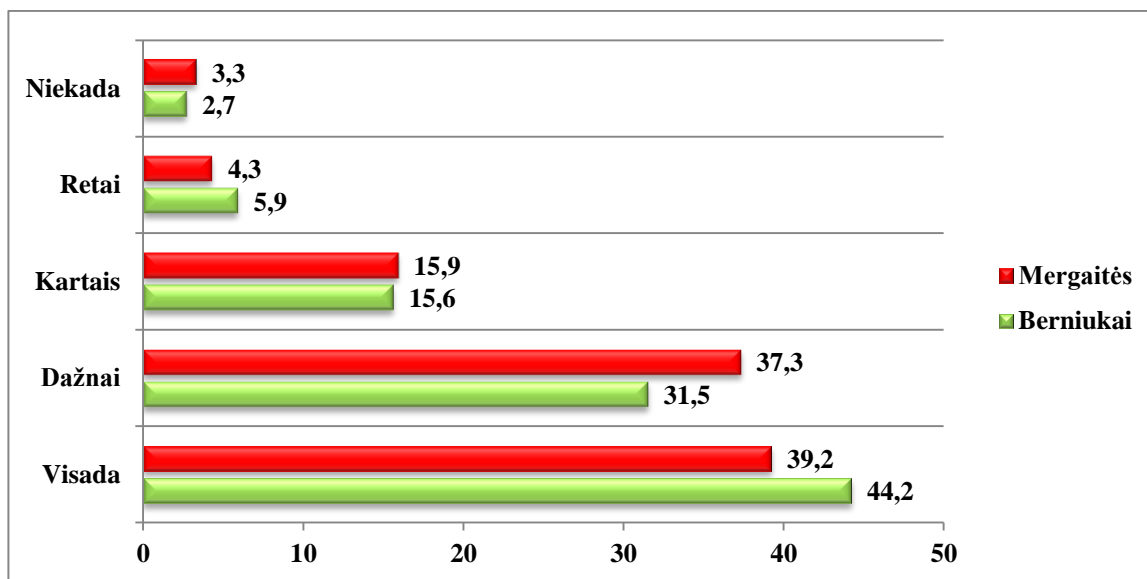
8.8 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal dalyvavimą muštynėse per pastaruosius 12 mėn., lyginant pagal klases (proc.)

Lyginant tyrimų duomenis pagal atlikimo metus, jie statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų ir 2010 m., ir 2013 m. tvirtino nedalyvavę muštynėse. Beveik penktadalis jų sakė, kad dalyvavo tik kartą. Keturis ir daugiau kartų mušėsi 4,3 proc. 2010 m. ir 5,4 proc. 2013 m. apklausų dalyvių (žr. 8.9 pav.).

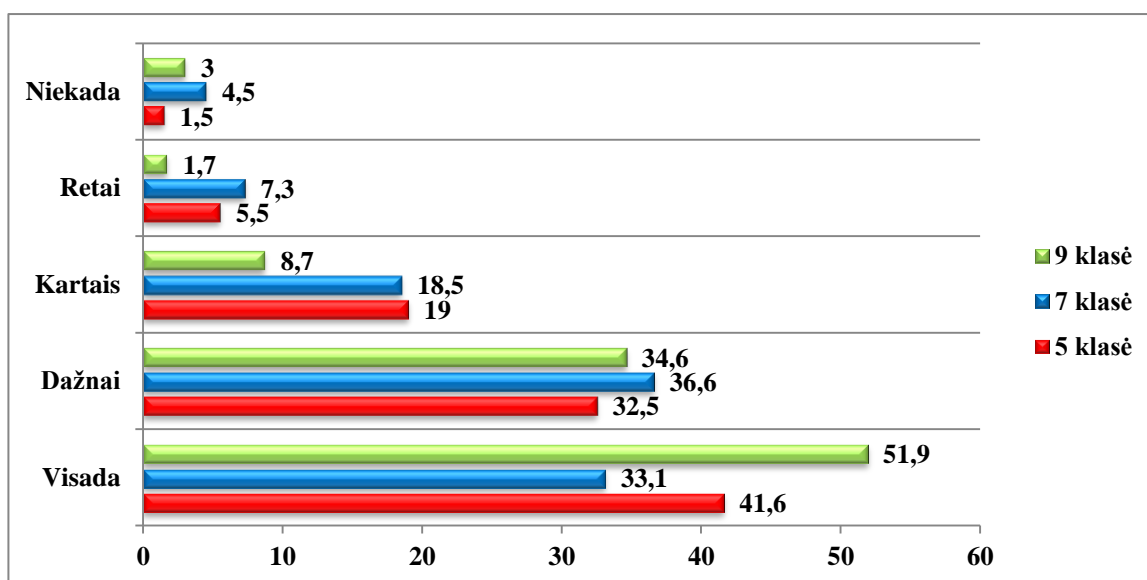
8.9 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal dalyvavimą muštynėse per pastaruosius 12 mėn., lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

44,2 proc. berniukų ir 39,2 proc. mergaičių ($p>0,05$) atsakė, kad mokykloje jie jaučiasi visada saugūs. Tik kartais saugiai mokykloje jaučiasi 15,9 proc. mergaičių ir 15,6 proc. berniukų ($p>0,05$). 2,7 proc. berniukų ir 3,3 proc. mergaičių tvirtino nesijaučiantys saugiai niekada (žr. 8.10 pav.).

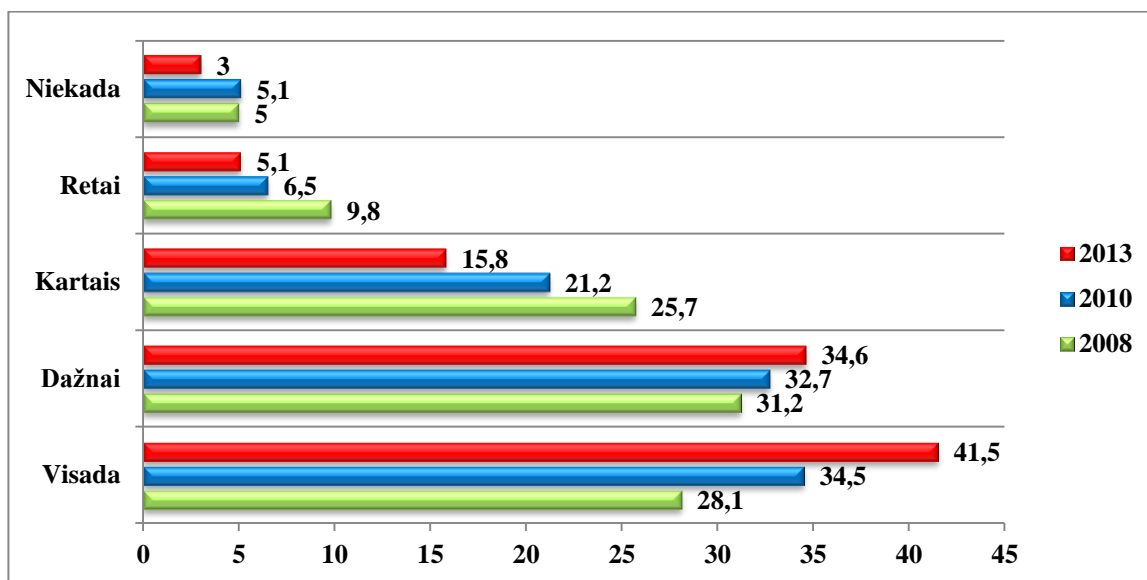
8.10 pav. Berniukų ir mergaičių atsakymų į klausimą „Ar mokykloje jautiesi saugus?“ pasiskirstymas (proc.)

Statistiškai reikšmingai daugiau devintokų (51,9 proc.) nei septintokų (33,1 proc.) ir penktokų (41,6 proc.) ($p<0,05$) tvirtino, kad mokykloje jaučiasi saugūs visada. Didesnė dalis penktokų (19 proc.) ir septintokų (18,5 proc.) nei devintokų (8,7 proc.) ($p<0,05$) atsakė, kad mokykloje jie saugiai jaučiasi tik kartais. Niekada saugiai nesijaučia daugiau septintokų (4,5 proc.) nei penktokų (1,5 proc.) ($p<0,05$) (žr. 8.11 pav.).

8.11 pav. Mokinių atsakymų į klausimą „Ar mokykloje jautiesi saugus?“ pasiskirstymas, lyginant pagal klases (proc.)

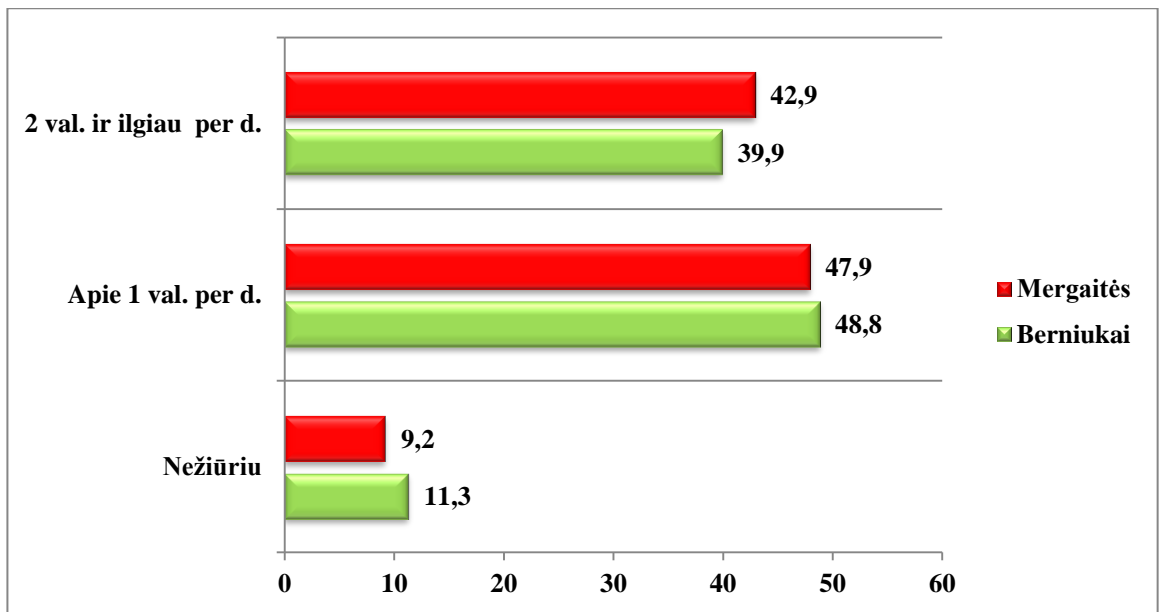
Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau tiriamųjų 2013 m. (41,5 proc.) nei 2008 m. (28,1 proc.) ar 2010 m. (34,5 proc.) (p<0,05) tvirtino, kad mokykloje visada jaučiasi saugūs. Daugiau mokinių 2008 m. (25,7 proc.) ir 2010 m. (21,2 proc.) nei 2013 m. (15,8 proc.) (p<0,05) atsakė, kad jaučiasi saugūs tik kartais. 9,8 proc. apklaustųjų 2008 m. ir 5,1 proc. 2013 m. (p<0,05) pripažino, kad mokykloje jaučiasi saugūs retai (žr. 8.12 pav.).

8.12 pav. Mokinių atsakymų į klausimą „Ar mokykloje jautiesi saugus?“ pasiskirstymas, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

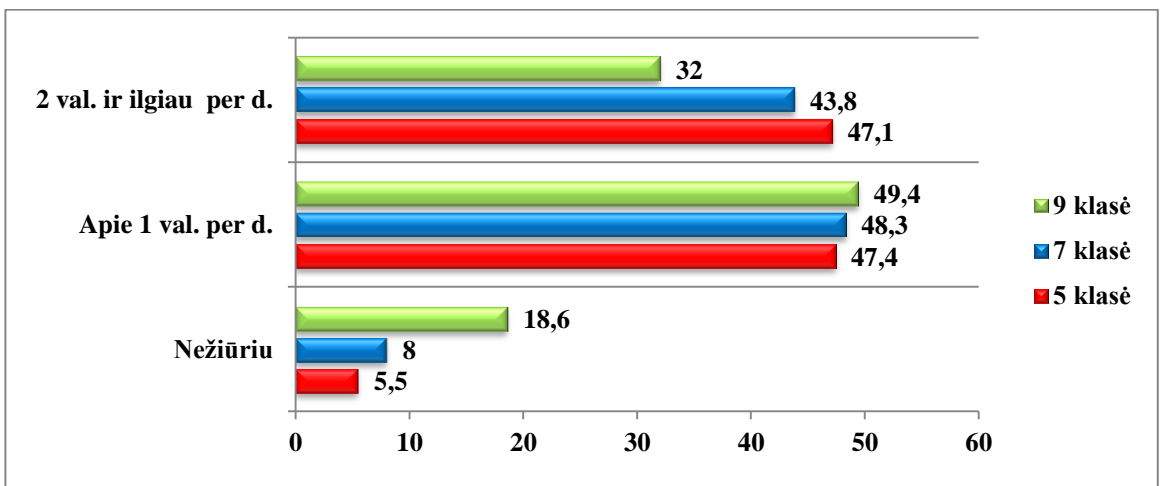
9. LAISVALAIKIS

Lyginant pagal lytį, mokinių praleistas laikas per dieną prie televizoriaus statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Apie pusę Šiaulių miesto gyvenamosios tyrimo dalyvavusių mokinių (48,8 proc. berniukų ir 47,9 proc. mergaičių) tvirtino, kad prie televizoriaus praleidžia apie vieną valandą. Daugiau nei trečdalis berniukų (39,9 proc.) ir mergaičių (42,8 proc.) žiūri TV dvi valandas ilgiau (p>0,05). 11,3 proc. berniukų ir 9,2 proc. mergaičių atsakė, kad visai nežiūri televizoriaus (žr. 9.1 pav.).

9.1 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką prie televizoriaus (proc.)

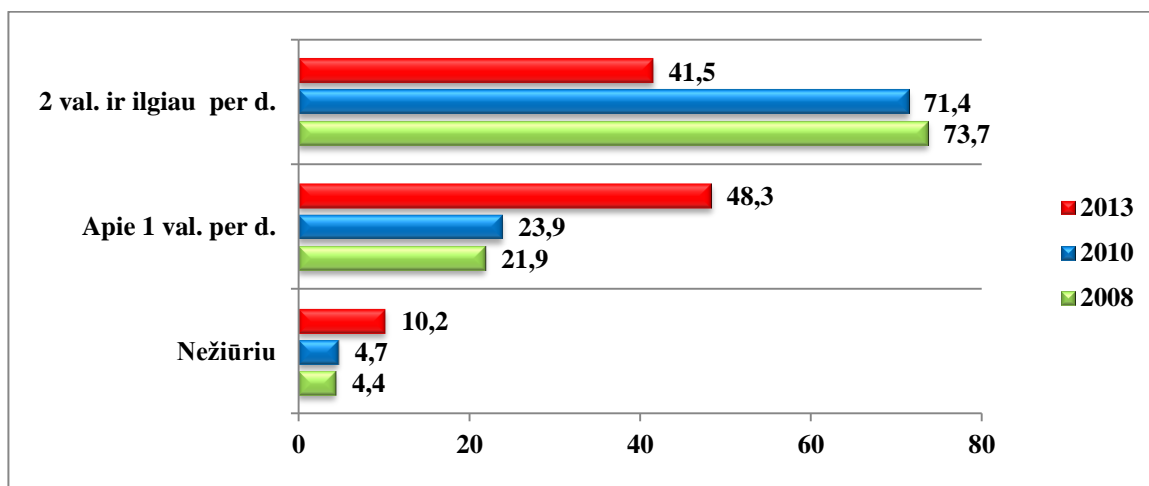
Lyginant mokinių atsakymus pagal klases, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau devintokų (18,6 proc.) nei penktokų (5,5 proc.) ar septintokų (8 proc.) ($p < 0,05$) teigė, kad televizoriaus nežiūri visai. Beveik pusė penktokų (47,4 proc.), septintokų (48,3 proc.) ir devintokų (49,4 proc.) ($p > 0,05$) nurodė, kad per dieną prie TV praleidžia apie vieną valandą laiko. Daugiau penktokų (47,1 proc.) ir septintokų (43,8 proc.) nei devintokų (32 proc.) ($p < 0,05$) televizorių žiūri dvi valandas ir ilgiau per dieną (žr. 9.2 pav.).

9.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką prie televizoriaus, lyginant pagal klases (proc.)

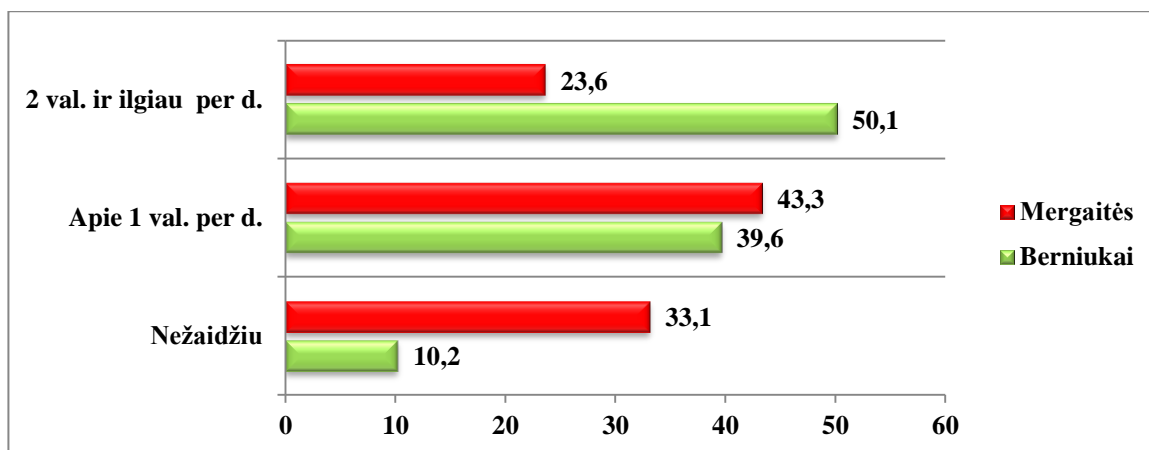
Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau tiriamųjų 2013 m. (10,2 proc.) nei 2008 m. (4,4 proc.) ar 2010 m. (4,7 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad televizoriaus nežiūri. Daugiau mokinių 2013 m. (48,3 proc.) nei 2008 m. (21,9 proc.) ir 2010 m. (23,9 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad TV per dieną žiūri apie vieną valandą. Daugiau

apklaustųjų 2008 m. (73,7 proc.) ir 2010 m. (71,4 proc.) nei 2013 m. (41,5 proc.) ($p < 0,05$) teigė, kad prie televizoriaus praleidžia dvi ir daugiau valandų per dieną (žr. 9.3 pav.).

9.3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką prie televizoriaus, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

Mergaičių ir berniukų laisvalaikio leidimas, žaidžiant kompiuterinius žaidimus, statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau nei pusė berniukų (50,1 proc.) ir apie ketvirtadalis mergaičių (23,6 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad vidutiniškai per dieną dvi ir daugiau valandų žaidžia kompiuterinius žaidimus. 43,3 proc. mergaičių ir 39,6 proc. berniukų ($p > 0,05$) nurodė, kad apie vieną valandą per dieną žaidžia kompiuterinius žaidimus. Daugiau nei trečdalis mergaičių (33,1 proc.) ir 10,2 proc. berniukų ($p < 0,05$) atsakė, kad visai nežaidžia kompiuterinių žaidimų (žr. 9.4 pav.).

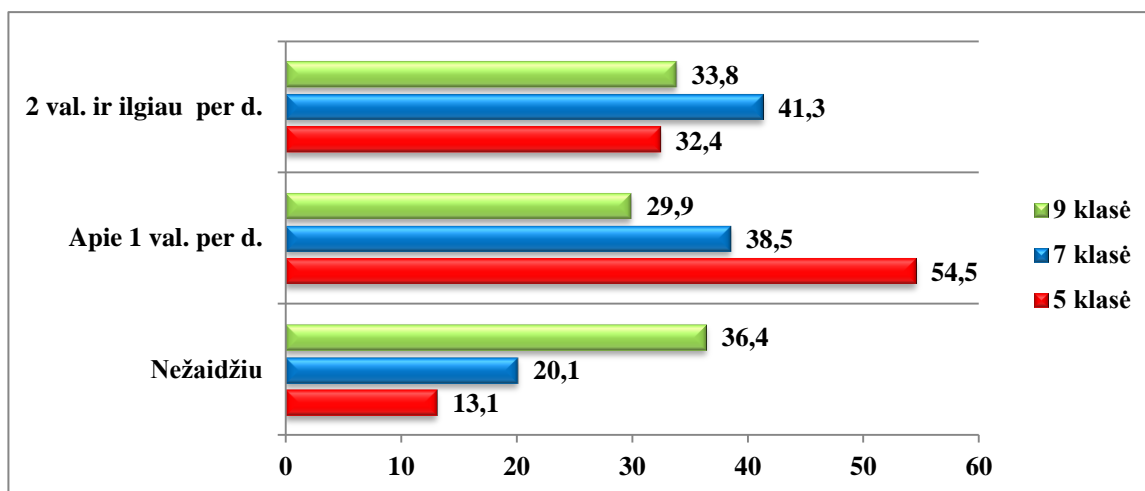

9.4 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką, žaidžiant kompiuterinius žaidimus (proc.)

Lyginant pagal klases mokinių praleistas laikas, žaidžiant kompiuterinius žaidimus, taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi. Mažiausiai laiko šioms žaidimams skiria devintokai, daugiausiai - penktokai.

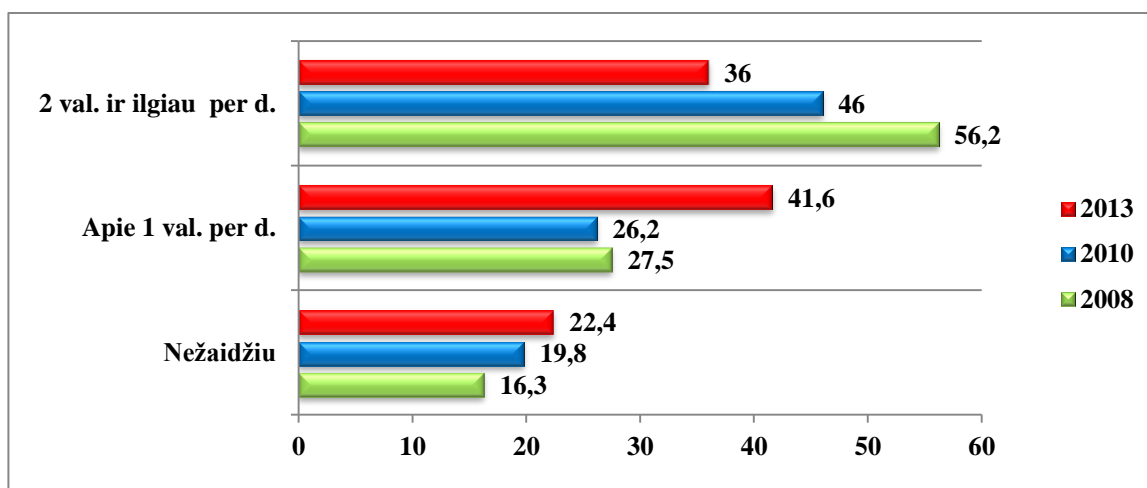
Daugiau septintokų (41,3 proc.) nei penktokų (32,4 proc.) ($p < 0,05$) ar devintokų (33,8 proc.) teigė, kad per dieną kompiuterinius žaidimus žaidžia dvi ir daugiau valandų. Daugiau penktokų

(54,5 proc.) nei septintokų (38,5 proc.) ar devintokų (29,9 proc.) ($p < 0,05$) žaidžia apie vieną valandą per dieną kompiuterinius žaidimus. Daugiau nei trečdalis devintokų (36,4 proc.) ir penktadalis septintokų (20,1 proc.) bei 13,1 proc. penktokų ($p < 0,05$) tvirtino, kad nežaidžia kompiuterinių žaidimų (žr. 9.5 pav.).

9.5 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką, žaidžiant kompiuterinius žaidimus, lyginant pagal klases (proc.)

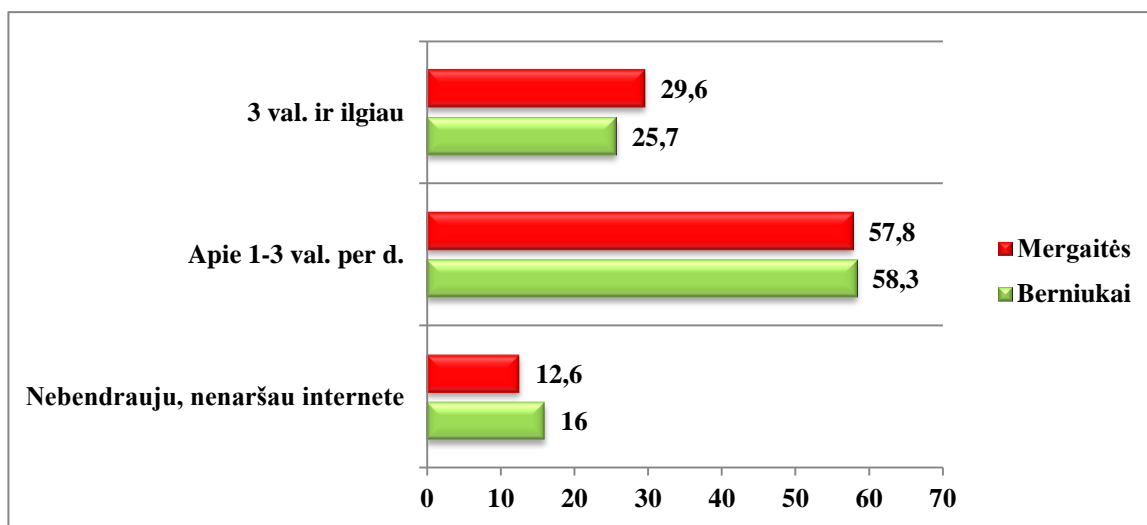
Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau apklaustųjų 2008 m. (56,2 proc.) ir 2010 m. (46 proc.) nei 2013 m. (36 proc.) ($p < 0,05$) teigė, kad kompiuterinius žaidimus žaidžia dvi ir daugiau valandų per dieną (žr. 9.6 pav.). Daugiau tiriamųjų 2013 m. (41,6 proc.) nei 2008 m. (27,5 proc.) ar 2010 m. (26,2 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad šiuos žaidimus žaidžia apie vieną valandą. Daugiau mokinių 2013 m. (22,4 proc.) nei 2008 m. (16,3 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad nežaidžia kompiuterinių žaidimų.

9.6 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką, žaidžiant kompiuterinius žaidimus, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

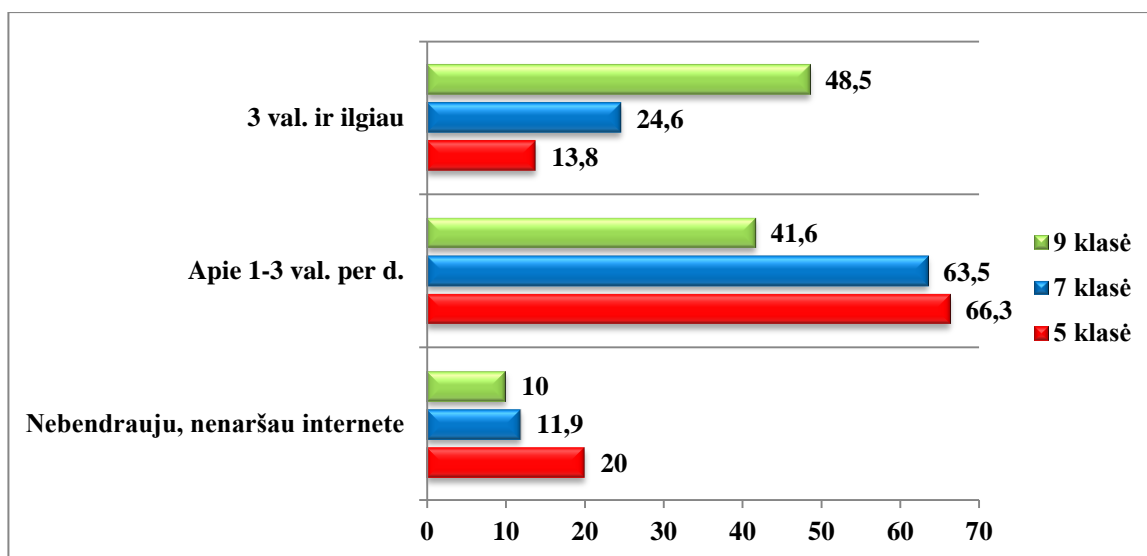
Berniukų ir mergaičių sugaištas laikas bendraujant internetinėse pokalbių svetainėse, siunčiant elektroninius laiškus ar naršant internete statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Daugiau nei pusė

apklaustų berniukų (58,3 proc.) ir mergaičių (57,8 proc.) ($p>0,05$) tvirtino, kad per dieną apie 1–3 valandas bendrauja internete. Daugiau nei ketvirtadalis mokinių (29,6 proc. mergaičių ir 25,7 proc. berniukų) teigė, kad naršo po internetą ar bendrauja pokalbių svetainėse 3 valandas ir ilgiau per dieną (žr. 9.7 pav.).

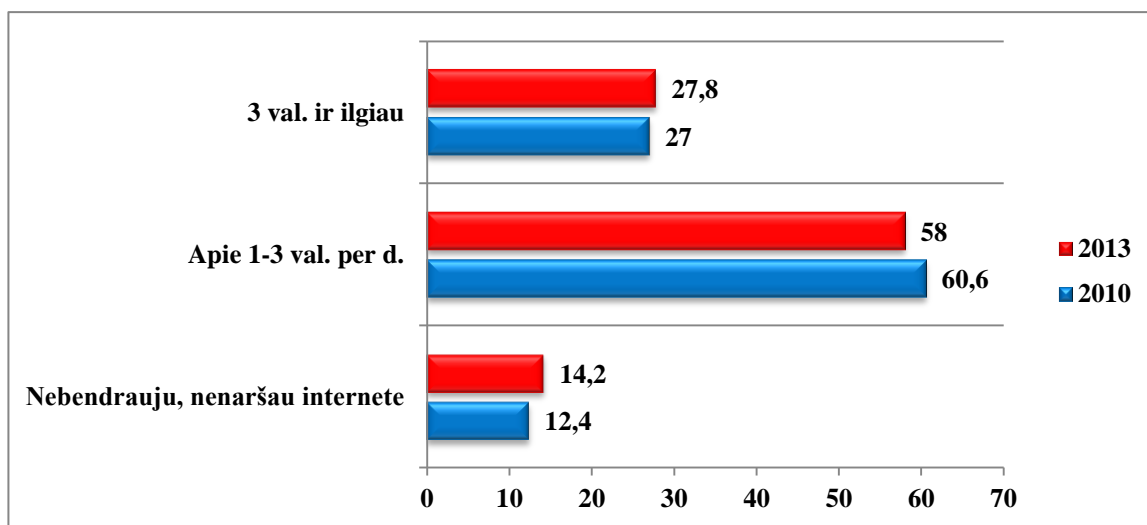
9.7 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką, bendraujant, naršant internete (proc.)

Vyresni respondentai statistiškai reikšmingai daugiau laiko per dieną sugaišdavo naršydami internete, bendraudami pokalbių svetainėse ar siųsdami elektroninius laiškus nei jaunesni. Beveik pusė devintokų (48,5 proc.), ketvirtadalis septintokų (24,6 proc.) ir 13,8 proc. penktokų ($p<0,05$) tvirtino, kad jie per dieną internete bendrauja tris valandas ir ilgiau. Daugiau penktokų (66,3 proc.) ir septintokų (63,5 proc.) nei devintokų (41,6 proc.) ($p<0,05$) naršo internete, siunčia elektroninius laiškus apie 1–3 valandas per dieną. Daugiau penktokų (20 proc.) nei septintokų (11,9 proc.) ar devintokų (10 proc.) ($p<0,05$) visai nebendrauja internete (žr. 9.8 pav.).

9.8 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką, bendraujant, naršant internete, atsižvelgiant į klasę (proc.)

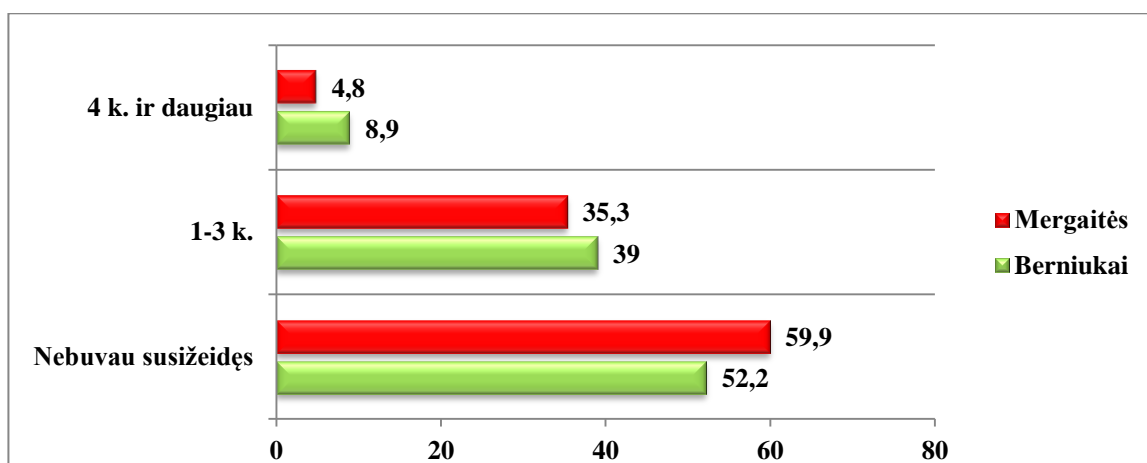
Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, tiriamųjų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Beveik trečdalis apklaustųjų ir 2010 m. (27 proc.), ir 2013 m. (27,8 proc.) tvirtino, kad bendrauja per dieną internete tris valandas ir ilgiau. Du trečdaliai mokinių (2010 m. – 60,6 proc., 2013 m. – 58 proc.) teigė, kad bendrauja internete apie 1–3 valandas (žr. 9.9 pav.).

9.9 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal per dieną praleistą laiką, bendraujant, naršant internete, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

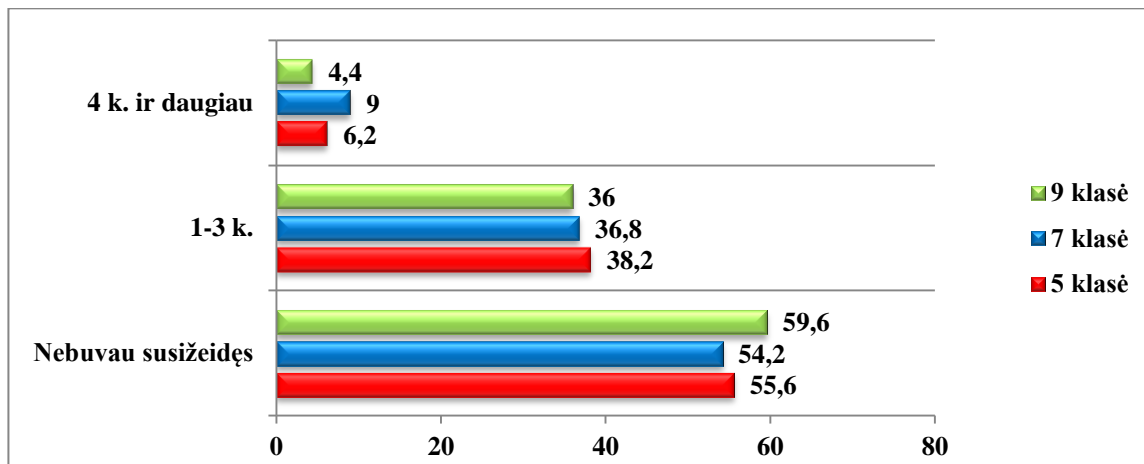
10. SUSIŽEIDIMAI IR KITI NELAIMINGI ATSTIKIMAI

Berniukų ir mergaičių patirti susižeidimai, kad reikėtų kreiptis į gydytojus, per pastaruosius 12 mėnesių statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tačiau traumas patyrė daugiau berniukų nei mergaičių. Keturis ir daugiau kartų per praėjusius metus sužalojimus patyrė nedidelė dalis mokinių (8,9 proc. berniukų ir 4,8 proc. mergaičių) ($p > 0,05$). 39 proc. berniukų ir 35,3 proc. mergaičių ($p > 0,05$) buvo susižaloję nuo vieno iki trijų kartų. Daugiau nei pusė mergaičių (59,9 proc.) ir berniukų (52,2 proc.) per praėjusius 12 mėnesių visai nebuvo susižeidę (žr. 10.1 pav.).

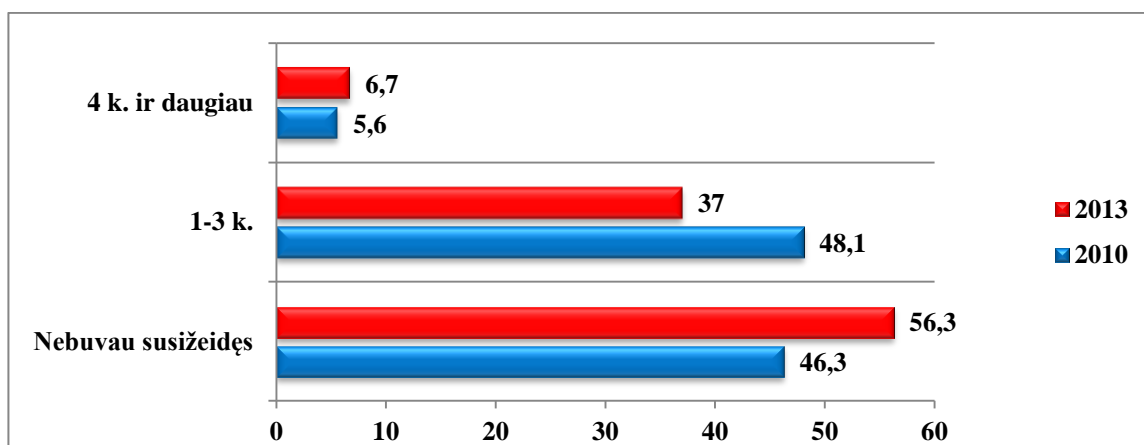
10.1 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal patirtų sužalojimų dažnį per praėjusius 12 mėn. (proc.)

Lyginant pagal klases, mokinių atsakymai taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tačiau daugiau sužalojimų patyrė jaunesni respondentai nei vyresni. Keturis ir daugiau kartų per praėjusius metus sužalojimus patyrė daugiau septintokų (9 proc.) nei devintokų (4,4 proc.) ($p < 0,05$) ir 6,2 proc. penktokų. Daugiau nei trečdalis mokinių (37 proc.) buvo susižeidę nuo vieno iki trijų kartų (žr. 10.2 pav.).

10.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal patirtų sužalojimų dažnį per praėjusius 12 mėn. , lyginant pagal klases (proc.)

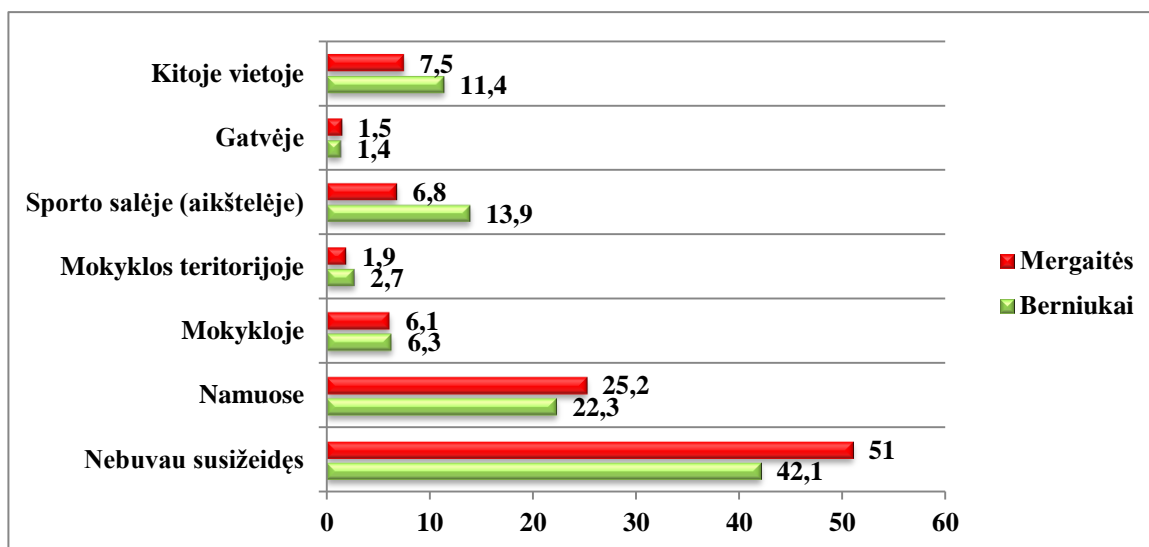
Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, tiriamųjų atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau mokinių 2013 m. (56,3 proc.) nei 2010 m. (46,3 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad nepatyrė sužalojimų per praėjusius 12 mėnesių. Daugiau respondentų 2010 m. (48,1 proc.) nei 2013 m. (37 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad per praėjusius metus buvo susižaloję nuo vieno iki trijų kartų (žr. 10.3 pav.).

10.3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal patirtų sužalojimų dažnį per praėjusius 12 mėn. , lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

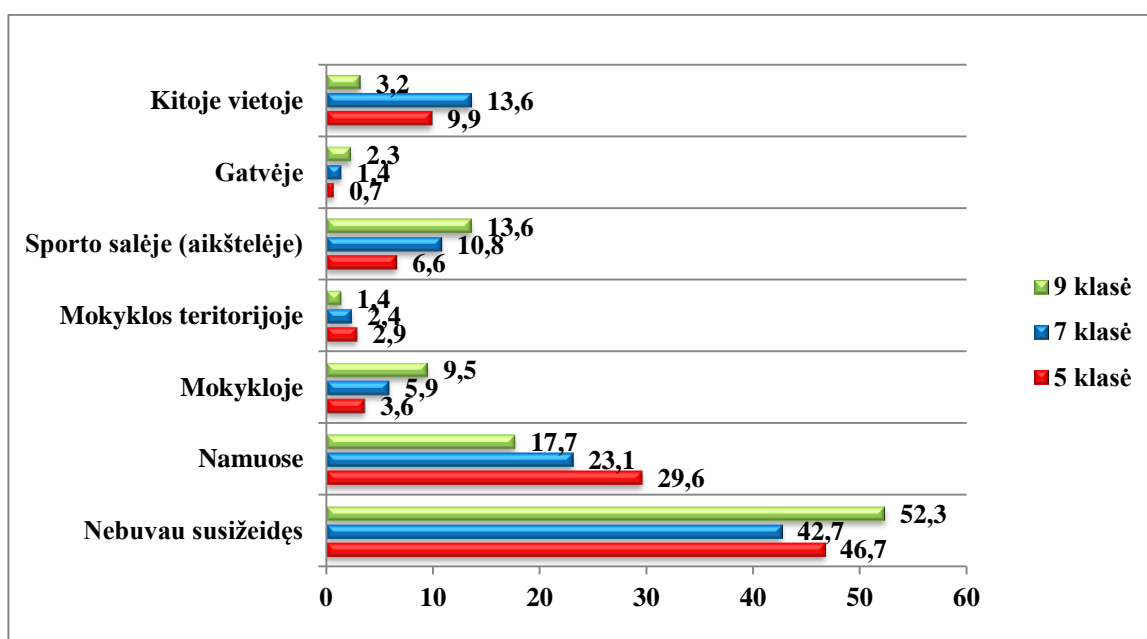
Berniukų ir mergaičių vietos, kur jie patyrė sužeidimus ar kitaip nukentėjo, statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tačiau daugiau berniukai nei mergaitės susižalojo treniruodamiesi sporto salėje. Ketvirtadalis apklaustų mokinių (25,2 proc. mergaičių ir 22,3 proc. berniukų) ($p > 0,05$)

tvirtino, kad jie susižeidė namuose. Mokykloje per pamoką ar per pertrauką patyrė sužalojimus 6,3 proc. berniukų ir 6,1 proc. mergaičių ($p>0,05$). Sporto salėje nukentėjo 13,9 proc. berniukų ir 6,8 proc. mergaičių ($p<0,05$), gatvėje gavo traumas 1,4 proc. berniukų ir 1,5 proc. mergaičių ($p>0,05$) (žr. 10.4 pav.).

10.4 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal patirtų sužalojimų vietą (proc.)

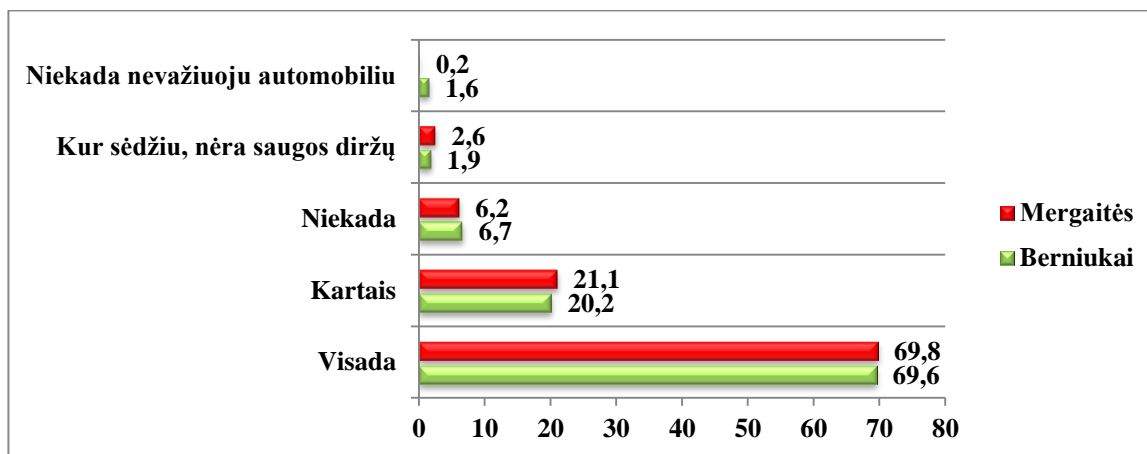
Lyginant mokinių atsakymus pagal klases, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi. Penktokai patyrė sužalojimus namuose, devintokai – mokykloje ar sporto aikštėje, septintokai – kitoje vietoje. Daugiau penktokų (29,6 proc.) nei devintokų (17,7 proc.) ($p<0,05$) tvirtino, kad jie susižalojo būdami namie. Daugiau devintokų (13,6 proc.) nei penktokų (6,6 proc.) ($p<0,05$) teigė, kad patyrė traumas sporto aikštėje ar salėje. Taip pat daugiau devintokų (9,5 proc.) nei penktokų (3,6 proc.) ($p<0,05$) nurodė, kad susižalojo mokykloje pamokų metu ar per pertraukas. Daugiau septintokų (13,6 proc.) nei devintokų (3,2 proc.) ($p<0,05$) atsakė, kad susižalojo kitoje vietoje (žr. 10.5 pav.).

10.5 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal patirtų susižalojimų vietą, lyginant pagal klases (proc.)

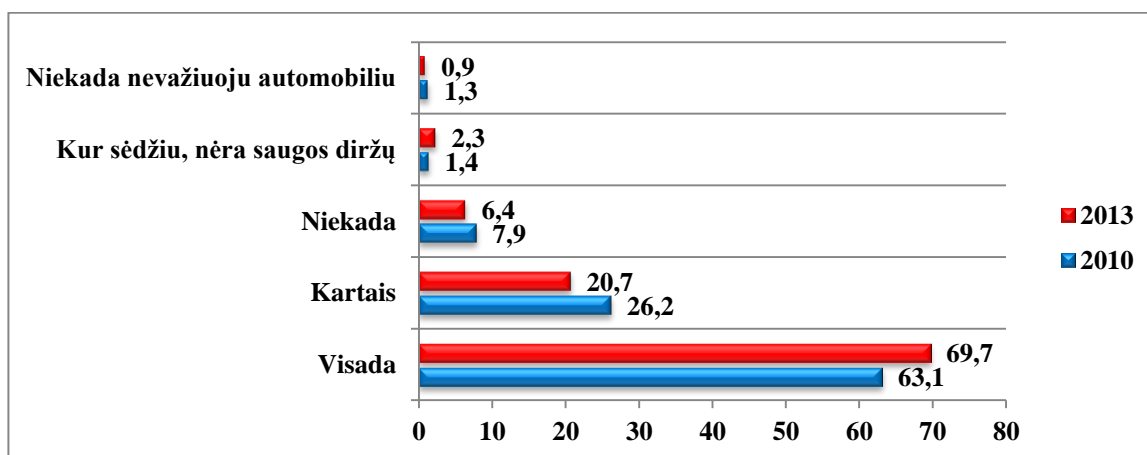
Berniukų ir mergaičių saugos diržų automobilyje naudojimas statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Visada, važiuojant automobiliu, saugos diržais prisiseiga 69,8 proc. mergaičių ir 69,6 proc. berniukų ($p>0,05$). Penktadalis mokinių (21,1 proc. mergaičių ir 20,2 proc. berniukų) prisitvirtina saugos diržais tik kartais. Niekada šios saugos priemonės, važiuojant automobiliu, nenaudoja 6,7 proc. berniukų ir 6,2 proc. mergaičių ($p>0,05$) (žr. 10.6 pav.).

Lyginant pagal klases, mokinių atsakymai taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

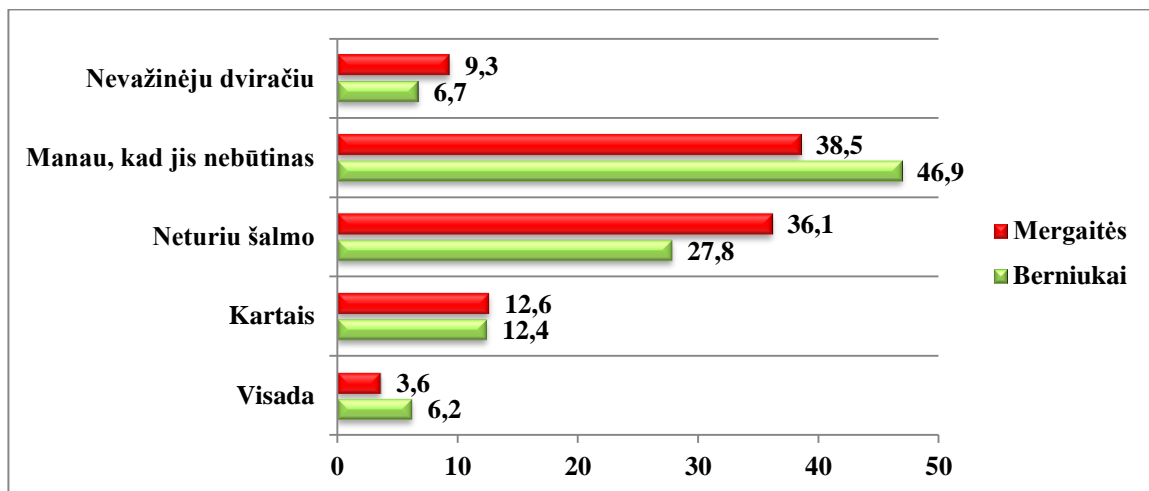
10.6 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal saugos diržų, važiuojant automobiliu, panaudojimo dažnį (proc.)

Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, tiriamųjų atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau mokinių 2013 m. (69,7 proc.) nei 2010 m. (63,1 proc.) ($p<0,05$) atsakė, kad visada važiuojant automobiliu prisiseiga saugos diržais. Daugiau respondentų 2010 m. (26,2 proc.) nei 2013 m. (20,7 proc.) ($p<0,05$) tvirtino, kad prisitvirtina saugos diržais tik kartais. Niekada šios saugos priemonės, važiuojant automobiliu, nenaudojo 7,9 proc. mokinių 2010 m. ir 6,4 proc. mokinių 2013 m. ($p>0,05$) (žr. 10.7 pav.).

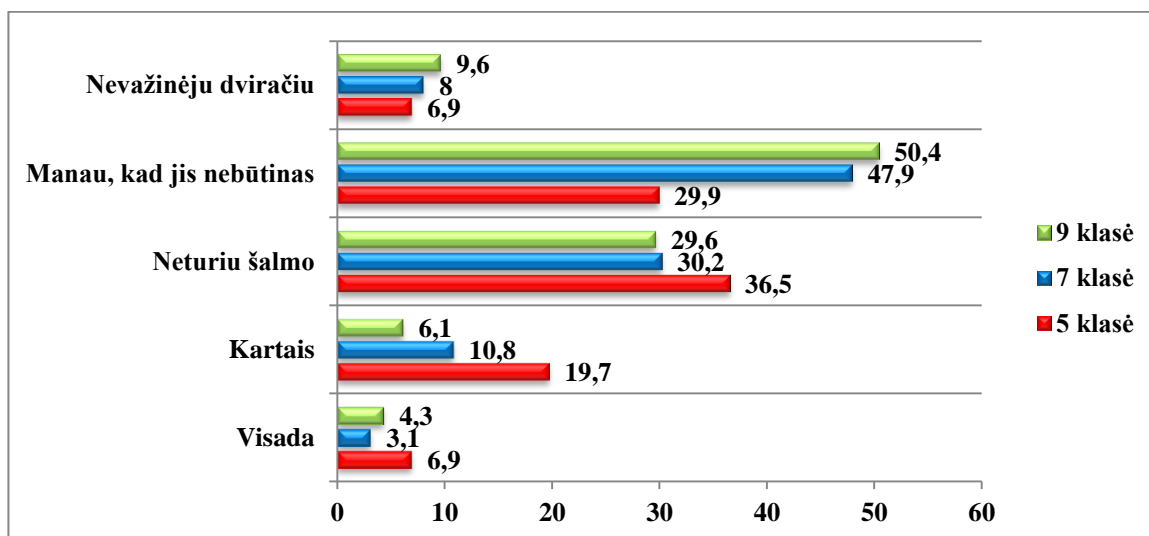
10.7 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal saugos diržų, važiuojant automobiliu, panaudojimo dažnį, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

Važinėdami dviračiu, tik labai nedidelė mokinių dalis (4,8 proc.) visada užsideda šalną. Daugiau mergaičių (36,1 proc.) nei berniukų (27,8 proc.) ($p < 0,05$) teigė, kad neužsideda šalmo, nes jo neturi. Tuo tarpu daugiau berniukų (46,9 proc.) nei mergaičių (38,5 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad važinėjant dviračiu, šalną užsidėti nėra būtina (žr. 10.8 pav.).

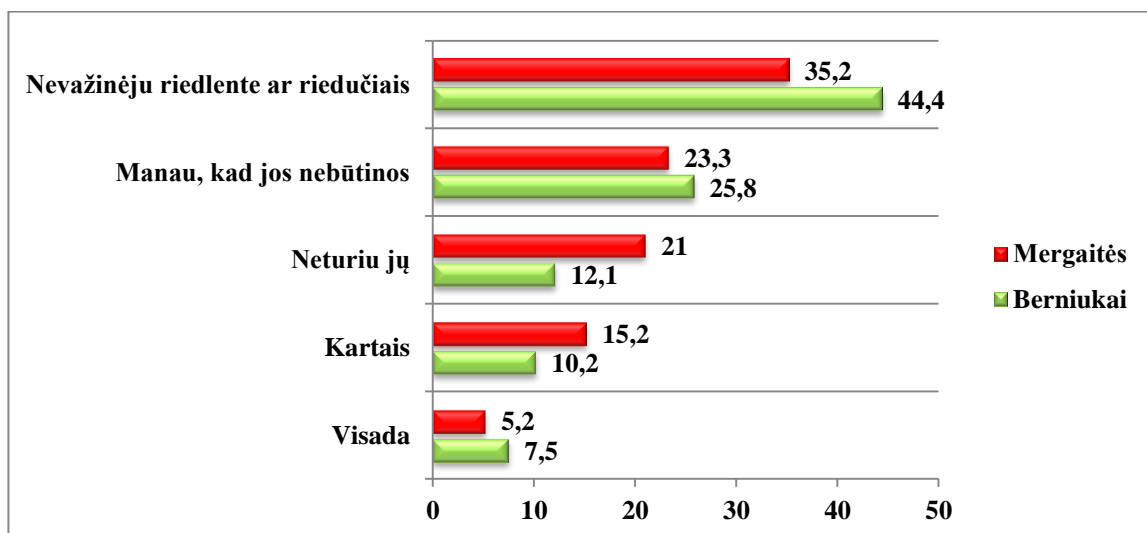
10.8 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal šalmo užsidėjimo dažnį, važinėjant dviračiu (proc.)

Penktokai kiek atsakingiau žiūrėjo į šalmo užsidėjimą, važinėjant dviračiu nei vyresni mokiniai. Visada šalną užsidedavo 6,9 proc. penktokų, 3,1 proc. septintokų ir 4,3 proc. devintokų. Važiuodami dviračiu 19,7 proc. penktokų, 10,8 proc. septintokų ir 6,1 proc. devintokų ($p < 0,05$) tik kartais užsidedavo šalną. Daugiau nei trečdalis mokinių (32,2 proc.) atsakė, neužsidedantys šalmo, nes jo neturintys. Daugiau devintokų (50,4 proc.) ir septintokų (47,5 proc.) nei penktokų (29,9 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad šalmas yra nebūtinus (žr. 10.9 pav.).

10.9 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal šalmo užsidėjimo dažnį, važinėjant dviračiu, atsižvelgiant į klasę (proc.)

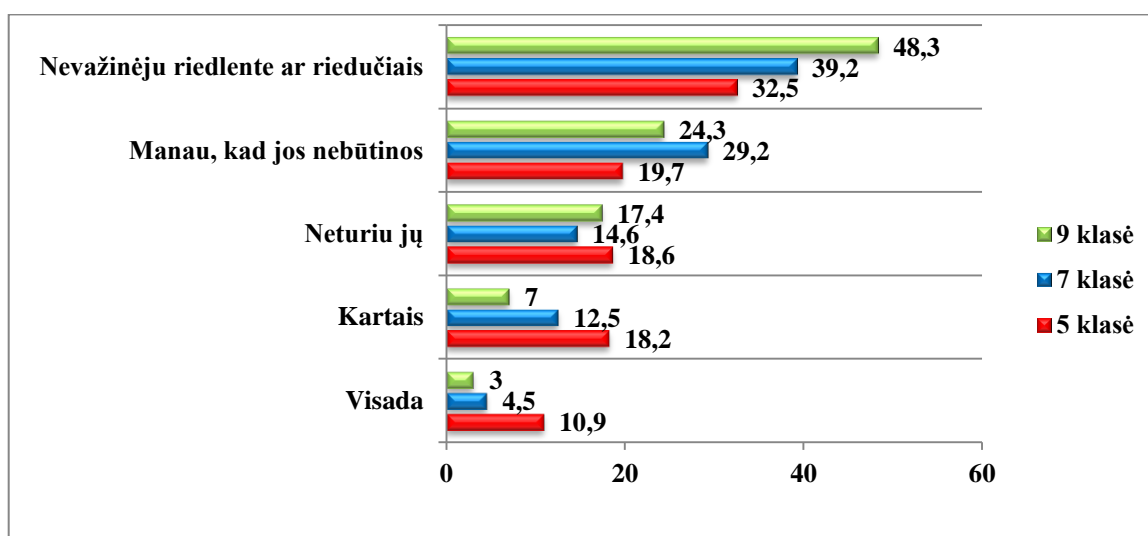
Visada, važinėdami riedučiais ar riedlente, užsideda šalną ir kitas apsaugas tik 6,3 proc. apklaustų mokinių. Statistiškai reikšmingai daugiau mergaičių (15,2 proc.), nei berniukų (10,2 proc.), kartais užsideda apsaugas. Daugiau mergaičių (21 proc.) nei berniukų (12,1 proc.) ($p < 0,05$) važinėdamiesi riedlente ar riedučiais neužsideda apsaugos priemonių, nes jų neturi. 23,3 proc. mergaičių ir 25,8 proc. berniukų ($p > 0,05$) manė, kad važinėjantys riedučiais ar riedlente užsidėti šalną ir kitas apsaugas yra nebūtina (žr. 10.10 pav.).

10.10 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal šalmo ir kitų apsaugų užsidėjimo dažnį, važinėjant riedlente ar riedučiais (proc.)

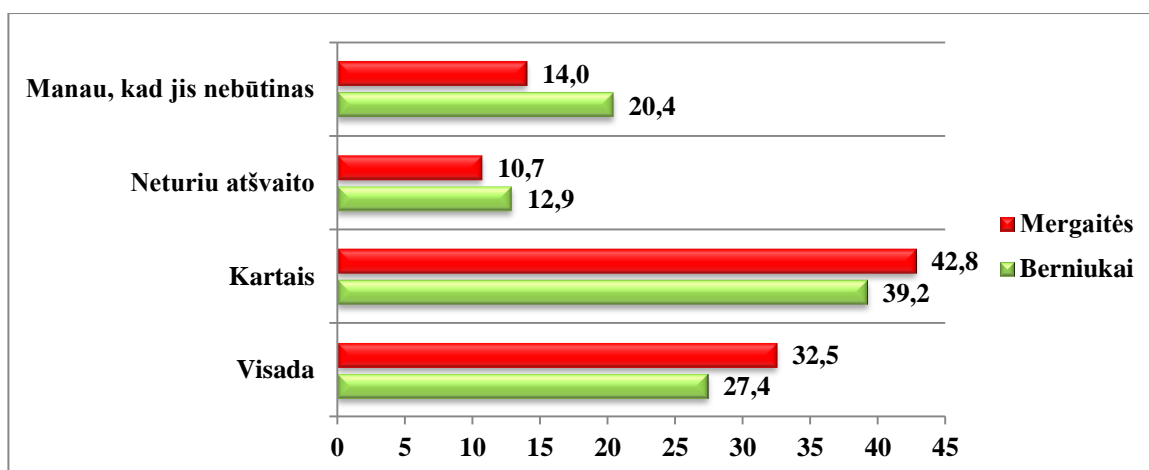
Lyginant pagal klases, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Penktokai dažniau užsideda apsaugas važinėdami riedlente ar riedučiais nei septintokai ar devintokai.

Visada, važinėdami riedučiais ar riedlente, užsideda šalną ir kitas apsaugas daugiau penktokų (10,9 proc.) nei septintokų (4,5 proc.) ar devintokų (3,0 proc.) ($p < 0,05$). Taip pat daugiau penktokų (18,2 proc.) nei devintokų (7 proc.) jas užsideda kartais. Tuo tarpu daugiau septintokų (29,2 proc.) nei penktokų (19,7 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad apsaugas užsidėti nėra būtina (žr. 10.11 pav.).

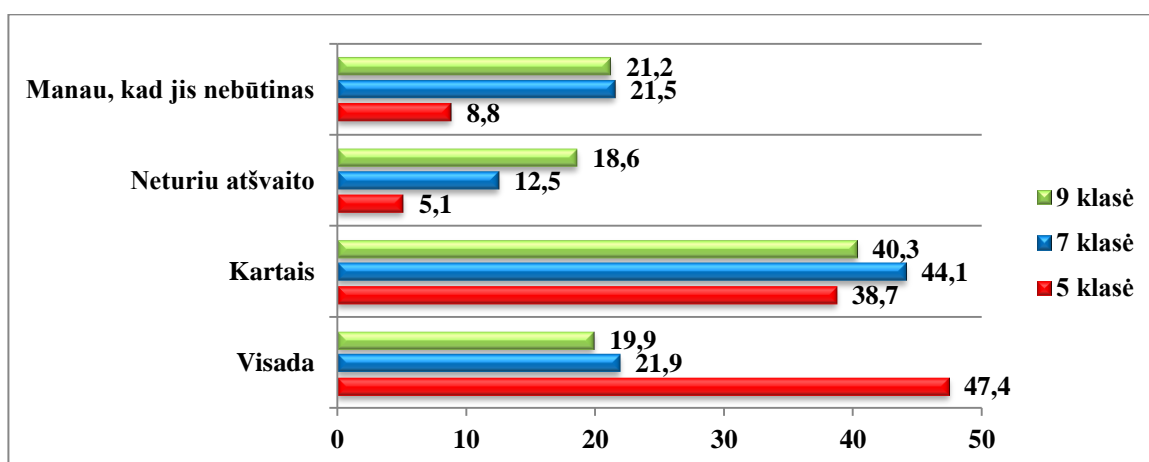
10.11 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal šalmo ir kitų apsaugų užsidėjimo dažnį, važinėjant riedlente ar riedučiais, lyginant pagal klases (proc.)

Tik trečdalis Šiaulių miesto mokinių tamsiu paros metu visada nešioja atšvaitus. Visada atšvaitą nešiojo 32,5 proc. mergaičių ir 27,4 proc. berniukų ($p > 0,05$). 12,9 proc. berniukų ir 10,7 proc. mergaičių ($p > 0,05$) nenešioja atšvaito tamsiu paros metu, nes jo neturi. Daugiau berniukų (20,4 proc.) nei mergaičių (14,0 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad jį nešioti nėra būtina (žr. 10.12 pav.).

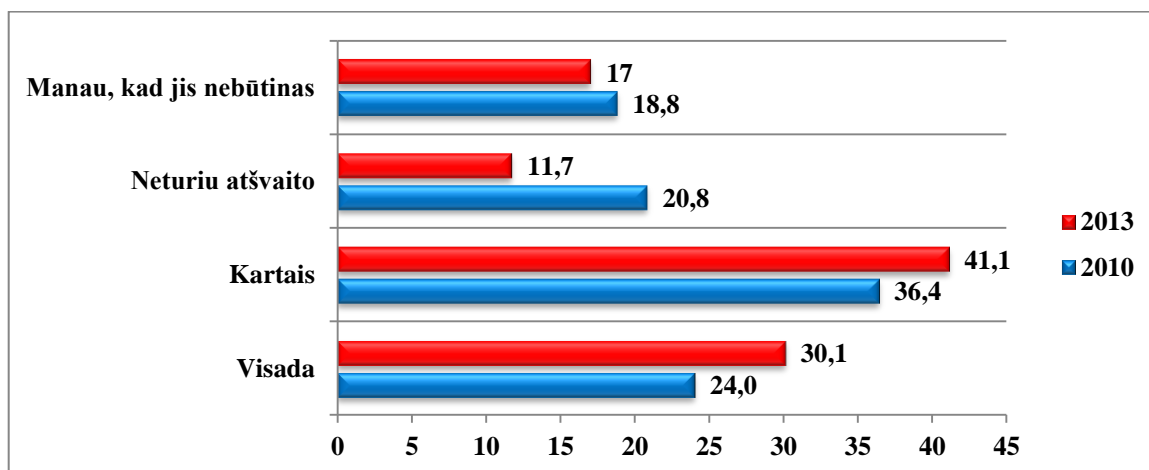
10.12 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas pagal atšvaito nešiojimo dažnį tamsiu paros metu (proc.)

Penktokai atsakingiau žiūrėjo į atšvaitų nešiojimą nei devintokai ar septintokai. Daugiau penktokų (47,4 proc.) nei septintokų (21,9 proc.) ar devintokų (19,9 proc.) ($p < 0,05$) tamsiu paros metu visada nešiojo atšvaitą. Daugiau devintokų (18,6 proc.) ir septintokų (12,5 proc.) nei penktokų (5,1 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad atšvaito neturi. Daugiau septintokų (21,5 proc.) ir devintokų (21,2 proc.) nei penktokų (8,8 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad tamsiu paros metu atšvaitą nešioti nėra būtina (žr. 10.13 pav.).

10.13 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal atšvaito nešiojimo dažnį tamsiu paros metu, lyginant pagal klases (proc.)

Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, mokinių atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau apklaustųjų 2013 m. (30,1 proc.) nei 2010 m. (24 proc.) ($p < 0,05$) tvirtino, kad atšvaitą tamsiu paros metu nešioja visada. Taip pat daugiau 2013 m. (41,1 proc.) nei 2010 m. (36,4 proc.) ($p < 0,05$) buvo nešiojančių atšvaitą kartais. Daugiau 2010 m. (20,8 proc.) nei 2013 m. (11,7 proc.) buvo tvirtinančių, kad jie atšvaito neturi (žr. 10.14 pav.).

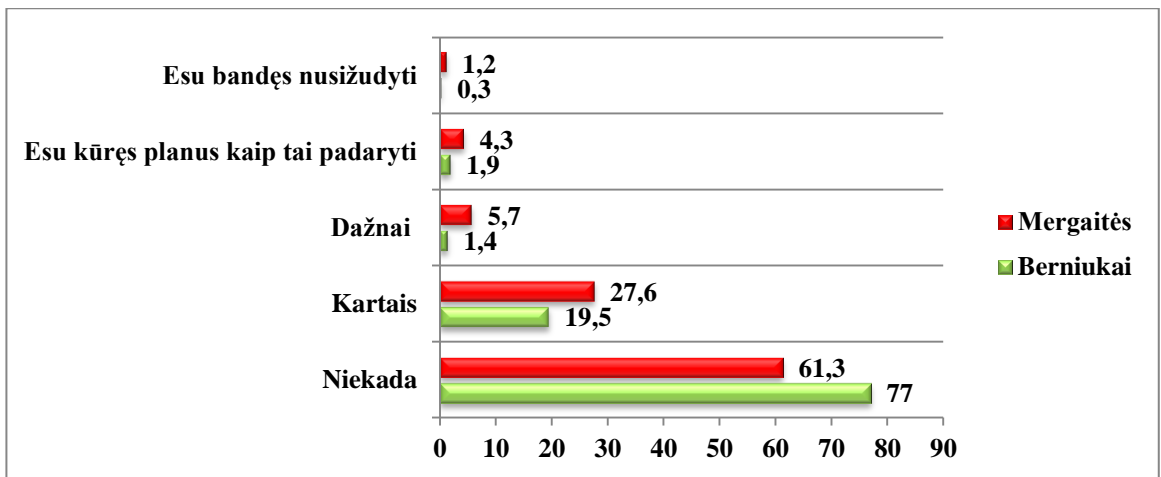
10.14 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal atšvaito nešiojimo dažnį tamsiu paros metu, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

11. PSICHOEMOCINĖ SAVIJAUTA

Lietuva pirmauja pasaulyje savižudybių skaičiumi. Ypač neramina jaunų žmonių pirmalaikis pasitraukimas iš gyvenimo. Mintys apie savižudybę yra pakankamai skaudi tema, todėl dažnai nenorima ar net vengiama apie tai kalbėti.

Šiaulių miesto mokinių gyvensenos tyrimo duomenimis, daugiau mergaitės nei berniukai galvojo apie savižudybę ar net bandė nusižudyti.

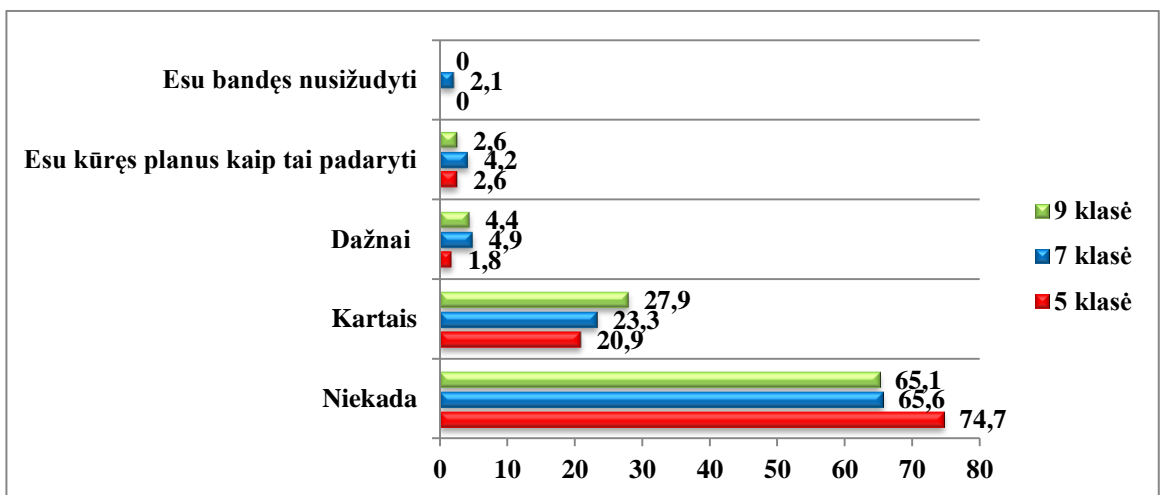
Kad kartais apie savižudybę pagalvoja, tvirtino beveik trečdalis (27,6 proc.) mergaičių ir mažiau nei penktadalis (19,5 proc.) berniukų ($p < 0,05$). Dažnai apie savižudybę galvoja 5,7 proc. mergaičių ir 1,4 proc. berniukų ($p < 0,05$). Kūrė planus kaip tai padaryti 4,3 proc. mergaičių ir 1,4 proc. berniukų ($p > 0,05$), o 1,2 proc. mergaičių bei 0,3 proc. berniukų atsakė, kad yra bandę nusižudyti (žr. 11.1 pav.).

11.1 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas, pagal tai ar kada nors yra kilę savižudiškų minčių (proc.)

Mokinių atsakymai, lyginant pagal klases, statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau septintokai nei penktokai ar devintokai, dažnai galvojo apie savižudybę, kūrė planus kaip tai padaryti ar net bandė nusižudyti.

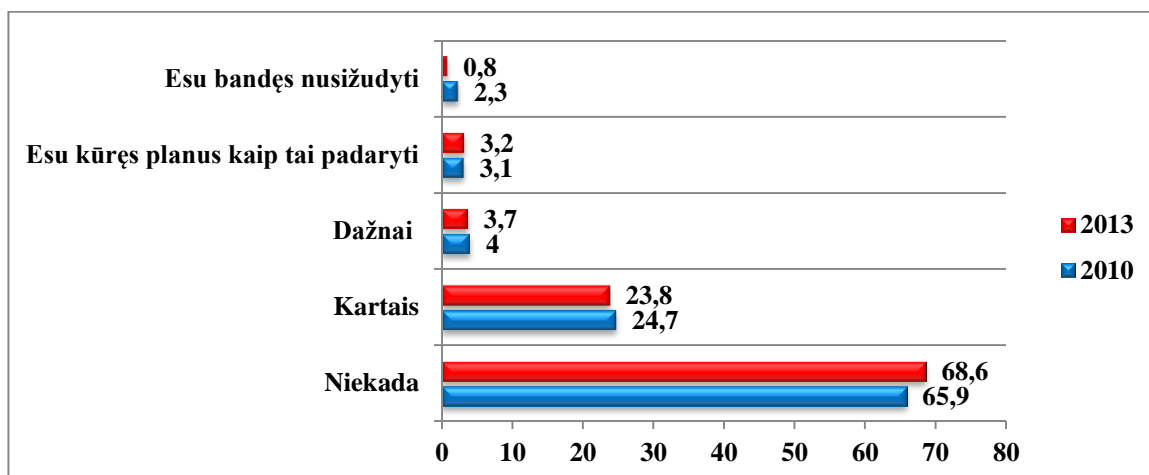
Daugiau penktokų (74,7 proc.) nei septintokų (65,6 proc.) ar devintokų (65,1 proc.) ($p < 0,05$) niekada nėra pagalvoję apie savižudybę. Daugiau septintokų (4,9 proc.) nei penktokų (1,8 proc.) ($p < 0,05$) dažnai galvojo apie savižudybę. 4,2 proc. septintokų bei 2,6 proc. penktokų ir devintokų tvirtino, kad yra kūrę planus kaip nusižudyti. 2,1 proc. septintokų bandė nusižudyti, to nedarė nė vienas penktokas ar devintokas ($p < 0,05$) (žr. 11.2 pav.).

11.2 pav. Mokinių pasiskirstymas, pagal tai ar kada nors yra kilę savižudiškų minčių, atsižvelgiant į klasę (proc.)

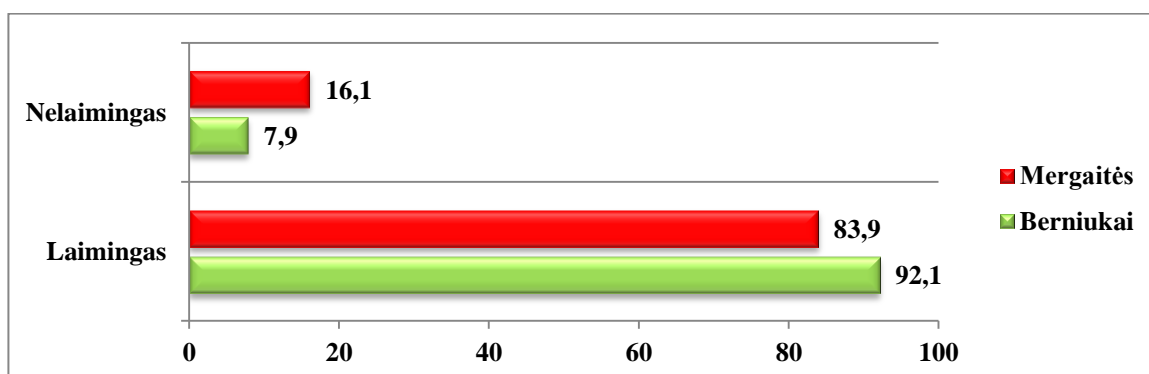
Lyginant tyrimų duomenis pagal apklausų atlikimo metus, matyti, kad 2013 m. sumažėjo galvojuusių apie savižudybę ar bandžiusių nusižudyti. 2010 m. kartais apie savižudybę pagalvojo 24,7 proc. apklaustų mokinių, 2013 m. – 23,8 proc. Dažnai tokios mintys kildavo 4 proc. 2010 m. ir

3,7 proc. 2013 m. respondentų. Statistiškai reikšmingai daugiau 2010 m. (2,3 proc.) nei 2013 m. (0,8 proc.) buvo tvirtinančių, kad jie yra bandę nusizudyti (žr. 11.3 pav.).

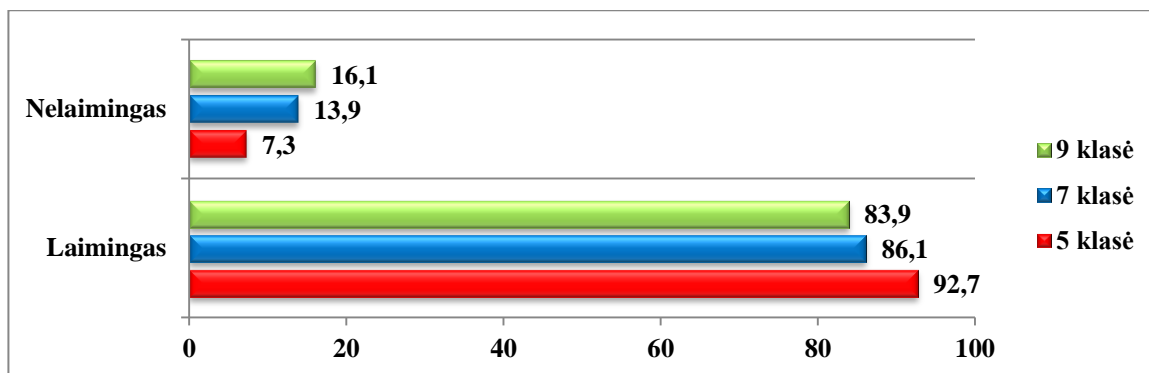
11.3 pav. Mokinių pasiskirstymas, pagal tai ar kada nors yra kilę savižudiškų minčių, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

Gyvensenos tyrimo duomenys parodė, kad berniukai jautėsi laimingesni nei mergaitės. Daugiau berniukų (92,1 proc.) nei mergaičių (83,9 proc.) ($p < 0,05$) paklausti, kaip jie jaučiasi galvodami apie dabartinį savo gyvenimą atsakė, kad yra laimingi. Statistiškai reikšmingai daugiau mergaičių (16,1 proc.) nei berniukų (7,9 proc.) manė, kad yra nelaimingos (žr. 11.4 pav.).

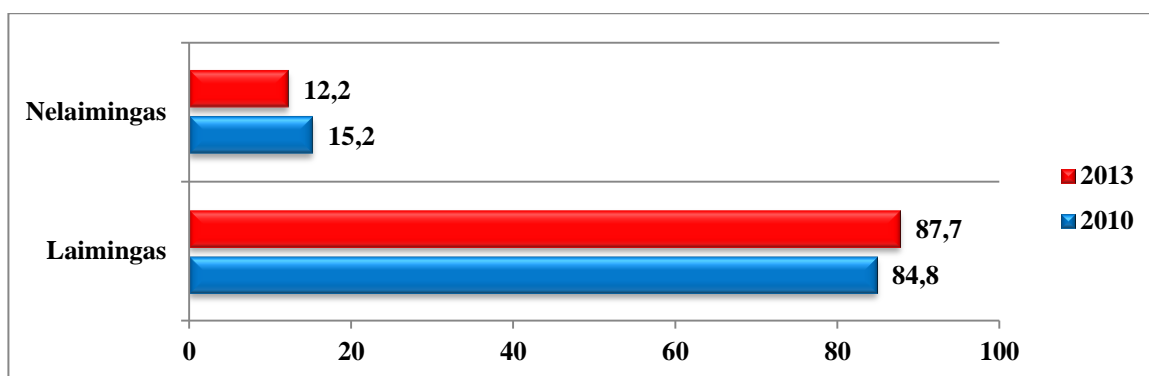
11.4 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas, pagal tai kaip jie jaučiasi galvodami apie dabartinį savo gyvenimą (proc.)

Lyginant pagal klases, laimingiausiais jautėsi penktokai. Daugiau penktokų (92,7 proc.) nei septintokų (86,1 proc.) ar devintokų (83,9 proc.) ($p < 0,05$) galvodami apie savo dabartinį gyvenimą manė, kad yra laimingi. Statistiškai reikšmingai daugiau devintokų (16,1 proc.) ir septintokų (13,9 proc.) nei penktokų (7,3 proc.) laikė save nelaimingais (žr. 11.5 pav.).

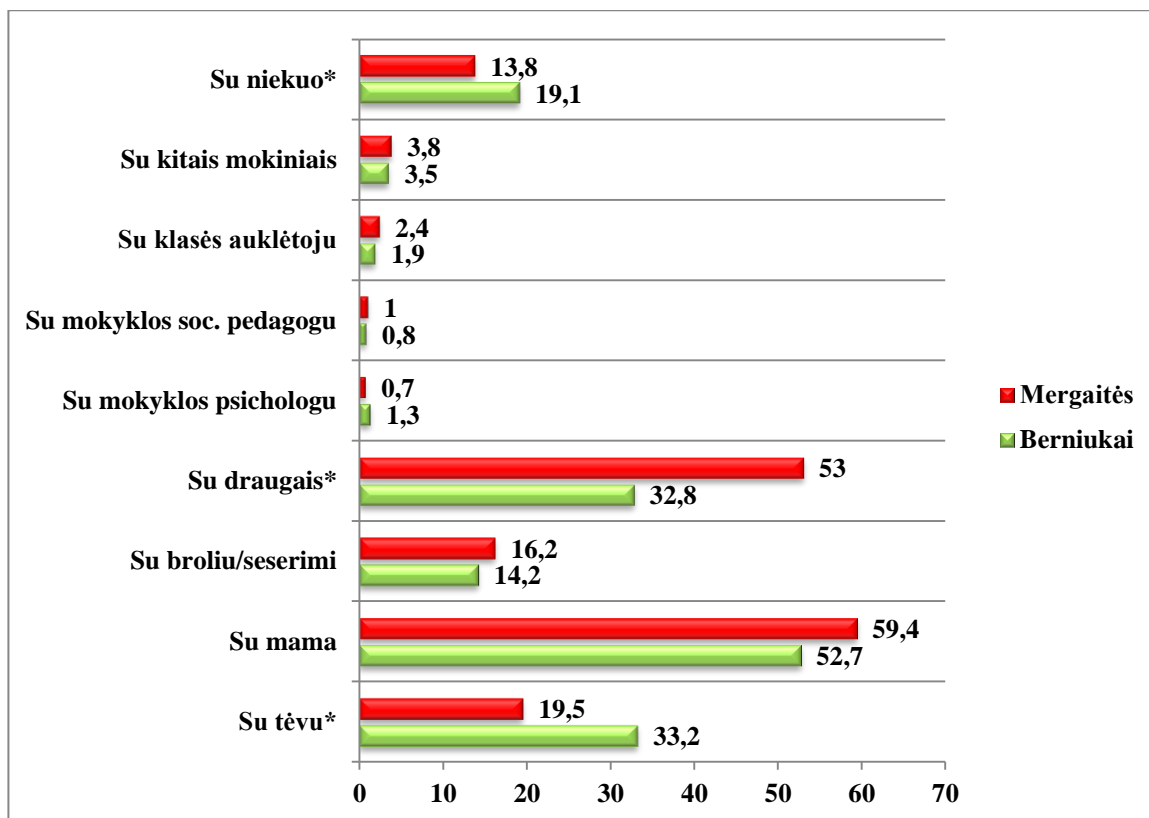
11.5 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai kaip jie jaučiasi galvodami apie dabartinį savo gyvenimą, atsižvelgiant į klasę (proc.)

Lyginant pagal apklausų atlikimo metus, respondentų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė. 2013 m. šiek tiek padaugėjo mokinių, save laikančių laimingais ir sumažėjo laikančių save nelaimingais. Galvodami apie savo dabartinį gyvenimą 87,7 proc. 2013 m. ir 84,8 proc. 2010 m. apklaustų mokinių manė, kad jie yra laimingi. 15,2 proc. 2010 m. ir 12,2 proc. 2013 m. apklaustųjų laikė save nelaimingais (žr. 11.6 pav.).

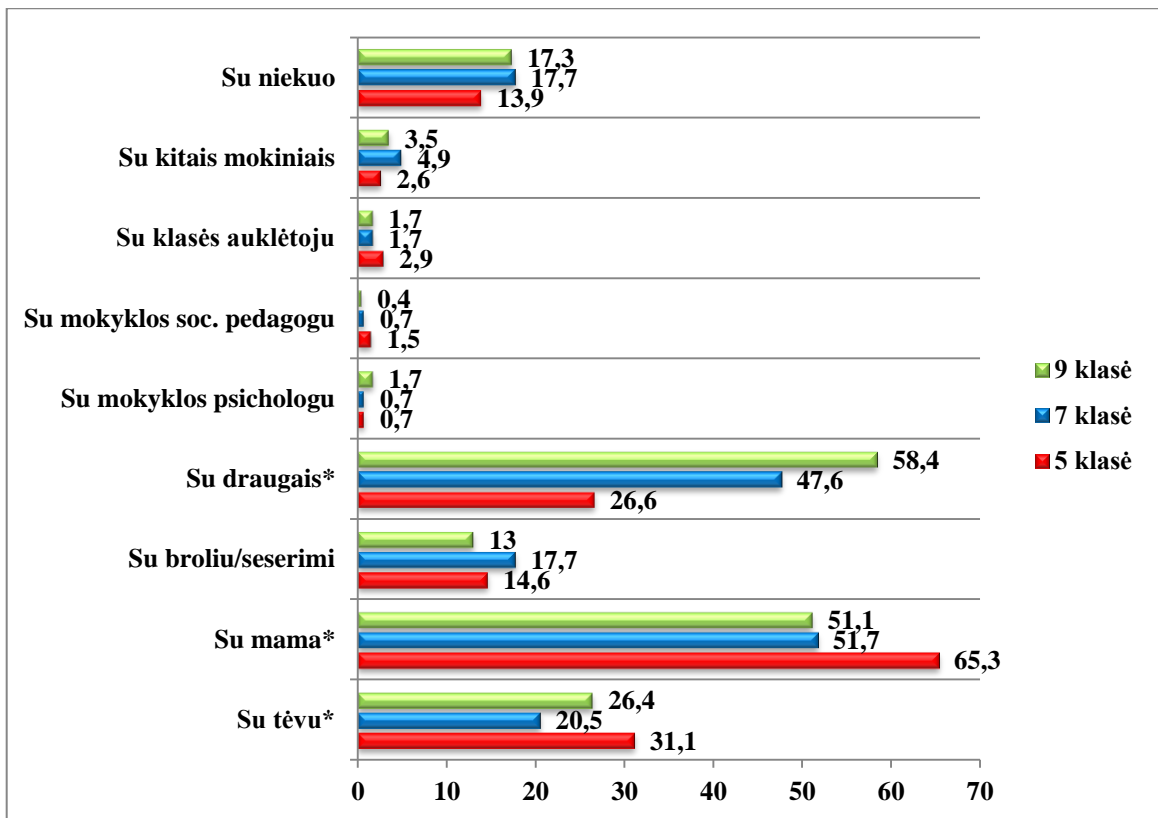
11.6 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai kaip jie jaučiasi galvodami apie dabartinį savo gyvenimą, lyginant pagal apklausų atlikimo metus (proc.)

Apie svarbius dalykus, kai būna labai sunku ar slegia bloga nuotaika, mokiniai dažniausiai kalbasi su mama arba su draugais. Daugiau berniukų (33,2 proc.) nei mergaičių (19,5 proc.) ($p < 0,05$), kai jiems buvo sunku, kalbėjosi su tėvu. Daugiau nei pusė mergaičių (53 proc.) ir trečdalis berniukų (32,8 proc.) ($p < 0,05$) apie svarbius dalykus kalbėjosi su draugais. Beveik penktadalis berniukų (19,1 proc.) ir 13,8 proc. ($p < 0,05$) mergaičių su niekuo nesikalba apie susidariusias problemas. 1 proc. mokinių atsakė, kad kalbėjosi su mokyklos psichologu, 0,9 proc. su socialiniu pedagogu, 2,1 proc. su klasės auklėtoju (žr. 11.7 pav.).

11.7 pav. Berņiukų ir mergaičių pasiskirstymas, pagal tai su kuo jie kalbasi, kai būna labai sunku (proc.)

Penktokai apie svarbius dalykus, kai būna labai sunku ar slegia bloga nuotaika, dažniausiai kalbasi su mama ar tėvu, septintokai ir devintokai – su draugais. Daugiau penktokų (31,1 proc.) nei septintokų (20,5 proc.) ($p < 0,05$), kai jiems buvo sunku, kalbėjosi su tėvu. Taip pat daugiau penktokų (65,3 proc.) nei septintokų (51,7 proc.) ar devintokų (51,1 proc.) ($p < 0,05$) apie savo problemas kalbėjosi su mama. Daugiau devintokų (58,4 proc.) ir septintokų (47,6 proc.) nei penktokų (26,6 proc.) ($p < 0,05$), kai buvo sunku, kalbėjosi su draugais (žr. 11.8 pav.).

11.8 pav. Mokinų pasiskirstymas, pagal tai su kuo jie kalbasi, kai būna labai sunku, lyginant pagal klases (proc.)

IŠVADOS

- Didžiausia dalis mokinių savo sveikatą vertina gerai arba puikiai. Penktokai ją vertina geriau nei kitų klasių mokiniai. Iš rezultatų matyti, kad didžioji dalis mergaičių ir berniukų dantis valosi daugiau nei kartą per dieną. Pagrindiniai mokinių sveikatos sutrikimai buvo: liūdesys, prislėgtumas, irzlumas, bloga nuotaika, nervinė įtampa, susirūpinimas, sunkus užmigimas. Šiuos sutrikimus dažniau jautė mergaitės nei berniukai.
- Dažniau pusryčiauja penktų klasių mokiniai nei devintų klasių mokiniai. Kasdien vaisius ir daržoves valgo daugiau nei trečdalis vaikų. Tačiau daugiau berniukų nei mergaičių geria kokakolą ir kitus saldžius gazuotus gėrimus bei dažniau valgo traškučius.
- Daugiau kaip trečdalis tiriamųjų fiziškai aktyvūs būna kiekvieną dieną ar 3-6 dienas per savaitę.
- Tyrimo metu nustatyta, kad daugiau kaip trečdalis berniukų ir mergaičių yra bandę rūkyti. Didžioji dalis mokinių alkoholinius gėrimus vartoja retai arba visai nevartoja. Didesnė dalis berniukų nei mergaičių dažniau (kiekvieną dieną, kiekvieną savaitę) renkasi silnus alkoholinius gėrimus ir alų.
- Apibūdindami šeimyninę padėtį, du trečdaliai mokinių nurodė, kad jie gyvena su abiem tėvais. Didžiosios dalies apklaustųjų nuomonė apie tarpusavio santykius šeimoje buvo teigiama. Daugiau penktokai manė, kad santykiai šeimoje yra puikūs, oseptintokai bei devintokai, kad yra geri.
- Mokiniai labiau linkę draugauti su tos pačios lyties atstovais nei su priešingos lyties. Didžioji apklaustųjų dalis turi tris ir daugiau draugų. Beveik pusė tiriamųjų su draugais susitinka ir leidžia laiką kasdien.
- Mergaitėms ir penktokams mokykla dabartiniu metu labai patinka. Daugiau apklaustųjų 2013 m. nei 2010 m. ar 2008 m. tvirtino, kad jiems mokykla dabartiniu metu labai patinka. Pozityviau apie savo klasės mokinius galvojo berniukai ir penktokai. Daugiau mergaitės ir septintokai bei devintokai teigė, kad jiems užduodama per daug namų darbų, kad dažnai pavargsta nuo mokymosi, kad mokymasis - sunkus darbas. Daugiau berniukų ir devintokų tvirtino, kad jie neruošia namų darbų. Daugiau apklaustųjų 2013 m. nei 2010 m. atsakė, kad neruošia namų darbų.
- Daugiau berniukai ir septintokai tyčiojosi iš kitų mokinių ir patys patyrė dažnas patyčias mokykloje. Muštynėse daugiau dalyvavo berniukai ir septintokai. Trečdalis septintokų mokykloje niekada, retai ir kartais jaučiasi saugūs. Daugiau apklaustųjų 2013 m. nei 2010 m. ar 2008 m. tvirtino, kad mokykloje jaučiasi saugūs visada.
- Daugiau berniukai ir septintokai per dieną žaidė kompiuterinius žaidimus dvi valandas ir ilgiau. Daugiau devintokai per dieną praleido tris ir daugiau valandų bendraudami internetinėse pokalbių svetainėse, siųsdami elektroninius laiškus. 2013 n. (palyginus su 2008 m. ir 2010 m.) padaugėjo mokinių visai nežaidžiančių kompiuterinių žaidimų bei sumažėjo dvi valandas ir ilgiau per dieną žaidžiančiųjų skaičius.
- Traumas patyrė daugiau berniukai ir jaunesni tiriamieji. Penktokai, septintokai bei devintokai dažniau sužalojimus patyrė namuose. Visada, važinėdami dviračiu, riedučiais ar riedlente, užsideda šalną ir

kitas apsaugas tik nedidelė dalis apklaustųjų. Tik trečdalis Šiaulių miesto mokinių tamsiu paros metu visada nešioja atšvaitus. Daugiau apklaustųjų 2013 m. nei 2010 m. tvirtino, kad atšvaitą tamsiu paros metu nešioja visada.

➤ Berniukai, galvodami apie dabartinį savo gyvenimą, jautėsi laimingesni nei mergaitės. 2013 m. šiek tiek padaugėjo mokinių, save laikančių laimingais ir sumažėjo lankaičių save nelaimingais. Apie svarbius dalykus, kai būna labai sunku ar slegia bloga nuotaika, mokiniai dažniausiai kalbasi su mama arba su draugais. Penktokai bei septintokai apie svarbius dalykus dažniausiai kalbasi su mama ar tėvu, devintokai – su draugais.

PAGRINDINĖS PROBLEMOS IR REKOMENDACIJOS

- **Sveikos mitybos skatinimas.** Vaisiai ir daržovės bei grūdinės kultūros sudaro „Maisto pasirinkimo piramidės“ pagrindą – svarbiausią rekomenduojamų didesnės biologinės vertės maisto produktų dalį. Tyrimo duomenimis, kasdien vaisius ir daržoves valgo kas ketvirtas mokinys. Saldainius ir šokoladą valgo kas penktas vaikas, kokakolą ir kitus gazuotus gėrimus kasdien geria bei bulvių traškučius valgo ir niekada nevalgo pusryčių kas dešimtas tiriamasis. Nepakankamas augančiam organizmui reikalingų maisto produktų vartojimas, laikui bėgant suformuoja neteisingus mitybos įpročius bei gali lemti sveikatos sutrikimų atsiradimą. Būtina jau nuo ikimokyklinio amžiaus vaikus skatinti daugiau vartoti šviežių daržovių ir vaisių, grūdinių produktų, teikti informaciją apie šių maisto produktų reikšmę žmogaus organizmui, formuoti šeimoje teigiamą požiūrį į sveikos subalansuotos mitybos poreikį.
- **Fizinio aktyvumo skatinimas.** Fizinis aktyvumas – vienas iš svarbiausių sveikos gyvensenos komponentų. PSO rekomendacija vaikams kasdien bent 60 minučių turėtų skirti vidutinio sunkumo energingai fizinei veiklai. Tyrimo metu nustatyta, kad kasdien bent 60 minučių fiziškai aktyvūs buvo kiek daugiau nei trečdalis mokinių. Užtikrinant pakankamą paauglių fizinį aktyvumą, rekomenduojama tėvams pagal galimybes, rūpintis vaikų laisvalaikio praleidimo būdais ir formomis, mokyklose rekomenduojama organizuoti įvairias užklasines veiklas, susijusias su fiziniu aktyvumu.
- **Žalingų įpročių prevencija.** Beveik pusė septintokų ir devintokų tvirtino, kad yra bandę rūkyti ir beveik kas dešimtas iš jų rūko ir dabar. Daugiau nei kas dešimtas devintokas tvirtino, kad buvo išgėręs tiek daug alkoholinių gėrimų, kad pasijuto apsvaigęs. Žalingų įpročių prevencijos mokykloje turėtų būti imtasi jau pradinėse klasėse. Didelę įtaką vaikų gyvensenai ir įpročiams turi tėvai, nes gyvenimiškos patirties pirmiausiai jie semiasi šeimoje.
- **Patyčių prevencija.** Tyčiojimasis – labiausiai paplitusi destruktivaus elgesio forma tarp jaunų žmonių. Patyčių patyrimas ir tyčiojimasis iš kitų yra tarpusavyje susiję reiškiniai. Kas dešimtas apklaustas septintokas tvirtino, kad yra patyręs dažnas patyčias (kartą ar kelis kartus per savaitę) mokykloje, taip pat beveik kas dešimtas septintokas patvirtino, kad jis pats tyčiojosi iš kitų. Norint sumažinti mokinių destruktivaus elgesio paplitimą, pirmiausia į patyčias reikia savalaikiai reaguoti, taip pat būtina įgyvendinti ir patyčių prevencijos programas. Sėkmingam šios problemos išsprendimui reikėtų pasitelkti visą mokyklos bendruomenę ir tėvus.

- **Kokybiškas laisvalaikio leidimas.** Didžioji dalis mokinių per dieną prie televizoriaus praleidžia vieną valandą. Kas antras berniukas laisvalaikiu dvi valandas ir ilgiau žaidžia kompiuterinius žaidimus. Beveik kas ketvirtas tiriamasis tris valandas ir ilgiau per dieną leidžia laiką bendraudamas internetinėse pokalbių svetainėse, siųsdamas elektroninius laiškus ar naršydamas internete. Pasyvus laisvo laiko praleidimas ne tik, kad neduoda jokios naudos, bet ilgainiui gali prisidėti prie sveikatos sutrikimų atsiradimo. Tėvai turi domėtis savo atžalų gyvenimu, jų laisvalaikio praleidimo būdais. Mokyklose organizuoti kuo įvairesnę popamokinę veiklą (neformalus vaikų švietimas, neformalus ugdymas įvairių renginių – sportinių varžybų, išvykų, iškylų rengimui) ir kitą veiklą, skirtą vaikų socialinių ir gyvenimo įgūdžių ugdymui.
- **Savižudybių prevencija.** Savižudybė – ilgalaikis procesas, nulemtas labai daugelio dvasinių, psichologinių, socialinių, psichopatologinių veiksnių. Šis procesas vyksta keliais etapais: minčių, idėjų stadijoje žmogus tik pagalvoja apie savižudybę, ketinimų stadijoje žmogus ne tik trokšta mirti, bet ir pradeda siekti mirties. Veiksmų etapas yra paskutinis. Jis prasideda apsisprendimu, kad mirtis yra geriausia išeitis. Tyrimo duomenimis, apie 7 proc. respondentų teigė, kad yra galvoję apie savižudybę, 1,2 proc. mergaičių ir 0,3 proc. berniukų yra bandę nusižudyti. Daugiausia septintos klasės mokinių kūrė planus kaip tai padaryti, o dažniau bando nusižudyti devintokai. Savalaikė artimų žmonių šiluma ir dėmesys, kompetentinga ir kvalifikuota pastovi mokyklos psichologo pagalba būtina mokiniams turėjusiems suicidinių minčių ar bandžiusiems nusižudyti.
- **Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija.** Per paskutinius 12 mėnesių traumas patyrė beveik kas antras mokinys. Dažniausia susižeidžiama namuose. Visada, važinėjant dviračiu, užsideda šalmą labai maža mokinių dalis. Beveik pusė jų mano, kad dėtis šalmą nebūtina. Atšvaitus visada tamsiu paros metu nešioja trečdalis mokinių. Rekomenduojama mokykloje vykdyti traumų ir susižalojimų prevencines priemones, kurios būtų nukreiptos ne tik į žemesnių klasių, bet ir į vyresnių klasių mokinius, nes būtent pastarieji rečiau naudojami būtiniausiomis apsaugos priemonėmis. Būtina formuoti tėvų atsakingesni požiūrį į savo vaikų sveikatą ir saugumą.